

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOVENECE

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Streli na demokracijo

Cela država stoji pod vtisom strahotnega dogodka, ki se je danes dopoldan odigral v narodni skupščini. Današnji petek so bile na dnevnem redu proračunske razprave najvažnejših ministrstev: zunanje in notranje ministrstvo ter finance. Prvi je bil na vrsti ekspozicija zunanjega ministra dr. Stojadinovića, ki je istočasno tudi ministrski predsednik. Radi njegovega ekspozicije je z ozirom na zahtevan politični položaj v Evropi in zadnje pomembne obiske v Belgradu vladalo zlasti v političnih krogih zelo veliko zanimanje in je bila tudi diplomatska loža, kar se le redko dogaja, izredno dobro zasedena. V tem hipu pa vstane poslanec, ki je očitno že preje izzival k sporu in nameri svoj parabellum na ministrskega predsednika. Zopet so odjeknili streli v belgrajski narodni skupščini. Žal, da moramo zapisati besedo: zopet. In zopet se je v teh napetih trenutkih za dolgo časa odločevala politična usoda Jugoslavije. Kajti kakor so pred osmimi leti streli v skupščini, ki so pogodili voditelje hrvaškega naroda, za dolga leta zrušili parlamentarizem v naši državi, tako naj bi tudi današnji streli ne pogodili le osebe dr. Stojadinovića, ampak v njem tudi znova vstajajočo demokracijo, ki se z neverjetnimi težavami mukoma vije izpoči političnih ruševin zadnjih let. Kaj bi se zgodilo v tem primeru, ako bi usodni streli res pogodili svojo žrtev, si niti misliti ne moremo. Danes ni več kralja Aleksandra, da bi s svojo neizmerno avtoriteto premostil prepeke, ki bi v tem hipu zazevali po izkušnjah zadnjih let tudi vemo, da dikta-tura ni zdravilo za bolezni, ki nas notranje po-litično tarejo.

Bog ve, če se skupina, ki je poslancu Arnautoviću potisnila revolver v roke, zaveda, kako zlo-činsko in obenem tragično je vse to početje z revolverji v politični areni, ki bi morala biti naš najboljši eliten, najbolj neoskrnjen političen forum! Ali nam je prav tega bilo še treba pred zunanjim svetom, ki je komaj nekoliko pozabil krvav zločin v narodni skupščini pred leti? Ali naj res v kulturnem svetu udrimo prepričanje, da je v naših po-litičnih debatah zadnji dokaz in ultima ratio re-volver? Da nam torej manjkajo najosnovnejši pojmi demokracijskega življenja in osnovni pogoji za pa-rlamentarizem, ki bi moral biti izraz ljudske volje in poslanci preželi medsebojno spoštovanje kot ljudje in kot delegati svobodnega naroda pa bilo vseeno, ali stoji na levi ali desni... Ali si je močeno misliti pri kateremkoli narodu človeka, ki ljubi svojo domovino, — da bi šel na tak način osramotiti in ponižati njen ugled v svetu? Edinole od politične strasti popolnoma zamegljeni možgani morejo priti na tako absurde in zločinske ideje, da je z revolverji v roki močeno v parlamentu re-ševati državne probleme!

Politična strast, zaslepljenost in omejenost more biti edina razlaga za to, kar se je danes do-poldan dogodilo v skupščini. Toda, ali more biti to tudi opravičilo za tiste, ki so krvav zločin pri-pravljali? Sicer nečemo ničesar preudicati in bomo le vesel, ako bi preiskava dokazala, da je za vse, kar se je zgodilo, odgovoren izključno le atentator osebno. Vendar ima ta možnost že po tem, kar vemo do sedaj, malo verjetnosti.

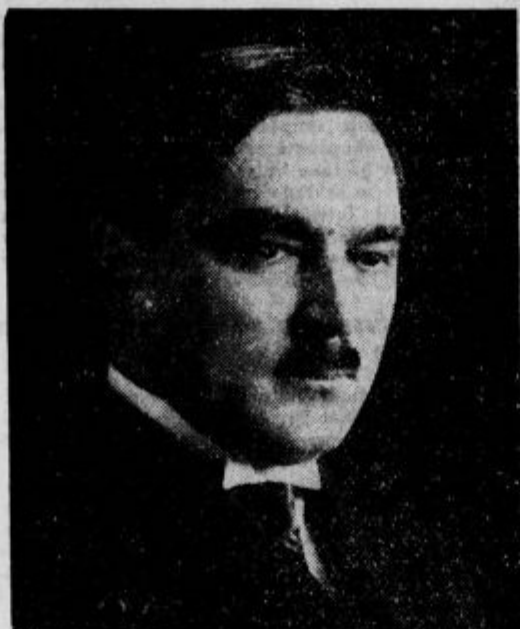
Značilen in odločen za atentat je bil po na-šem mnenju duh, ki je politično skupino, kateri Ar-nautović pripada, ves čas preveval. To ni bil duh demokracije in parlamentarizma. Ti ljudje se za-vedajo, da niso prišli v skupščino po volji naroda, katerega zato mrzijo in njegove politične pravice odklanjajo. Njihov duh je pofarski, ki ga označuje prepričanje, da je nasilje pred pravico in da je nabit revolver v poslančevi roki tehtnejši dokaz, kakor beseda resnice v njegovih ustih. Petomaj-ske volitve so bile le krinka, le kulisa, za katero naj bi pofarija prišla do krmila države in ga nato po svoji mili volji diktatorsko sukal. Prvo razo-čaranje je ta gospoda doživela, ker ji je bila od-vzeta oblast kljub njeni prigoljufani »večini«. Dru-go v tem, da je med svojimi ostala v manjšini. Polotil se jih je bes in pričeli so res tudi besno obstrukcijo v skupščini, da preprečijo sprejem proračuna. V tem so videli še zadnjo možnost, da se na kak način prične komplikacije in zmede, ako vladi ne uspe parlamentarno spraviti proračun pod streho. Storili so vse, da diskreditirajo parla-men-tarizem, ostale opozicijske skupine pa so jim pridno pomagale. Na svojo grozo in bes pa so morali nazadnje spoznati, da bo proračun kljub divjaški obstrukciji le sprejel in da se bo po spre-jelju proračuna vladi odprla možnost, da pre-mišljeno povede naše notranje razmere k izmir-jenju in konsolidaciji. Mir, konsolidacija, zadovolj-nost državljanov, to pa za takšne politične tipe pomenja politično smrt. Ako bodo ljudje zopet en-krat svobodno volili poslance, ne bo ne eden od vseh teh fašističnih junakov več prišel v skup-ščino kot poslanec. Zato je bilo treba seči po revolverju, da ne pridemo do mira, do konsolida-cije, zato, da bi imela diktatura kakih nadutih »na-cionalističnih« političnih blisk še vedno nek raison d'être.

Hvala Bogu, da so strelci in streli zgrešili svoj cilj. Kroglice, ki so bile namenjene v osebi min. pred. dr. Stojadinovića prav za prav demokraciji v naši državi, bodo v srce zadele nje, ki so jih sprožili. Kajti po vsem tem, kako so naši jugo-fašisti pričeli uveljavljati svojo ideologijo ima vla-da, narod in demokracija ne le pravico, temveč sveto dolžnost, da se pred zločinskimi napadalci energično brani. Dosedaj smo občudovali rezerviranost in hladnokrvnost naše vlade spriči divja-štev, ki so jih jugofašisti uprizarjali v skupščini. Mislimo pa, da taka rezerva že radi naroda, ki bi rad prišel enkrat do notranjega mira — posled ne bo več na mestu.

Iz temnega ozadja, kjer sovražniki reda, de-mokracije in sporazuma razvzemajo nizke strasti proti nositeljem ideje obnove Jugoslavije na tem-elj enakovrednosti in pravice, je bil pripravljen zločinski napad, ki se je hvala Bogu izjalovil. Na-sprotniki sporazuma in demokracije so igrili zadnjo karto, pa so jo izgubili. Kar naj bi bil črni dan v naši zgodovini, se bo, upajmo, spremenilo v mejnik, ob katerem bo naša pot odločno peljala navzgor. Katoliški slovenski narod, katerega ču-stva tolačimo, se od srca raduje, da se blazni naklep ni posrečil in je prepričan, da bo g. min. predsednik dr. Stojadinović in njegova vlada ne-omajno vztrajala na srečno započeti poti, ki naj nas privede do moderne ljudske vlade kljub vsem silam fašistične reakcije.

Atentat v skupščini

Poslanec Jevtičevega kluba Arnautović streljal na ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinovića - Predsednik vlade ni ranjen

Predsednik vlade dr. Stojadinović

Belgrad, 6. marca. m. Za današnjo sejo Na-rodne skupščine je v vsej tukajšnji javnosti vla-dalo izredno veliko zanimanje, ker je bilo na-povedano, da bodo na tej seji podali svoje eks-poziceje predsednik vlade dr. Milan Stojadinović o zunanji politiki, notranji ministar dr. Anton Korošec o notranji politiki in finančni ministar dr. Dušan Letica o finančni politiki kraljevske vlade. Že tekom večerajšnjega dne so bile raz-prodane vse vstopnice za obe galeriji, ki sta do-loženi za občinstvo. Nabito polna je bila tudi časnikarska loža, kjer so sedeli poleg domačih mnogostejlni tuji časnikarji. V diplomatski lo-ži je bil zbran ves diplomatski zbor na čelu z doyenom diplomatskega zbora msgr. Pellegrinijem.

Ob tričetrt na 11. je vstopil v dvorano pre-dsednik Narodne skupščine Stevan Čirič, burno pozdravljen od poslancev Jugosl. radikalne za-jednice in kluba skupščinske večine. Kmalu nato so vstopili člani kraljevske vlade na čelu s predsednikom dr. Milanom Stojadinovićem in notranjim ministrom dr. Antonom Korošcem. V tem trenutku so bile članom kraljevske vlade pri-rejene navdušene ovacije. Ko se je navduše-nje malo poglelo, je prečital zapisnik prejšnje seje skupščinski tajnik Nenadić. Zapisnik je bil brez sprememb sprejet.

Sporočeno je bilo nato, da je finančni mi-nister predložil skupščini spremembe in dopol-nila k predlogu proračuna državnih dohodkov in izdatkov v finančnem zakonu za l. 1936-37. Vsi amandamenti so bili vzeti na znanje. Nato je bilo prečitanih več interpelacij, ki so jih odsto-pili pristojnim ministrstvom. Prečitana so bila tudi poročila posameznih ministrov, s katerimi obveščajo skupščino, da bodo odgovorili na in-terpelacije poslancev, čim bodo zbrani potrebni podatki. Po prečitanih številnih prošnjah in pri-tožbah, ki so jih odstopili v pretrés odboru za prošnje in pritožbe, se je prešlo na nadaljevanje proračunske debate v podrobnosti.

Kot prva točka dnevnega reda je bilo pre-tresanje proračunskega predloga zunanjega mi-nistrstva. Zaradi tega je podal skupščinski pre-dsednik Čirič takoj besedo predsedniku vlade in zunanjemu ministru dr. Milanu Stojadinoviću, ki je burno pozdravljen od vseh navzočih zavzel mesto na govorniškem odru. Nato je pa začel brati zunanje-politični ekspozicije (ki ga prinaša-mo na drugi strani).

Že pri prvih besedah dr. Stojadinovića mu je pričel vpadati v njegov govor poslanec Jev-tičevega kluba Damjan Arnautović, ki je z ostalimi jevtičevci iz opozicijskih klubov obstruiral delo v skupščini ter se abtiniral od proračunske debate. Zaradi tega je prišel v čas-nikarsko galerijo ter se hotel preriniti na prvo mesto. Nastal je zaradi tega med njim in časni-karji prepir. Arnautović je stalno vpadal v be-sedo predsedniku vlade, tako da ga je pred-

sednik skupščine moral večkrat opozoriti. De-jal mu je, obrnjen proti časnikarski loži: »Go-spod poslanec, če imate kaj pove-dati, tu doli je mesto!« ter je pokazal na dvorano. Poslanca Arnautovića so nato na zahtevo časnikarjev varnostni organi spravili iz časnikarske lože, nakar je odšel v sejno dvorano in zavzel mesto na skrajni levi v prvi klopi. Ni pa prenehal z vpadanjem v besedo.

Ko je predsednik vlade dr. Milan Stojadi-nović v svojem ekspoziciji prišel do mesta, kjer je izrazil globoko zahvalo Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu za nje-govo delo, so vsi poslanci vstali in vzklíkili: »Živijo!« Dr. Stojadinović se je kraljevskemu namestniku Pavlu zahvalil za vse usluge, ki jih je storil ob priliki svojega bivanja v inozem-stvu, ko se je v Parizu sestal z vodilnimi po-litiki.

Ob tej priliki je Arnautović vstal in pričel razbijati po klopi. Poslanec Voja Janjič je skočil pokoncu in vzklíknil: »Gospod predse-dnik, to je sramota in mi ne moremo dopu-stiti, da vpadajo v besedo ta človek!«

„Jaz Ti bom že pokazal...!“

Nato je poslanec Arnautović znova skočil pokoncu, se obrnil proti predsedniku vlade in vzklíknil: »Jaz se te ne bojim, jaz ti bom že pokazal!« V tem trenutku je se-gel v sukno ter

izvlekel revolver.

Trije streli

Ko so poslanci to opazili, so pričeli skakati iz svojih sedežev in begati na vse strani. V dvorani je nastala nepopisna panika. Z galerij in celo iz diplomatske lože se je začelo vpitje. Tedaj pa je poslanec Arnautović že pomeril z revolverjem na predsednika vla-de dr. Milana Stojadinovića in spro-zil. Strel k sreči ni zadell in je odletel proti diplomatski loži.

Predsednik vlade ni zadet

Predsednik vlade se je v tem hipu sklonil za govorniški oder, enako so storili tudi člani kraljevske vlade in se sklonili za klopi. G. dr. Stojadinović je nato zapustil govorniško mesto in odšel s člani kraljevske vlade iz dvorane. V

Svetozar Dimčrijević, ki je prvi planil na Arnautovića.

tem trenutku so na zahtevo predsednika skup-ščine, ki je po prvem strelu prekinil sejo, vko-rakali v dvorano skupščinski varnostni organi ter se pomešali med poslance. Z vsa naglico so odhiteli v smeri, odkoder so padli streli in naskočili poslancu Arnautovića obenem s člani kluba JRJ in skupščinske večine ter mu sku-sali izbiti revolver iz rok, kar se jim pa v pr-vem trenutku ni posrečilo. Poslanec Ar-nautović je nato še dvakrat ustrelil. Kroglice so se zarile v stopnišče. Poslanci JRJ in kluba vladne večine so pobili Ar-nautovića na tla ter ga s par krepkimi udarci onesposobili za nadaljnji odpor. Takoj nato pa so ga že prevzeli varnostni organi in ga vlekli iz sejne dvorane ter odvedli na upravo mesta Belgrada.

V času, ko je bila skupščinska seja preki-njena, so poslanci deloma ostali v sejni dvo-rani, deloma pa so odšli po svojih klubih. Vse je govorilo samo o poizkušenem atentatu na predsednika vlade in o sreči, da se ta gnusen podvig Jevtičevih poslancev ni posrečil.

„Nadaljujemo sejo“

Po daljšem prekinjenju se je seja Narodne skupščine zopet nadaljevala. Ko se je pojavil v dvorani ministrski predsednik in ostali člani kraljevske vlade, so jim bile zopet prirejene burne ovacije, kakršnih skuščina še ni videla. Vsi poslanci so vstali s svojih mest in vzklíkali predsedniku vlade: »Živel dr. Stojadi-nović!«

Dol z morileci,

dol z Jevtičevci! Ko so se ovacije dr. Stojadi-noviću poglele, je povzel besedo skupščinski predsednik in izjavil:

Predsednik vlade govori:

»Gospodje narodni poslanci! Nadaljujemo sejo Narodne skupščine. Vi vsi ste bili priče zločnega incidenta, ki se je danes dogodil. Go-spodje! Predstavnstvu Narodne skupščine, po-sebno pa meni so se očitali od mnogih strani ukrepi, ki sem jih podvzel zaradi tega, da za-varujem delo v skupščini. Gospodje! Zavedal sem se tega, da imam izbirati, če hočem osigu-rati dostojno delo v skupščini, pa magari za ceno svojega življenja in niti za tre-nutek nsem kolehal v tem, da žrtvujem tudi to svojo avtoriteto za to, da rešim ugled Na-rodne skupščine (burno odobravanje in vzklík: »Živijo!«). Gospodje narodni poslanci! Najglob-lje obžalujem vse to, kar se je dogodilo in sto-krat bolj bi želel, da bi ostal v zgodovini pre-dsednik-tirane, a ki je s svojimi opreznimi ukrepi preprečil to, kar se je imelo pripetiti, nego da se je to zgodilo, a se je pri tem reha-bilitiralo predsedništvo, ker se je pokazalo, da so bili vsi ti ukrepi potrebni. Gospodje poslan-ci! Jaz sem globoko prepričan, da ono ogorče-nje, ki ga vsi mi čutimo v tem trenutku, čuti tudi ves jugoslovanski narod («Tako je!», burno ploskanje). S krivci se bo postopalo po zakonu. Jaz pa, gospodje poslanci, prosim, naj nam bo to še en dokaz več, še en primer, v kako tež-kem položaju se nahaja narodno predstavnstvo in da moramo saj sedaj storiti to, kar je naša dolžnost. Bodite prepričani, da bo predstavnstvo skupščine od svoje strani storilo svojo dolžnost tudi v tem primeru, pa naj bi bila ta dolžnost še tako težka. Še enkrat smatram za svojo dolžnost, da pred vsemi vami izrazim svoje globoko ogorčenje nad tem, kar se je dogodilo in svoje obžalovanje, a obenem svojo radost, da je ta incident potekel drugače brez kakršnihkoli zlih posledic.«

Poslanski klubi čestitajo Narodni kmetijski klub

Nato je skupščinski predsednik podal be-sedo poslancu Narodnega kmetijskega kluba Voji Djordjeviću, ki so ga poslanci JRJ in kluba vladne večine istotako burno pozdravili. Voja Djordjević je izjavil naslednje:

Gospodje poslanci! Parlament in parla-men-tarizem imata svoje metode. Misli, govori in prepričevanja so metode vsakega parlamenta. Narodni kmetijski klub se bo teh metod držal, čeprav je bil v opoziciji in ni zapustil dvorane z ostalimi opozicijskimi klubmi. Teh metod se je vedno držal, saj v parlamentarnem življenju pomenja napredek države in naroda. Globoko obžalujem incident, ki se je zgodil pred neko-liko trenutki. Obžalujem ga toliko bolj, ker se je pripetil v trenutku, ko je državi potreben mir, parlamentu pa dolgotrajno in važno delo (burno ploskanje in vzklík: »Tako je!«). Niti kmetijski dolgov, niti gospodarska kriza, niti rešitev ostalih gospodarskih vprašanj se ne more rešiti s streli (vzklíkani »Tako je!«). Oni, ki bi hoteli svoje življenje žrtvovati in ki bi ga hoteli ohraniti za to, da bi ga pozneje žrtvo-vali, bodo imeli še dosti prilike in časa za to, ko jih domovina pokliče. (Tako je!) Danes se morajo vse stvari reševati v miru. Obsojajoč postopanje, katerega obžalujem, in obsojajoč tudi one, ki so roko nevednega človeka obo-rožili in ga poslali semkaj, v imenu Narodnega kmetijskega kluba izjavljam, da se nikdar nismo s takimi metodami strinjali in da se nikdar ne bomo. Zlečel plodonosnega dela temu parla-mentu, obsojam kot predsednik Narodnega kmetijskega kluba to gnusno dejanje in čestitam na rešitvi predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića. (Tudaj pristopi Voja Djordjević k dr. Stojadinoviću in mu poda roko, kar je izrazilo burn aplavz.) Želim nemoteno delo v skup-ščini in tudi streli ne smejo oslabil volje osta-lih poslancev (burn aplavz, vzklík: »Tako je!« in »Živijo!«).

Jugoslovanski radikalni klub

Za besedo je zaprosil nato predsednik Ju-goslovanskega radikalnega kluba Mirko Kom-nenović. On izjavlja: »Povodom nemilega do-godka, ki se je danes odigral v skupščini, Ju-goslovanski radikalni klub ne more preiti preko tega z molkom, temveč obratno, obsoja tako početje kot neparlamentarno, nedostojno in ne-človeško, tolažec se s tem, da ne premišljeni korak ni imel za posledice žrtve v osebi pre-dsednika ministrskega sveta dr. Milana Stojadi-novića in naših tovarišev. Izjava Komnenovića je bila istotako nagajena z burnim ploskanjem od vseh navzočih poslancev.«

Pohorci

Za Komnenovičem je nastopil kot govornik po-slanc Vasa Jovanović v imenu Jugoslav. neodvis-nega kluba (pohorci). Ko so poslanci kluba JRJ in kluba vladne večine slišali za njegovo ime, so začeli protestirati in vzklíkati: »Nočem ga poslušati, tudi ta je iz njihovega kluba. To so razbojniki! Kljub temu, da ee nemir kar ni hotel početi, je vendar dobil be-sedo Vasa Jovanović, ki je istotako v imenu svo-jega kluba izrazil čestitke predsedniku vlade Stojadinoviću, pristopil k njemu ter se z njim rokoval. Končno je izjavil, da predsedniku skupščine čestita na rešitvi, kakor tudi na njegovem mirnem za-držanju, ker so vsi lahko videli, da se ni dal mo-titi v izvrševanju svoje dolžnosti, temveč, da je neoziraje se na to nadaljeval sejo (odobravanje).

Atentator Damjan Arnautović

Bivši demokrati

Naslednji govornik je bil Zivojin Rafajlovič, bivši demokrat, ki je izjavil, da smatra za svoje dolžnost, kakor tudi za dolžnost svojih prijateljev, da izrazi svoj ogorčen gnus napram poskusnemu zločinu. Hvala Bogu, da se je izvršil brez krvi. Istotako ta čestita dr. Stojadinoviću na njegovi rešitvi, čestita pa tudi tovarišim, ki bi bili mogli pasti kot žrtve. Poslanec Rafajlovič je svojo izjavo zaključil z naslednjimi besedami: »To je že drugič, gospodje tovariši, da v našem parlamentu pokaja revolucija. To je druga sramota našega parlamentarnega življenja in dan Bog, da bi bila poslednja. (Burno ploskanje in odobravanje.)

Narodni delovni klub

V imenu Narodnega delovnega kluba je nastopil poslanec Rudolf Plesković, ki je izjavil: »Gospodje narodni poslanci! Cetudi nisem bil funkcionar Narodnega delovnega kluba, sem kljub temu upravičen, da v imenu tega kluba obsojam zlobni dogodek, ki se je odigral pred našimi očmi v dvorani Narodne skupščine. Obenem iskreno čestitam predsedniku dr. Milanu Stojadinoviću in ostalim članom visoke kr. vlade, kakor tudi vsem tovarišem narodnim poslancom na tem, da ta slučaj ni imel tragičnih posledic. (Burno odobravanje.)

Skupščinska večina

Nato je dobil besedo poslanec kluba skupščinske večine Stevan Janković, oče ministra za gozdove in rudnike Jure Jankovića. Izjavil je: »Gospodje narodni poslanci! V trenutku, ko bi se mogla zgoditi največja nesreča v našem parlamentu od človeka, ki je morda naščuvan od svoje skupine, da danes ustvari v skupščini meteo in da prepreči nje delo. V imenu kluba skupščinske večine in kluba JRZ sem stopil na ta govorniški oder v obžalovanju tega zločina in dejanja in izražam globoko žalost Vsemogočnemu Bogu, ki je v tem trenutku, ko so padli strelci v skupščini, obvaroval našega predsednika, ki ga vsi visoko cenimo in spoštujemo. (Vsi poslanci vstajajo in burno odobravajo njegovo izjavljanje.) Izjavljam, da bomo mi, četudi bi bili še v huji borbi, nadaljevali dele v parlamentu, da obvarujemo njegovo dostojanstvo in to v interesu države in naroda in ne same v interesu poslanca. Jaz v našem imenu izražam največjo žalost Vsemogočnemu Bogu, ki je obvaroval življenje predsednika vlade, kajti iz gleda, da se ne baa nad njega spravili. Mi sedaj zahtevamo, da se v parlament uvede največji red in da se omogoči delo v njem. Poslanec Janković je nato stopil k predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, se s njim objel in poljubil. (Burno odobravanje v skupščini.)

Nemška narodna manjšina

V imenu nemške narodne manjšine je nastopil poslanec Kraft, ki je izjavil: »Gospodje narodni poslanci! Globoko presenečen vsled žalostnega dogodka, ki se je tukaj odigral, čestim potrebo, da v svojem, kakor tudi v imenu vseh državljancev te manjšine, kateri pripadam, in onih poslancev te države, ki so globoko vdani kraljevini Jugoslaviji, kraljevskemu domu, našem kralju (vsi poslanci vstajajo in vzklikajo: »Živel kralj!«), globoko vdan državnim zakonom, državnim oblastem, globoko vdan kraljevski vladi, ter državljanom, ki z globoko privrženostjo in v velikim spoštovanjem gledajo v osebnost našega dragocene predsednika vlade (burno ploskanje), dvigam svoje molitve k Bogu, da je ta dogodek potekel brez krvi za vso našo domovino ter se mu zahvaljujem, da ni prišlo do take nesreče, ki bi utegnila imeti težke posledice. Zahvaljujem Bogu za pomoč pri tej rešitvi. Obenem želim, dragi kolegi in spoštovani gospodje poslanci, da v imenu vseh teh poslancev čestitam predsedniku vlade in ostalim članom, da jih je obvaroval Bog.

Predsednik vlade nadaljuje zunanje politično poročilo

Za njim je vstal predsednik skupščine Stevan Čirić ter prosil, naj mu skupščina dovoli, da preden poda zopet besedo predsedniku vlade in zunanemu ministru Stojadinoviću, dovoli, da tudi on v imenu vseh poslancev Narodne skupščine izrazi predsedniku vlade največjo radoost, da se niti njemu, niti ostalim gg. ministrom ni ničesar zalega zgodilo. Za tem pa je takoj naprosil predsednika vlade, naj nadaljuje s svojim ekspozem, nakar je dr. Stojadinović krepko stopil na govorniški oder in žel od vseh burne aklamacije. Še preden pa je nadaljeval svoj ekspoz, je izjavil: »Gospodje narodni poslanci! V tem trenutku globoko vzemirjenja, ki je zajelo vse Narodno skupščino, hočem izraziti vsem onim gospodom predgovornikom, ki so mi v svojem, kakor tudi v imenu svojih skupin izrazili čestitke in simpatije, iskreno, prisrčno in globoko zahvalo. (Burno in navdušeno vzklikanje.) Devolite mi sedaj, gospodje poslanci, da nadaljujem s svojim ekspozem o naši zunanji politiki. (Glejte poročilo na drugem mostu lista!)

Ko je predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Stojadinović končal s svojim ekspozem, je nastal pravi vihar navdušenja, vzklikanja in ploskanja. Prvi je pristopil od članov vlade k predsedniku dr. Stojadinoviću notranji minister dr. Anton Korošec ter mu izrazil čestitke. Isto se storili vsi ostali ministri.

Za njim je dobil besedo v imenu Narodnega kmetijskega kluba poslanec Luka Kostrenčič, ki je uvodoma izjavil: »Narodna skupščina s svojimi sejami nadaljuje. Slišali smo vse obzore tega, kar se je dogodilo. Izjavljam še to, da nikak teroristični akt ne more zrušiti jugoslovanskega parlamentarnizma. (Tako je!) Nato je poslanec Luka Kostrenčič imel daljši lepo zasnovan govor o naši zunanji politiki, v katerem se je dotaknil vseh važnejših zadnjih dogodkov ter izrazil globoko priznanje pokojnemu kralju Aleksandru, da je ustvaril močne temelje v vodstvu naše zunanje politike. Nato kot član opozicijskega kluba predlaga, naj se proračun zunanjega ministra sprejme z aklamacijo.

Proračun sprejet z aklamacijo

Govoril je še poslanec kluba JRZ dr. Tomašević, istotako o zunanje političnih vprašanjih. Tudi ta je izjavil, da bo glasoval za proračun. Kot zadnji govornik pa je nastopil poslanec JRZ, Miloje Sokić, ki je dejal, da bo tudi glasoval »zar«.

Proračun je bil nato sprejet tudi v podrobnostih z vzklikanjem.

Predsednik skupščine je odredil daljši odmor ter napovedal nadaljevanje seje za 5. uro popoldne.

Pred popoldansko sejo narodne skupščine je bila skupna seja poslanskega JRZ in kluba vladne večine, kateri so prisostvovali ministri dr. Miškulin, Djuro Janković, dr. Miha Krek, dr. Behmen, Stošević, dr. Vrbanić, dr. Kaludierčić, dr. Kožulj in Dragiša Cvetković.

Seji je predsedoval predsednik poslanskega kluba JRZ, minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković, ki je v uvodnih besedah ostro obsodil zločin, ki ga je na dopoldanski seji narodne skupščine izvršil poslanec Jevtičevski kluba Damjan Arnautović in ki ga Dragiša Cvetković ne smatra samo kot gnusen napad na predsednika kraljevske vlade, temveč tudi na sam parlament kot ustanovo. Nato sta oba kluba sprejela naslednjo resolucijo:

Resolucija skupščinske večine

1. Zahvaljujeta se Bogu, da je ohranil življenje predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviću ter preprečil odvratni zločin, ki je bil vnaprejš pripravljen.

2. Člani kluba JRZ in skupščinske večine z gnusom obsojajo tak način borbe.

3. Narodni poslanci kluba JRZ in kluba skupščinske večine stojijo čvrsto na braniku narodnih svobod in na resničnega parlamentarnizma ter bosta oba kluba od svoje strani storila vse, da ohranita te pridobitve in jih obvarujeta vseh subverzivnih elementov, tako komunističnih kakor tudi fašističnih.

4. Člani kluba JRZ in skupščinske večine apelirajo na vse konstruktivne in napredne elemente v naši državi in jih pozivajo, da stopijo v borbo proti napadom na narodne svobode in na temelje naše države.

5. Klub JRZ in klub skupščinske večine zahtevata od kraljevske vlade in predsedstva narodne skupščine, da se vsi krivci in soudeleženci tega zločina primerno kaznujejo, tako da se taki žalostni dogodki v bodoče onemogočijo in da se zagotovi parlamentu normalno delo.

6. Narodni poslanci JRZ in skupščinske večine izrekajo svoje popolno zaupanje predsedniku kraljevske vlade dr. Milanu Stojadinoviću, notranjemu ministru dr. A. Korošcu, prometnemu ministru dr. Mehmedu Spahu in vseh kraljevski vladi, pozivajo jih, da tudi v bodoče vztrajajo v tej borbi za narodne pravice in svobode ter za parlamentarizem.

Po zaključku seje poslanskega kluba in kluba skupščinske večine se je nadaljevala seja narodne skupščine ob 6.40. Na pretres je prišel proračunski predlog za notranje ministristvo v predlogih.

Atentat je bil pripravljen

Belgrad, 6. marca. m. Vsi politični krogi so si edini v tem prepričanju, da je bil poizkušeni atentat na g. ministrskega predsednika dobro organiziran in da je delo tistih ljudi, ki so hoteli s tem usodnim korakom zadeti sam parlamentarizem. V tem prepričanju jih zlasti utrjuje okolnost, da je poslanec Arnautović vso noč prebil v družbi večje števila poslancev Jevtičevega kluba v znanem beograjskem nočnem lokalu »Kazbek«. Organi skupščinske policije so ob 1.20 odpeljali v upravo mesta Belgrada na zasliševanje tudi še poslanca M. Uroševića in J. Nenadovića. Kolikor se je do sedaj moglo izvedeti, sta poslanca Arnautovića danes dopoldne pripeljala v Narodno skupščino poslanec Vasilij Trbić in Bora Jevtić (brat Bogoljuba Jevtića), ki se je za časa sramotnih dogodkov nahajal na galeriji med časniki. Da je bil atentat pripravljen in skrbno premišljen, je dokaz tudi to, da so organi skupščinske policije na nekem stranišču v poslojpu Narodne skupščine našli velik revolver in dolgo bodalo.

V zvezi s poizkušanim atentatom na predsednika vlade dr. Milanu Stojadinovića je poslanec JRZ Kursulić časnikarjem izjavil, da je bil sinoči s predsednikom neke občine v svojem volilnem okraju v nočnem lokalu »Kazbek«. Poleg mize, kjer so sedeli ta poslanec in ostala dva, sta pri sosedni mizi sedela poslanec Mirko Urošević in Djurović. Po izjavi poslanceva Kursulića je tedaj Urošević potegnil iz žepa revolver, ga mu pokazal ter vprašal: »Ali vidiš to? Kaj praviš?« Nato sta poslanca Urošević in Djurović odšla k mizi, pri kateri je sedel poslanec Arnautović. To se je zgodilo ob 1. ponoči. Pri tej mizi so sedeli še poslanci Drago Ivanović, Kabalin, Srško Vukanović in brat Bogoljuba Jevtića Bora Jevtić, in so pili.

Belgrad, 6. marca. m. V času, ko je bila seja Narodne skupščine prekinjena, so nekateri poslanci JRZ izjavili, da so v mestu slišali govorice, da bo danes predsednik kraljevske vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović ubit na ulici. Te vesti da so ti poslanci sporočili predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, ki pa jim je ob tej priliki odvrnil: »Jaz se ne bojim, sem Sumadinec!«

Preiskava o atentatu

Belgrad, 6. marca. m. Da se današnji atentat razjasni in da se postavi pred zakonsko odgovornost vsi krivci, je dan nalog, da se poleg poslancev J. Nenadovića in Uroševića privedejo k zasliševanju poslanci Dragiša Stojadinović, Vasilij Trbić, Dragutin Milovanović in dr. Vukanović.

Komplot proti demokraciji

Belgrad, 6. marca. m. Vsa tukajšnja politična javnost, neoziraje se na politično prepričanje obsoja zločinski akeji Jevtičevih zasleplencev, ki so za dosego svojih ciljev, t. j. da se priklopijo zopet do diktature, segli po orožju ter hoteli ubiti predsednika vlade, ki hoče izvesti, kakor je napovedal v svoji deklaraciji, normalizacijo našega notranje političnega življenja. Vsa javnost zahteva, da se ta komplot zločinskih teroristov proti demokraciji in parlamentarizmu razbistri do dna in da se pravi krivci najstrožje kaznujejo.

Predsedniku čestitajo Čestitke kr. namestnikov

Belgrad, 6. marca. Še tekom današnjega dopoldneva sta prišla kraljeva namestnika dr. Perović in dr. Stanković v Narodno skupščino in sta izrazila dr. Stojadinoviću prične čestitke, da atentat, naperjen proti njemu, ni uspel.

Čestitke Slovenije Ban dr. Natlačen

Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen je danes poslal ministrskemu predsedniku naslednjo čestitko:

Prebivalstvo poverjene mi banovine enodružno ogorčeno obsoja poskus gnusnega atentata na Va-

Nadaljevanje seje

Poročilo notranjega ministra

Predsednik narodne skupščine g. Stevan Čirić je dal takoj besedo notranjemu ministru g. dr. A. Korošcu, ki je stopil na govorniški oder, burno pozdravljen od vseh navzočih. Ko se je navdušenje nekoliko poglobilo, je podal g. dr. Korošec ekspoz, med katerim so ga navzoči poslanci večkrat s ploskanjem prekinili. (Ekspoz na drugem mestu.)

Ko je notranji minister g. dr. Korošec končal svoj ekspoz, so poslanci vstali s svojih klopi in burno ploskali ter pozdravljali g. dr. Korošca z živijo-klici. Člani kr. vlade pa, ki so med govorom notranjega ministra tudi soglasno z živahnim vzklikanjem in ploskanjem odobravali njegova izjavljanja, so vstali drug za drugim in pričeli prihajati k njemu ter mu čestitati.

Notranji minister g. dr. Korošec je nato zopet odšel v ministrske klopi.

Predsednik skupščine Čirić je nato sporočil, da bi se prav za prav moralo takoj pristopiti k razpravi. Ker pa ima sporočiti Narodni skupščini važno stvar, jo prosi za odobritev, da to lahko stori. Narodna skupščina je to takoj sprejela.

Čirić je nato izjavil skupščini, da je prejel od mestne policije poročilo, da je bil aretiran narodni poslanec Damjan Arnautović pri zločinu in je prosil Narodno skupščino, da se izroči sodišču v nadaljnje postopanje. Predlaga, da se takoj sestane imunitetni odbor, ki naj ta predlog pretresa na jutrišnji seji. Ker nista prisotna niti predsednik niti podpredsednik imunitetnega odbora, prosi skupščino za odobritev, da lahko odbor tajnik Gajić skliče sejo, kar je skupščina soglasno sprejela. Ko je predsednik skupščine sporočil željo, da se imunitetni odbor sestane jutri, so se ašišali vzklikati: »Še nocoj naj se sestane!« Čirić je prosil poslance, naj se udeležijo jutrišnje seje imunitetnega odbora.

Takoj nato je dobil besedo poslanec JRZ dr. Milan Grba, ki je govoril o politiki sedanje kr. vlade in dejal, da bo glasoval za proračun.

Proračun notranjega ministra sprejet z aklamacijo

Proti proračunu je govoril v imenu Nar. kmečkega kluba poslanec Života Milanović, nakar je bil za njegovim govorom proračun notranjega ministristva sprejet tudi v podrobnostih z aklamacijo.

Predsednik skupščine je nato izjavil, da je današnja seja z dovoljenjem Narodne skupščine končana ter je odredil njeno nadaljevanje za jutri dopoldne ob 10. Na dnevnem redu je kot tretja točka pretres proračunskega predloga za finančno ministristvo.

Še osebo. Hitim, da izrazim svoje in vsega prebivalstva najiskrenejšo čestitke, da ste ostali nepokodovani s ugotovitvijo, da bomo tudi v bodoče podpirali Vaše plemenite stremiljenje za dobrobit kraljevine Jugoslavije.

Ban dr. Natlačen.

Minister dr. Kulovec v imenu JRZ

Glavni tajnik banovinske organizacije JRZ v Ljubljani g. minister v p. dr. Franc Kulovec je ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću poslal sledečo brzojavko:

Radujemo se in Vam čestitamo, da Vas brani telja parlamentarizma in demokracije ni zadel smrtonosna krogla.

Dr. F. Kulovec.

Dr. Adlešič v imenu Ljubljane

Mestni župan Ljubljane, dr. Adlešič, je poslal dr. Milanu Stojadinoviću, predsedniku ministrskega sveta naslednjo čestitko:

Prebivalstvo mesta Ljubljane enodružno obsoja poskus gnusnega atentata na Vašo osebo. Prosim Vas, da sprejmete v imenu našega mesta in v mojem imenu najiskrenejšo čestitko k srečni rešitvi in zagotovilo zvestobe in udanosti Vam in vseh visoki kraljevski vladi.

Predsednik mestne občine: dr. Adlešič.

Dr. Juvan v imenu Maribora

Mariborski župan je poslal ministrskemu predsedniku naslednji brzojav:

V imenu mestne občine sporočam ogorčenje vsega prebivalstva nad zločinskim atentatom ter veselo veselje, da atentat ni uspel. Ves narod je z vami in celotno kraljevsko vlado.

Dr. Alojzij Juvan.

Naša zunanja politika

Poročilo ministrskega predsednika dr. Stojadinovića

Belgrad, 6. marca. Na današnji seji narodne skupščine se je razpravljalo o proračunskem predlogu zunanjega ministristva v podrobnostih. Dobil je besedo predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, ki je imel naslednji ekspoz:

Trije očitki proti vladi

Načrt proračuna, ki leži pred vami, je bil predmet obširne kritike s strani opozicijskih poslancev tako v plenumu tega doma, kakor in še več v finančnem odboru narodne skupščine. Kljub vsej tej kritiki, mu vendar ni mogel ničesar oporekati njegove glavne karakteristične vrline. Ta proračunski predlog je napram prejšnjemu za 500 milijonov manjši. To je prvi proračun, ki prinaša znižanje bremena posrednih davkov. Čeprav so dohodki po tem proračunu znižani, pa se je kraljevski vladi posrečilo, da je z emisijo blagajniških bonov našla finančna sredstva za velika javna dela v vseh krajih naše države, in celo v takih, kjer država doslej ni storila sploh ničesar ali prav malo podobnega. Na stotine kilometrov novih železniških prog je v delu. Stotine in stotine novih modernih cest je v delu, tisoči in tisoči stromašnih delavcev pa bodo našli letos kruha in zaslužka.

Zato, gospodje poslanci, niso prazne besede, s katerimi je kraljevska vlada stopila v svojem programu pred narodno predstavništvo. Tem ukrepom o javnih delih bodo sledili tudi drugi gospodarski ukrepi, med katerimi želim na prvem mestu omeniti vraščanje o definitivni ureditvi kmečkih dolgov (viharno odobravanje) in vraščanje o otvortivji zaprtih bank in zmznjenih zadržnih kreditnih ustanov (odobravanje). Kraljevska vlada pročuje obe ti vprašanji z najresnejšo pozornostjo. To delo ni lahko, prepričan sem, da bomo našli dobro rešitev kakor smo rešili vprašanje javnih del brez povečanja javnih bremen in brez obremenitve državnih izdatkov.

Poslanci, ki so bili zaslišani

Dragiša Stojadinović

Jovan Nenadović

Dragutin Milovanović

Vasilije Trbić

Dr. Vukanović

Čestitke z vsega sveta

Belgrad, 6. marca. m. Predsednik kraljevske vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, na katerega je član Jevtičevega poslanskega kluba Damjan Arnautović na dopoldanski seji Narodne skupščine izvršil atentat, je prejel iz vse države in iz inozemstva mnogo brzojavnih čestitk. Med prvimi se je zanimal za celoten slučaj v Narodni skupščini predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš, ki je potom našega praškega poslanika g. Protiča sporočil predsedniku jugoslovanske kraljevske vlade g. dr. Stojadinoviću svoje iskrene čestitke, da se gnusen atentat nanj ni posrečil.

Preiskava v Jevtičevem klubu

Belgrad, 6. marca. m. Organi skupščinske policije so izvršili danes popoldne preiskavo v predststvu in tajnistvu Jevtičevega poslanskega kluba. Šele po izvršenem pretresu je bil dovoljen članom tega kluba vstop v klubne prostore. Varnostni organi Narodne skupščine so članom tega kluba prepovedali vsak stik z ljudstvom ob času pretresa.

Kdo je atentator

Poslanec Arnautović je član Jevtičevega poslanskega kluba. Rodil se je dne 25. sept. 1898 v Smederevu. Gimnazijo je dokončal v Kragujevcu, višjo pedagoško šolo pa v Belgradu leta 1928. Do izvolitve za narodnega poslanca je bil učitelj, končno pa šolski nadzornik. Ob 5. majskih volitvah je bil v maleškem okraju na listi Boška Jevtića takorekoč izvoljen za narodnega poslanca za mesto Berovo. Bil je tudi tajnik okrajne organizacije JNS, prosvetar sokolskega društva, tajnik okrajne organizacije Rdečega križa in predsednik Uradniške zadruge.

1. „Proračun je previsok“

Gospod finančni minister je v finančnem odboru z govorniki v plenumu narodne skupščine že dovolj odbil očitke opozicije in njene kritike. S svoje strani se želim dotakniti samo dveh, treh glavnih očitkov, ki jih je opozicija izrekla proti temu proračunu. Prvi očitek je čisto gospodarsko-financijskega značaja. V svoji kritiki proračuna je zastopnik Jugoslovanskega neodvisnega nacionalnega kluba dr. Vasa Jovanović dejal, da so proračunski dohodki lanskega leta znašali samo devet milijard Din, da pa predvideva sedanji proračunski predlog 10 milijard Din, torej za eno milijardo večjo obremenitev, kakor pa jo zmore prenesti naše narodno gospodarstvo. Z drugimi besedami, da je ta proračun za eno milijardo v primanjkljaju. Toda, gospodje, če je temu res tako, tedaj je bila dolžnost finančnega odbora, ker ima opozicija večino, da povisa dohodke z novimi davki ali pristojbinskimi bremenii, ali pa da proračun izdatkov zniža. Tretje možnosti za izravnanje proračuna ni. Finančni odbor pa ni storil ne eno ne drugo. Morda pa se bo izgovarjal, češ, da ni imel dovolj časa za podrobno proučitev proračuna, da je mogel to storiti, bi bil najbrže prihranil to milijardo Din. Res je, da je finančni odbor imel podrobno razpravo samo nekaj dni. Vprašam pa, gospodje, kaj je v teh dnevih storil. Odgovor vam bom dal takoj na podlagi uradnih podatkov. Finančni odbor je sprejel posamezna poglavja v skupnem znesku 4336 milijonov Din. Ali pa veste, kolikšen je njegov prihranek? Samo 12 milijonov Din. Če bi bil hotel prihraniti omenjeno milijardo Din od 10 milijard, bi bil moral prihraniti 10%. V resnici pa ni pri-

hraniti niti en odstotek, niti pol odstotka. Po jutru se dan spozna pravi naš ljudstvo. Po njegovem delu lahko vidimo, kaj bi bil finančni odbor dosedaj, da je delal do konca.

Opozicija se pritožuje, da ji nismo dali dovolj časa, da nam sestavi dober in uravnotežen proračun. Boljše je bilo, da se poslužimo dvanajstih kakor pa primanjkljaja v proračunu, je dejal eden izmed opozicijskih poslancev na tem mestu. Če bi veroval v točnost trditve opozicije in v njeno sposobnost za popravilo tega proračuna, kajti naravno, vsako človeško delo ne more biti popolno, bi bil prvi za to, da se danes vrnemo proračun opoziciji, da ga v finančnem odboru predela in popravi. Toda iz tega, kar je opozicija in kako je opozicija delala s tem proračunom polna dva meseca, gospodje, nimam zaupanja v njene moči in njene sposobnosti in ne verujem, da bi mogla storiti nekaj boljšega in popolnejšega od tega, kar smo mi storili. Zato odpade ta finančno-gospodarski argument opozicijske kritike. Zavrtni moramo popolnoma neutemeljeni očitki o proračunskem primanjkljaju. Če nismo dali finančnemu odboru še nekaj dni, da dokonča podrobno proučitev proračuna, smo s tem samo storili opoziciji veliko uslugo. Rešili smo jo še večje blamaže, ko bi se njena nesposobnost javno izkazala. (Splošno odobravanje)

2. „Proračun je protistav“

Drugi argument proti temu proračunu se opira na čisto pravne in državno-pravne trditve. Sklicuje se na ustavo in na poslovnik. Trdijo, da nujni postopek ne velja za reševanje proračuna.

Moja prijatelja, gospodje poslanci, dr. Vojislav Janić in Živojin Sušić sta to argumentacijo opozicije že dovolj odbila. Ustava odreja rok, v katerem je treba narodni skupščini predložiti proračun. To je med 20. oktobrom in 20. novembrom. G. finančni minister je izročil svoj proračunski predlog za leto 1936/37 v tem roku. Zakon o državnem računovodstvu pa pravi, da mora novi proračun stopiti v veljavo 1. aprila. Čl. 102 ustave se glasi: »Narodno predstavništvo potrjuje vsako leto državni proračun, ki velja za leto dni.« Potrditve proračuna torej ni samo pravica, temveč tudi dolžnost narodne skupščine, ker si življenja brez proračuna ne moremo misliti. Kakšen je namen tistega člena poslovnika, ki pravi, da traja proračunska razprava v plenumu narodne skupščine dva meseca. Namen tega člena, 67. poslovnika, je ta, da odredi razpravo o proračunu in obenem, da poskrbi za pravočasno sprejetje proračuna v narodni skupščini. Dvamesečni rok je torej maksimalni rok. To izhaja jasno tudi iz § 67, ki pravi: »Razprava in končno sprejetje zakonskega predloga o državnem proračunu in finančnega zakona se mora izvršiti v dveh mesecih. Če načelna in podrobna razprava in sprejetje proračuna ni končano v 45 dneh, razpodeli skupščina na predlog njenega predsednika še preostalih 15 dni za proučitev in sprejetje proračunskih poglavij. Razprava in sprejetje teh zaostalih poglavij se mora dokončati v teh dneh.« Zato je morala kraljevska vlada, kakor hitro je bilo ogroženo redno sprejetje proračuna, kar je povzročila opozicija s svojo nedelavnostjo v finančnem odboru, izjaviti druge določbe pravilnika, ki odreja pravočasno sprejetje proračuna. (Živahno odobravanje.) Te druge določbe so tiste, ki govore o nujnosti zakonskih predlogov. § 62. poslovnika se glasi: »Z vložitvijo zakonskega predloga ali kakršnegakoli drugega predloga se lahko zahteva njegovo nujnost.« Ker je tudi proračunski zakon, kakor določa čl. 1 zakona o državnem računovodstvu, je mogel tudi za proračun nujni postopek. Kraljevska vlada je torej tudi v tem oziru ravnala pravilno in kakor je morala. Ravnala je v vsem po zakonu in ustavi. Kraljevska vlada je s tem omogočila, da se izločijo proračunske dvanajstine in da se državno življenje pripelje na normalno pot budžetiranja.

3. „Nezakonitosti v skupščini“

Preostane še tretji glavni očitki proti kraljevski vladi, namreč, da je pripeljala v dvorano narodne skupščine oboroženega organa javne varnosti. Ta očitki je odbil že sam predsednik narodne skupščine g. Cirić z ugotovitvijo, da je bil dotični uradni organ narodne skupščine, ki je opravljal dolžnost, ki mu jo je naložil predsednik narodne skupščine. Po poslovniku, gospodje, kakor vam je znano, je to moglo in pravilno. Zato je tu izključen vsak očitki. To vse spada k pravicam in dolžnostim predsednika narodne skupščine (burno odobravanje in ploskanje).

Kaj počne opozicija

Gospodje! Obžalovati moramo, da poslanci iz opozicije ne sodelujejo v tej proračunski razpravi, ker se ne bojimo javnosti niti kritike. Toda mi, vlada in vi, skupščinska večina, ne moremo nositi niti najmanjše odgovornosti za njihov odhod. Pravica opozicije je, da pri delu ne sodeluje in mi to pravico spoštujemo. Opozoriti pa vas hočem na neko stvar. Gospodje! Ko smo se januarja tu sestali, ste slišali, kako je eden izmed prvakov opozicije kritiziral vlado, zakaj se skupščina ni sestala prej, da bi mogla delati in da bi mogla ljudstvu pomagati. Mi smo tedaj, gospodje, rekli sebi: Še bolje, da se najdejo močje, ki mislijo resno na delo. Kraljevska vlada je takoj vložila več zakonskih predlogov in konvencij v potrditve. Kmalu pa smo se prepričali, da naši opoziciji ni do tega, da bi resno delala v narodni skupščini. Namesto z objektivno in resno kritiko nas je, res da majhen del skupščine, sprejel z žaljivimi in neprimernimi izrazi. Mesto dela, ki smo ga pričakovali, je nastala zmeda, gospodje, in peklenški ropot. Presenečeni smo se vpraševali, ali je to delo, o katerem nam je opozicija govorila v januarju. (Splošno odobravanje.) Zakonodavni stroj je prenehal delovati. Vsa država je uprla oči v dogodke v narodni skupščini. Vsi ste bili, gospodje, priče tistih nevšečnih sej, ki so tako hudo zadele ne samo to narodno skupščino, temveč, kakor lahko rečemo, tudi njen značaj in kot ustanovo. Pokazali ste, gospodje, v tistih trenutkih enako potrpljenje kakor ga je kazala kraljevska vlada. Dneve in tedne so se vrstili neverjetni prizori obstrukcije. Na koncu je morala kraljevska vlada napraviti vsemu temu konec. Dokler ni prišel državni proračun na dnevni red in dokler ni šlo za njegovo redno sprejetje, smo bili z vami vred potrpežljivi opazovalci teh bučnih prizorov v tem domu, ko smo pa videli, da prinaša vsak nadaljnji dan nepreračunljivo škodo državi in ljudstvu, je morala kraljevska vlada s predsednikom narodne skupščine vzpostaviti red in določiti vsaki stvari svoje mesto. Zakon in zakoniti red morata zmagati nad nezakonitostjo in neredom. (Splošno odobravanje.) Sprito naše odločnosti gospodom iz opozicije, ki so rabili polena, palice in raglje, ni preostala druga pot, kakor da se od stanili iz skupščine. V ta brezizhodni položaj so sami spravili sebe. Nas ne zadene nobena krivda, pač pa smo, gospodje iz opozicije lahko pokazali, da naša toleranca ni znamenje slabosti in da naše popuščanje lahko gre samo do gotovih mej. Kraljevska vlada je pokazala, da zna nastopiti, kadar gre za državne interese, naglo, odločno in z avtoriteto. (Splošno odobravanje.) To smo pokazali oni

dan tu v narodni skupščini. Lahko pa povemo gospodom iz opozicije, da bomo enako odločnost pri izvajanju zakonov pokazali tudi pri drugih prilikah in v vseh krajih naše države. Kraljevska vlada bo storila vse, da preskrbi spoštovanje zakonov in da postane zakon najvišja volja v državi.

Ker sem s tem odgovoril na vse tri glavne očitke proti temu proračunskemu predlogu tako v gospodarsko-finančnem oziru kakor v državno-pravnem in čisto političnem, želim spregovoriti nekaj besed posebej o naši zunanji politiki.

Naša zunanja politika

V vprašanjih zunanje politike je skušala kraljevska vlada predvsem ohraniti kontinuiteto in ravnati se po glavnih smernicah, ki jih je začrtal veliki kralj mučenik Aleksander I. (vsi ministri in poslanci vstanejo in vzklíkajo: Slava mu!) in zdravi razum našega ljudstva. Viteški kralj Zedinitelj je zaoral za svojega življenja neizbrisne brazde in ostvaril vodilne misli: trajne vrednosti, zdravi razum našega ljudstva pa je znal vedno razumeti tuje interese, kakor je znal obenem braniti tudi lastne. Naš narod je znal stati v pravih trenutkih na pravi strani, na strani, na kateri sta pravica in mednarodno pravo in s tem tudi končna zmaga.

Načelnost, doslednost, zvestoba

V vprašanjih, v problemih in nalogah, ki jih je sedanja težka in nenavadna doba dvignila na površino mednarodnega življenja in ki so se radi tega prvič pojavile pred nami, se je kraljevska vlada navdajala s istimi ideali. Rešitve smo iskali v istega duha in v istem smislu. Mislim, da lahko svobodno izjavim, da ta duh ni bil slab in da naša zunanja politika ni bila napačna ne glede ciljev, ne glede metod. To kažejo rezultati. Bodočnost bo to, kakor upam, še bolj potrdila. Načelnost, doslednost in zvestoba v prevzetih obveznostih so bila osnovna načela naše zunanje politike. V dobi, prepolni viharja in nepričakovanih preobratov, je skušala kraljevska vlada najti sredino, najkoristnejšo pot med preletnim dinamizmom in škodljivo pasivnostjo. Zaradi ohranitve potrebne kontinuitete je kraljevska vlada smatrala za svojo dolžnost, da tudi v tega mesta izreče svojo globoko zahvalo Nj. kr. Vis. knezu-nemestniku Pavlu (ministri in poslanci vstanejo in klíkajo: Živel knez-nemestnik!), ki bolje kakor vsaka druga priča pozna delo in prizadevanje svojega bratrance, viteškega kralja Zedinitelja, in ki je zaradi tega mogel z najvišjo avtoriteto zastopati našo državo pri nedavnih važnih pogajanjih v Parizu in Lovonu, z avtoriteto in uspehom, ki je popolnoma v skladu z njegovim visokim imenom in z njegovimi sijajnimi vrlinami (dolgotrajno odobravanje in vzklíkaje: tako je!).

Pri izvajanju svojih miroljubnih stremeljenj je kraljevska vlada skrbela za to, da imajo odnosi z velikimi državami zapadne in srednje Evrope značaj čim priskrbenjšega prijateljstva in sodelovanja. Jugoslavija je stremela vedno, kakor tudi sedaj, za tem, da doseže z njimi v vseh temeljnih vprašanjih iskren in lojalni sporazum in da svoja naziranja po možnosti spravi v sklad z njihovimi naziranj.

Neskaljeno prijateljstvo s Francijo

Tradicija in neskaljeno prijateljstvo s Francijo nam ostane vedno pri srcu. Skrbeli bomo ne samo za to, da ga tudi v bodočnosti ohranimo, mervuč, da ga po možnosti še poglobimo in okrepimo.

Z Veliko Britanijo smo dosegli kar najtesnejše sodelovanje. Tako smo baš v zadnjem času mogli ugotoviti interese in razumevanje, ki ga kažejo za našo državo poklicni krogi Velike Britanije. S sosednjo kraljevino Italijo smo se obojestransko trudili, da izbišemo nesporazume iz preteklosti in da utemeljimo razmerje trajnega prijateljstva za bodočnost.

Tesne zveze gosposarskega značaja, ki že obstoje med nemškimi rajhom in našo državo, zahtevajo, da v mejah možnosti te vzajemne odnose še izpopolnimo in razširimo.

Jugoslavija, ČSR in Rumunija nerazdružljive

Mislimo pa, da ni potrebno, da vam posebej utemeljujemo priskrbenjši odnos med našo kraljevino in prijateljskimi in zavezniškimi nam državami, kraljevino Rumunijo in republiko Češkoslovaško. Ti odnosi so bili že od nekdaj takšni, kakršni morajo biti, in bodo brez dvoma ostali v okviru čvrste in neomajne skupnosti interesov in čustev, ki jih predstavlja Mala antanta. Kakor moji predniki v zunanjem ministertvu, sem tudi jaz imel že večkrat priložnost poudariti veliki pomen te dejanske skupnosti držav in njeno koristnost ne samo za naše tri države, članice, temveč tudi za splošne koristi miru v Evropi. Naj trdijo tisti, ki računajo z nezadovoljstvom sveta, karkoli, Mala antanta predstavlja zgodovinski korak v napredu tega dela Evrope, napredek k njegovi boljši in pravilnejši ureditvi. Na tej poti so naše tri države nerazdružljive, ker so vezane s skupnostjo vitalnih interesov in enakostjo osnovnih naziranj. Nedavni obisk predsednika češkoslovaške vlade in zunanjega ministra dr. Milana Hodže nam je bil prijeten pojav, da to skupnost manifestiramo na viden in srečen način. Svobodno lahko sporočimo tudi prijateljem Male antante in tistim, ki to niso: Mala antanta bo nadaljevala svojo smer in ne bo prenehala biti najzanesljivejša poročila miru in bratni, ob katerem se bodo razbile vse iluzije tistih, ki se še niso sprijaznili s poveljnimi stanjem v tem delu Evrope. V popolni solidarnosti med nami, Češkoslovaško, Rumunijo in Jugoslavijo, vzajemno in kot nerazdružljiva celota, v okviru Male antante si bo prizadevala tudi nadalje za ureditev razmer v Podonavju, zlasti za obnovo gosposarske blaginje. Ne da bi pozabili nauke prošlosti, ne da bi si zapirali oči pred zahtevami sedanjosti, bomo vsako stvarno možnost dobro mislenje in plodovitega sodelovanja tudi z drugimi sosedami zmerom kar najtopleje pozdravili in iskreno sprejeli.

Zgodovinski pomen Balkanske zveze

Sistem Male antante ima svojo srečno dopolnitev v Balkanski zvezi, ki jo tvorijo kraljevina Grčija, kraljevina Rumunija, turška republika in naša kraljevina. Po zaslugi Balkanske zveze je danes v tem delu sveta v nasprotju z razmerami, ki so nekdo vladale, popoln mir. Balkan ni več sod smodnika, in tudi ne vzrok mednarodnih sporov. Balkanski narodi žive danes med seboj kot dobri sosedje. Balkanski pakt je osnova naše balkanske politike. Z njim so posebej določeni naši odnosi s kraljevino Grčijo in turško republiko. V dveh letih obstoja tega pakta se je Balkanska zveza pokazala kot važno orodje pri ustvarjanju popolne solidarnosti balkanskih držav, ki so iskreno sodelovale in skupno nastopale v vseh važnih dogodkih mednarodne politike. To iskreno sodelovanje držav Balkanske zveze se ne manifestira samo pri političnih vprašanjih, temveč so storjeni

tudi resni poskusi, da se ustvari možnost čim tesnejšega gosposarskega sodelovanja, ki je že doslej obrodilo več pozitivnih sadov. Tako pri urejanju trgovinskega razmerja, kjer dovoljujemo drug drugemu medsebojne olajšave, kolikor je le mogoče, v skladu z obveznostmi do ostalih držav. Proučuje se skupni železniški pravilnik, ki so ga države Male antante že sprejele. Od 1. januarja t. l. je stopila v veljavo nova, znižana poštna tarifa med državami Balkanske zveze. Kraljevska vlada smatra delo za okrepitev balkanske solidarnosti preko pakta Balkanske zveze kot enega izmed najvažnejših ciljev jugoslovanske zunanje politike. Z največjim zadovoljstvom moram ugotoviti, da doživljam pri tem stremeljenju kar najpopolnejše razumevanje odgovornih državnikov Grčije, Rumunije in Turčije, in to nam daje največje nade, da bo pakt Balkanske zveze uspešno odigral svojo zgodovinsko vlogo v življenju balkanskih narodov. (Viharno odobravanje.)

Naš ideal: Balkan balkanskim narodom!

Zunaj Balkanske zveze stojita še dve sosednji nam državi, Bolgarija in Albanija. Naše razmerje tudi z njima je dobro in trajno ter si prizadevamo, da ga še zboljšamo, ker se zavedamo, da samo v mejah dobre sosesčine in iskrenega prijateljstva med vsemi balkanskimi državami morejo dobiti najboljše poročila za svojo neodvisnost, za svoj mir in za svoj gosposarski in kulturni napredek. Samo če gremo po tej poti, se more uresničiti tisti ideal, ki more biti skupen vsem balkanskim državam: Balkan balkanskim narodom! (Viharno in dolgotrajno odobravanje in ploskanje.) Politika zblizanja in sodelovanja s kraljevino Bolgarijo temelji na trajni in solidni osnovi zgodovinskih potez blagopokojnega kralja in Nj. Vel. kralja Borisa, ter nedavnega erezanja med Nj. Vel. kraljem Borisom in Nj. kr. Vis. knezom namestnikom Pavlom. (Vsi ministri in narodni poslanci vstanejo in vzklíkajo: Živio!) Ta politika se nadaljuje. Jugoslovansko-bolgarska meja, ki je bila nekdo prizorišče nesetih incidentov, se postopno odpira potniškemu prometu in gosposarskemu prometu prebivalcev na obeh straneh. Sklenjena trgovinska pogodba daje takisto lepe možnosti za pospeševanje trgovinske izmenjave. Kraljevska vlada je slej ko prej odločna privrženka dosedanje politike zblizanja z Bolgarijo, ker misli, da tako najbolje služi idejam in koristim Balkanske zveze in konsolidaciji razmer na Balkanu. (Viharno odobravanje.)

Upamo, da nas bo razumela tudi Albanija...

S kraljevino Albanijo smo si prizadevali in si prizadevamo, da razvijemo čimbolj naše medsebojne promete in gosposarske zveze, ker smo prepričani, da je to ena izmed poti za dosego čim boljšega razmerja med obema sosedama. Upamo, da bo dobra volja Jugoslavije naletela na drugi strani na prav tako iskreno privrženost do takšne politike, ki jo narekuje realizem balkanske solidarnosti.

Habsburžane odločno odklanjamo

Z našim severnim sosedom je naše razmerje ostalo neizpremenjeno. Nikoli nismo mogli razumeti ne odobravati legitimistične propagande v Avstriji. Stališče Jugoslavije v vprašanju restavracije Habsburgov je dovolj znano. Ta restavracija bi neizogibno pripeljala do zapletljivega in brez dvoma imela usodne posledice za mir v Evropi. Zato je naša dolžnost, da baš kot resnični prijatelji miru v splošnem interesu glede tega vprašanja ponovimo v drugo in v tretje svoj odločni »Ne!« (Viharno odobravanje.) Kraljevska vlada si želi dejanskega in lojalnega sodelovanja z veliko avstrijsko republiko. Mi vidimo v tem sodelovanju korist za obe državi. Ne smemo zanemariti in ne bomo zanemarili nobene priložnosti za okrepitev zlasti gosposarskih in kulturnih zvez z Avstrijo. Toda mi zato tudi upravičeno pričakujemo, da se bodo tudi v tej sosednji državi ogibali vsega, kar bi naša stremeljenja oviralo in škodovalo zblizvanju.

Za gosposarsko konsolidacijo Podonavja smo takisto naklonjeni sodelovanju z drugo našo severno sosedo, s kraljevino Madžarsko, in želimo, da bi na tej strani izginili razlogi medsebojnega nezaupanja in nesporazumov.

Naše razmerje z vsemi drugimi državami je dobro in normalno.

Zveza narodov je potrebna

V Društvo narodov smo zmerom zastopali etališče spoštovanja te velike ustanove miru, kakršna je ženevska ustanova. Edino Društvo narodov je bilo in ostalo za nas izhodišče mednarodne politike, ker se je pokazalo kot edina pot za ohranitev mednarodnega življenja samega, edini dejanski regulativ njegovih pravnih funkcij in edini arbiter pri njegovih sporih. Takšno pojmovanje in takšna dosledna politika sta dali naši državi v mednarodnih odnosih potrebni ugled in ji omogočili, da vedno lahko nastopi v obrambo svojih pravic in upravičenih interesov. Nimamo vzroka izgubljeni

Poročilo notranjega ministra

Proračunski predlog za izdatke za l. 1936-37 v resoru notranjega ministertva znaša 517.284.517 Din in je torej za 28.200.196 Din manjši od prejšnjega. Pri ocenjevanju proračuna notranjega ministertva je treba imeti pred očmi, da so se izdatki zadnja leta stalno zmanjševali in da je to nazadovanje vedno občutno vplivalo na upravno stroko. Reducirani so bili osebni in materialni izdatki v toliki meri, da je predloženi proračun za Din 154.646.229 manjši od proračuna 1931-32.

Proračun za notranje ministertvo je bil izdelan v težavnih gosposarskih okoliščinah. Z ozirom na to je bilo izvedeno povsod največje varčevanje in krediti, ki jih proračun stavlja na razpolago notranji upravi, orožništvu in policiji, komaj zadostujejo za pravilno funkcioniranje teh ustanov.

Število uslužbencev

Število službenih mest v notranjem ministertvu — ako izključimo orožništvo — znaša po predloženih kreditih 8.428, medtem ko jih je bilo lani 8.178, torej zvišanje 250 uradnikov. Zvišanje je bilo neobhodno potrebno predvsem na področju policijske uprave. Ministriški svet namreč je odločil v svojem sklepu št. VII 7109-35, da je treba z ozirom na sedanje prilike povišati število policijskih nameštencev za 287. Število službenih mest, ki jih proračun navaja, odgovarja mestom, ki so že zasedena. To število predstavlja minimum in bi se vsako nadalnje znižanje ne moglo izvesti brez škode za notranjo upravno službo. Da smo dosegli ta minimum, pomeni, da je bilo treba varčevati do skrajnih mej in da bodo morali uradniki napeti vse svoje sile, da bodo mogli izpolnjevati svoje naloge pri upravljanju države, njeni zaščiti

niti en trenutek vero v upravičenost in vrednost temeljne ustanove sodobnega človeštva, saj predstavlja s svojimi velikimi vrlinami, s svojim mehanizmom edino možno sredstvo za ohranitev miru in mednarodnih pogodb. Trenutno nihanje učinkovitosti njegove vloge naj nikogar ne odvrne s tiste črte, ki jo DN rše svojim članicam glede svoje delovanja, zakaj brez te iskrene zvestobe do DN in njegovega sistema kolektivne varnosti bi bil v nevarnosti mir in vse mednarodne pogodbe bi bile hudo omajane.

Odškodnina za sankcije

Društvo narodov je v poslednjih 6 mesecih v mednarodnem življenju predstavljalo centralno točko izredno važne in delikatne mednarodne aktivnosti. Glede njegovi članici, Italiji in Abesiniji, sta se spili. Dve na ta spor je skušala kraljevska vlada izpolnjevati vse svoje mednarodne obveznosti. Skupno s 50 državami, članicami Društva narodov, je uveljavila gosposarske in finančne sankcije, katere določa čl. 16 pakta. Te sankcije so obsegale nekaj odredb, med katerimi so za nas posebnega pomena ukinitve kliringa z Italijo, obča prepoved uvoza iz Italije in prepoved izvoza nekaterih naših proizvodov v Italijo. Kraljevska vlada je pri tem storila vse, kar je bilo v njeni moči, za zračilo nesrešev našega narodnega gosposarskega, ki je bilo sprito teh odredb ogroženo. Posebej želi naglasiti, da je DN v glavnem na prizadevanje nas in naših zaveznikov posvetilo največjo skrb načelu, da je treba nadomestiti prizadevano škodo. To važno načelo so priznale skoraj vse države, ki izvajajo sankcije.

Na osnovi tega priznanja je kraljevska vlada takoj pričela posebna trgovinska pogajanja z nekaj državami. Z Veliko Britanijo je bil sprito naklonjenosti, ki jo je pokazala angleška vlada napram nam, že sklenjen zelo koristen trgovinski aranžman, z drugimi državami pa se pogajanja še vodijo. Na žalost kompenzacije, ki smo jih dosegli, niti približno ne nadomeščajo one velike škode, ki jo trpi zaradi izvajanja sankcij vse naše gosposarstvo. Toda ta vprašanja se ne morejo urediti zgolj s trgovinskimi ukrepi.

Za našo državo je bila vselej svetinja beseda, ki smo jo dali, in naš podpis je bil vselej za nas na prvem mestu. To je naša država pokazala tudi tokrat v Ženevi.

Iskreno želimo mirno ureditev italijansko-abesinskega spora

V istem duhu udanosti DN in zvestega izpolnjevanja mednarodnih pogodb, na katere se naslanja današnja ureditev Evrope, je kraljevska vlada postopala tudi glede na vprašanje o vzajemni pomoči. Na osnovi pakta DN, 3. odstavka njegovega čl. 16. člena, je naša kraljevina dolžna skupno z ostalimi članicami društva pomagati vsaki državi, ki bi jo kdo napadel zaradi tega, ker izvaja sankcije. Velika Britanija, ki je posebej prizadeta, se je obrnila na nekatere države z vprašanjem, ali bi izpolnjevale to obveznost, če bi nastala potreba tudi glede na sedanji primer. Anglija je to vprašala Francijo, Turčijo, Grčijo in Rumunijo. Vse te države, pa tudi mi, smo odgovorili angleški vladi pritrdilno. Naš odgovor britanski vladi je bil podan v popolnem soglasju z našimi zavezniki v Mali antanti in Balkanskem sporazumu. O njem smo obvestili francosko vlado, v ostalem pa tudi italijansko, nazadnje pa smo ga sporočili tudi še Društvu narodov v Ženevi. Na našo slično vprašanje, ki je bilo poslano britanski vladi, smo dobili odgovor, ki je bil popolnoma istovesten našemu.

Izvajajoč omenjene sankcije v skladu s svojimi mednarodnimi obveznostmi želi kraljevska vlada prav iskreno, da bi se abesinsko-italijanski spor mirno uredil. Tako naše stališče je po globokem prepričanju kraljevske vlade inspirirano po pravilnem razumevanju tako obih interesov mednarodne zajednice, ki jo predstavlja DN, kakor tudi naših posebnih interesov.

Kakor ste, gospodje narodni poslanci, mogli spoznati po mojih besedah, ostane zunanja politika kraljevine Jugoslavije ista kakor doslej v vseh osnovnih potezah in glavnih načelih, ki so njena osnova.

Nespremenljiva načela

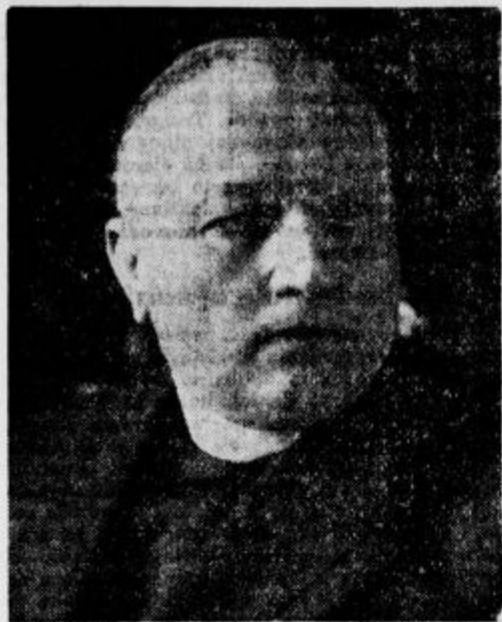
V sedanji mednarodni situaciji, ki vsebuje poleg garancij tudi gotovo število še nerešenih težkih problemov, se pojavlja za nas dolžnost, da ostanemo zvesti izraženim načelom in prevzetim obveznostim. Zvestoba ideje evropskega miru, zvestoba paktu Društva narodov, naša politika napram Franciji in odločna udanost Mali antanti ter Balkanskemu sporazumu ostanajo še nadalje imperativ naše zunanje politike. V časih, ki se nam bližajo, bo skušala kraljevska vlada na tej osnovi, na tej nespremenjeni podlagi razvijati in dovršiti organizacijo ter aktivnost naše zunanje politike in tako storiti vse, kar je potrebno, da se ohranijo pridobite naših prednikov in da se naši kraljevini v mednarodni skupnosti zagotovijo ono mesto, ki ji po pravu in po občem priznanju pripada. (Burno in dolgotrajno odobravanje ter vzklíkaje: Živio predložitelj vlade.)

in javni varnosti. Kar tiče orožništva, so v proračunu predvideni krediti za 450 orožniških častnikov, 32 vojnih uradnikov in 17.490 orožnikov, za kar je predvidenih 271.361.823 Din. Materialni stroški za orožništvo so zmanjšani od Din 54.875.224 v l. 1930-31 na 45.912.010 Din v letošnjem proračunu.

Da dobimo polno sliko o proračunu notranjega ministertva, je treba vedeti, da se v njem nahajajo tudi krediti za splošno državno statistiko in da znašajo 5.952.539 Din.

Ko prehajam na poslovanje notranjega ministertva, moram poudariti, da se upravna funkcija države na tem področju izvaja v glavnem na podlagi zakona o notranji upravi, zakona o imenu in razdelitvi kraljevine na upravna področja in zakona o bankih upravah. Ker ima ministertvo veliko nalog, je bilo treba ustanoviti tudi odgovarjajoče število raznih ustanov in organov, ki jih rešujejo. Tako spadajo v okvir notranje uprave: 9 bankskih uprav, 343 okrajnih glavarstev, 25 okrajnih izpostav, uprava prestolice Beograda, 10 policijskih uprav, 32 predstojništve mestnih policij, 22 policijskih komisarijato. Nadalje je bilo na koncu 1935 še 3.783 občin, med njimi 72 mestnih občin. Število mestnih občin je bilo zmanjšano, nadalje izvršilne policijske službenike, ki so dodeljeni kraljevini policijskim oblastem. Naseljenih krajev je bilo koncem 1935 v naši državi 43.975.

Da bi ministertvo moglo uspešno izpolnjevati te mnogobrojne in delikatne naloge, je polagalo veliko važnost na skrbno izbero uradništva in na dobro nadzorno službo. V uradniški kader se sprejemajo le diplomirani pravniki. S tem se bo ugled uradništva dvignil in bo njegova sposobnost za sodobne težke naloge tudi večja. Posledice se že ka-

Žejo. Od 343 okrajnih glavarjev jih je sedaj samo še 67, ki so brez predpisanih kvalifikacij (diploma pravnih študijev). Novi uradniki se bodo sprejemali po proračunskih možnostih. Ministrstvo skrbi tudi za izdatno nadzorstvo nad uradnim kadrom. Ono izdaja splošna navodila in naredbe, a poleg tega ocenjuje še posebej vsak konkreten primer ter podvzema tudi vse potrebne korake, kakor je pač rezultat preiskave. Poleg tega čisto upravnih poslov je treba omeniti tudi posle zakonodajne priprave, s katerimi se ministrstvo peča in ki so velike važnosti. Tako je izdelan zakon o prestopkih, ki leži pred narodno skupščino, v delu pa so še zakon o splošni državni statistiki, zakon o požarni policiji, zakon o nošenju orožja, zakon o banovinskih samoupravah, zakon o tisku, zakon o volitvah narodnih poslancev, zakon o zastavah, uredba o upravnih taksah in še nekateri manj važni pravilniki. V okviru zakona o javni varnosti in reda v državi je izdana tudi uredba o postopanju pri stavkah ali neredih na železnicah, v brodarstvu in pri poštni-brzojavni-telefonski službi. V okviru zakona o orožnikih je izdan pravilnik o pravilu za službeno potovanje starešin itd. Izdala je tudi uredba o delokrogu uprave belgrajskega mesta. Poleg svojega zakonodajnega dela je ministrstvo tudi sodelovalo pri proučevanju velikega števila normativnih predpisov za druge ministrske resore.

V delokrog notranjega ministrstva spadajo tudi nadzorovalne naloge nad samoupravnimi oblastmi in ustanovami, ki jih ministrstvo nadzira, da pravilno in v skladu z državnimi oblastmi funkcionirajo. Največji del tega dela je bil posvečen nadziranju nad občinami in mestnimi občinami. Ker so tozadevni zakoni izšli že l. 1933 oz. 1934, lanskega leta v tem pogledu niso izšli nobeni zakoni, toda izdanih je bilo veliko število ukazov, naredb in sklepov, s katerimi so se navedeni zakoni spreminjali ali izpopolnjevali na podlagi zakonskega polnomočja. Tako je bilo mogoče ustreči upravičenim težnjam večine prebivalstva zainteresiranih samoupravnih edinic.

Poleg navedenega delovanja je treba omeniti še raznolika navodila, ki jih je ministrstvo na prošnjo dajalo raznim podrejenim oblastem, odgovarjalo na njihova vprašanja in proučevalo ter odobravalo poslovanje, ki spada v njihovo področje. Predvsem spada semkaj odobravanje občinskih in mestnih finančnih. Pri tej priliki omenjam, da so po mojem nalogu še izdelani zakonski osnutki za spremembe zakonov o občinah in mestnih občinah. Prvi osnutek tiče volivnega sistema in uvaja mesto javnega tajno glasovanje. Glede mestnih občin uvaja novi zakonski osnutek, da se ves mestni odbor in ne samo dve tretjini postavlja na podlagi volitev.

Varnost države in državljanov

Ministrstvo za notranje zadeve se mora po svoji naravi brigati za varnost in zaščito države, za zaščito oseb in premoženja državljanov ter za javni red v državi. V tem pogledu ima dve nalogi: prva je v tem, da se bori proti zločinu v državi in druga v tem, da pobija razrušilno in protidržavno delovanje, naj deluje v notranjosti države, ali pa prihaja od zunaj. Te naloge spadajo v področje vrhovne policijske uprave, odnosno oddelka za zaščito države in oddelka za javno varnost.

Kriminaliteta pada

Na stanje kriminalitete vpliva mnogoštevilne okolnosti. Vidno mesto zavzema dobra organizacija preventivne službe, ki obstoji v tem, da je mreža ustanov za obrambo javne varnosti dovolj razpredena, da je med seboj v organski zvezi in da razpolaga s sposobnimi policijskimi osebami. V l. 1935 se je mnogo delalo v tem pravcu, da se ustvari to organsko sodelovanje in se policijski organi strokovno izveščajo. Uspeh je bil viden. Posledice v kolikor tiče dobre osebnosti in premoženjske varnosti v državi, so bile dobre. Tudi v pogledu strokovne izobrazbe policijskih organov je bilo v l. 1935 mnogo doseženo. Centralna policijska šola v Zemunu je pokazala veliko delavnost. V VII. letu policijskih stražnikov je bilo 80 pripravnikov, v letu policijskih agentov 21. Ministrstvo je ustanovilo tudi nadzorniške kurze in tečaje za stražnike — pripravnike. Ta tečaj je obiskovalo 129 ljudi. Pri tečajnih izpitih so vsi dosegli zelo dobre uspehe. Centralna policijska šola je prinesla še neko drugo zelo važno novost, namreč radiotelegrafijo. Do decembra 1935 je izgradila 6 policijskih radiotelegrafskih postaj in sicer v Beogradu, Ljubliani, Zagrebu, Splitu, Cetinju in Skoplju.

Na podlagi statističnih podatkov se opaža v letu 1935 majhen porast tiste kriminalitete, ki izvira iz težkih gospodarskih prilik in je naperjena proti premoženju, med tem ko je ostala kriminaliteta padla v primeru z l. 1934 za celih 4%. Med tem ko je bilo 1934 prijavičenih 541.484 krivičnih dejanj, jih je bilo l. 1935 prijavičenih samo še 520.075. Od tega pride na navadne postopke 45 prijavičenih dejanj, za zločine pa ostala petina. Padanje kriminalitete je zelo tolažilni pojav, ki dokazuje, da je pri nas preventivna služba na višini.

Kar pa tiče represivne (zafiralne) službe, je bilo delovanje ministrstva zelo intenzivno. Skrbeli so, da bi se pri izsledovanju zločincev in predmetov, s katerimi so bili zločini stori, dosegli čim boljši uspehi. Požrtvovanost vseh policijskih službenecv in orožništva je bila toliko, da lahko rečemo, da so bili doseženi sijajni uspehi. Številke to dokazujejo. Med tem ko je bilo l. 1931 že 2 in pol odstotka neuspešno preiskanih zločinov, jih je v lanskem letu bilo samo še komaj 0,64%. To je nedvomno dokaz, da so bili policijski organi in orožništvo na višini svojih dolžnosti.

Organi javne varnosti (detektivni in orožništvu se morajo boriti s posebno vrsto zločincev, ki so znani pod imenom hajduki in kačaki. Takih hajdukov je ostalo sedaj še 7 in je upanje, da bodo kmalu prišli in uničeni. Kačakov (bolgarski mejni banditi) na našem ozemlju ni.

Javni red in mir je bil v vsej državi v teku lanskega leta dober. Težjih izgrede, ako izvajamo memo nekaj izgrede krajevnega značaja, ni bilo.

Organi javne varnosti so v l. 1935 pokazali izvanredno razumevanje za svoj poklic, veliko ljubezen in požrtvovanost do države in do svojega poklica. To nabolj dokazuje dejstvo, da je v službi javne varnosti našlo smrti 9 orožnikov, 78 pa je bilo ranjenih v teku l. 1935.

Poleg obrambe osebne in imovinske varnosti ter javnega reda in mira v državi je imel oddelek za javno varnost še druge naloge, kot na primer pobijanje ponarejevanja denarja, pobijanje trgovine z dekleti in opoinimi drogami. Oddelek za javno varnost vodi tudi točno statistiko o gibanju kriminalitete ter jo dostavlja Zvezi narodov, vodi statistiko o vozilih, o filmih, o aktivnosti tehnične policije, o falzifikatorjih denarja, o trgovini z orožjem itd. Izvršili organi policije so dodeljeni državnim policijskim oblastem in tvorijo dve skupini: zbor policijske straže in zbor policijskih agentov. Te kadre smo izpopolnjevali v skladu z odobrenim proračunom.

Orožnikov je bilo na koncu l. 1935 17.700.

Pobijanje nezakonitih strui

Oddelek za javno varnost se je posebno trudil, da razvija dobro informacijsko službo, da pravočasno pride na sled vsaki protizakonitil razruševalni akciji, ki bi bila naperjena proti splošnim interesom državne celine ali bi delovala v celju spremembe političnega in socialnega reda. Med tem, ko je bilo prejšnja leta več terorističnih akcij, ki so jih vodili iz tujine in s katerimi je imelo ministrstvo mnogo opravkov, v lanskem letu takšnih akcij sploh ni bilo. Seveda to ne pomeni, da je delavnost ministrstva v tem popustila. Nasprotno, ona se je le še okrepila. Povečanje dela je povzročil žalostni dogodek v Marseju, ker je bilo treba ojačiti informacijsko službo doma in v tujini do skrajnih mej, da se razčisti ta žalostni dogodek in da se popolnoma razgalijo vse osebe, ki so sodelovale pri komplotu proti pokojnemu kralju Aleksandru. Delo v ministrstvu se je povečalo tudi radi tega, ker je nastopila večja politična aktivnost vseh volitev in ustanavljanju novih političnih strank.

Borba proti komunizmu

Značno se je okrepila komunistična akcija v preteklem letu. Navodila so prišla iz inozemstva. Lahko mirno rečemo, da je vse l. 1935 preteklo v znamenju velike komunistične aktivnosti. Razume se, da so bili podrejeni potrebni koraki za pobijanje te aktivnosti ter so oblasti mogle v tem pogledu beležiti lepe uspehe. Ministrstvo je še vedno mnenja, da je treba protikomunistično borbo nadaljevati opirajoč se na zakonske odredbe in na izkušnje, a vse to s ciljem, da bi se dosegli kar najboljši uspehi v iztrebljenju komunistične propagande. Tukaj je treba pripomniti, da je ministrstvo okrepilo svojo informacijsko službo v inozemstvu in je beležilo tudi uspehe. Ministrstvo je pobijalo tudi ostale nedovoljene akcije, kot madjarsko, italijansko itd., ki bi lahko škodovala nacionalnim interesom.

Važno delo je opravljal tudi oddelek splošne državne statistike, posebno tistega dela, ki se bavi s vprašanjem prirodnega gibanja prebivalstva. Ministrstvo hoče doseči, da bo zbiranje teh podatkov postalo aktualno, a to je nemogoče doseči, predno se za vsa država ne bo uvedel isti sistem zbiranja statističnega materiala. V ta namen je bil izdelan tudi nov zakon o državni statistiki. Ministrstvo bo skrbelo, da izideta statistična zbornika za l. 1934 in 1935 še v teku tega leta.

Iz navedenega izhaja, da je ministrstvo razvijalo v preteklem letu veliko aktivnost. Uprava se je izboljšala, službeno poslovanje se je organiziralo, vršilo se je redno nadzorovanje podrejenih oblasti in varoval red in mir ter varnost oseb in premoženja v državi.

Dodatna pojasnila g. ministra: „Vse bo prišlo pravočasno“

S tem zaključujem svoj ekspeze ter naprošam gg. narodne poslance, da glasujejo za predloženi proračun notranjega ministrstva.

To, kar sem vam podal, je prav za prav poročilo o delu zaupanega mi ministrstva v preteklem letu. Dovolite mi, da vam kratko predložim program našega dela za bližnjo bodočnost, to je za prihodnje proračunsko leto.

Večji del poslovanja, to se razume samo po sebi, bo nadaljevanje dosedanjega dela, nadaljevanje v linijah in smereh, ki so več ali manj stereotipne in tradicionalne. Zato tudi proračun ni mnogo spremenjen v številu, temveč je ustaljen in znan.

Kar se tiče političnega dela v prihodnjem letu tudi v samem ministrstvu, sem že podal del programa, ko sem govoril o zakonodajnem poslu mojega ministrstva.

Ti zakonski projekti, ki se nadaljujejo, se nam zde politično važni, eden od te, drugi od druge strani. Zaradi tega eni že žele novega zakona o volitvah, drugi o samoupravah, tretji večje tiskovne svobosline, četrti zakon o strankah in tako dalje. Jaz moram vse te znane želje v pogledu sprejetja teh zakonov pozitivno reči: vse bo prišlo pravočasno. A zakaj se ne more fiksirati čisto določen datum? Ta uvaževani dom mora priznati, da sprejetje zakonov v skupščini ni bila lahka stvar za vlado.

Dolgo in težko smo se morali boriti, dokler nismo prišli do solidne, kampaktne in nespremenljive večine, na katero se imamo sedaj čast naslanjati. In ko smo mislili, da smo glavne težkoče prebredli, je zopet prišlo nekaj, kar je vadržalo normalni tek državnega poslovanja, kakor na primer delo v finančnem odboru in na proračunu. Toda jaz sem prepričan, da je atmosfera očiščena in da bomo z višjim sodelovanjem uspehi, da dovršimo vse ono, kar smo obljubili ob priliki prihoda na to mesto.

Cepprav se nismo predložili projektov novih političnih zakonov vendar smemo biti tako neskomniti, da zahtevamo zase priznanje, da je v nekaterih smereh nekoliko boljše, kakor je bilo meseca aprila lanskega leta.

Shodi, konference, sestanki in dogovori se lahko svobodno vrše, samo če so izpolnjeni zakonski pogoji, kar ni niti odločno niti težko izpolniti.

Življenje in delo gospodarskih, kulturnih in socialnih društev ter organizacij je svobodno, nemoteno in je doseglo najbujnejši razmah. (Viharno ploskanje.)

Pokretni, ki hočejo staviti svoj obstanek v meje zakonskih oblik in političnih strank, se ne stavljajo in se ne bodo stavljale ob oblasti nobene ovire, razume se samo po sebi, če bodo izpolnjeni zakonski predpogoji. (Burno ploskanje in odobravanje. Vzkliki: »Tako jela«)

Toda za sprejetje širokogrudnih zakonov ni potrebna samo v parlamentu ugodna atmosfera, temveč tudi med narodom. (Vzkliki: »Tako jela«) Vsa mora priznati, da morajo biti zakoni tem svobodoumnejši, čim več bomo našli in videli v narodnih masah samodiscipline in vzdrževanja reda in mira, treznega presojevanja vseh javnih vprašanj in veliko in globoko ljubezen za skupno domovino. (Burno ploskanje in odobravanje.)

In ravno zaradi tega, da pride do takih razmer, da bomo lahko s polno pestjo zasejali v naše javno življenje svobodo in demokracijo, ravno radi tega se trudi sedanja vlada, da bo v vseh krajih pomirila politične, verske in socialne strasti, da povrne narodu znosljivost, pomirjenje in medsebojno ljubezen. (Burno odobravanje in ploskanje.)

Resnično, za tako delo je treba mnogo, mnogo potrpljenja in močnih, krepkih živcev. In jaz mislim, da smem trditi, da ravno te lastnosti ne manjkajo sedanji vladi. (Živahno odobravanje.)

Notranji minister dr. Korošec se z nasmeškom obrne proti poslancem in pravi, da smo tudi danes dopoldne imeli priliko videti dokaz za to. »Nato je nadaljeval:

Na napačni poti se nahajajo vsi oni, ki mislijo, da bi mogli našemu narodu kdaj zavladati kruti in surovi polizem brez narodovih pravic proti demokraciji, proti komunizmu in anarizmu brez oblasti (odobravanje) brez zakona in brez reda.

Nato dr. Korošec z močnim poudarkom nadaljuje: Niti prvo, niti drugo, niti tretje ni mogoče. (Viharno ploskanje in odobravanje.)

Za nami lahko pride vlada, ki bo še bolj svobodoljubna, še bolj demokratska kot smo mi, samo če bo hotel disciplinirani narod, toda ne more pa priti ne polizem, ne komunizem, ne anarhizem. (Burno in dolgotrajno odobravanje.) Zastoj za zaradi tega vse one ogromne mase lažnivih klevetniških letakov in brošur, ki so se zadnje mesece troile po naši državi od polistov in komunistov, zastoj je vse ono prisepetavanje o izmišljenih aferah in korupcijah, zastoj je vse ono povečevanje nemilih dogodkov po ulicah in krajih.

Vi vsi ste bili priča včerajšnjemu in predvčerajšnjemu prepričevanju po belgrajskih ulicah, da je bilo preteklega dne v Sarajevu ob priliki incidenta nič manj kakor 60 oseb mrtvih in ranjenih. A kaj je bilo v resnici po srečanju deputacije in policije na onem kraju: eno opraskano uho. (Velik smeh.)

Toda moram takoj povedati resnico. Vlada obžaluje vsak spopad, vsako najmanjšo rano, tako obžaluje tudi to. Sploh obžalujemo vsak spor v narodu, posebno pa obžalujemo vse žrtve takih spopadov. Obžalujemo vse ono, kar nam je veljeno proti naši volji, proti temeljnim smernicam naše

politike (živahno odobravanje in vzklikanje: »Tako jela«)

Cepprav zaupano mi ministrstvo imenujejo policijsko ministrstvo in ceprav ob boku naših organov visijo bridke sablje, na ramenih pa težke puške, je vendar dub, v katerem hočemo, da se izvaja naša služba, duh humanosti, duh čiste zakonitosti (burno odobravanje). Pogosti spopadi so samo žalostna dediščina, ki smo jo nasledili od prejšnjih režimov z njihovimi metodami. Oni so samo reakcija na strahovit pritisk, ki se je nad narodom izvajal v mnogih krajih.

Ce je tuintam izgledalo, kakor da je ponekod padla avtoriteta oblasti, je bila to zgolj prevara. V resnici pa je bil povod teh spopadov samo strah in bojazen, da se naši organi ne poslužijo starih metod. Povsod so naše oblasti z uspehom intervenirale.

Samo dve, tri besede še o Hrvatih.

Mi hočemo z vsemi Hrvati najtesnejše sožitje, skupno življenje, življenje zdrave družinske zadruge. (Burno ploskanje in vzklikanje: »Tako jela«) Številni Hrvati stoje danes še ob strani. Naša naloga je, da pridobimo njih zaupanje, njih ljubezen. Najboljša pot za to je popolna enakopravnost. (Enodušno ploskanje in vzklikanje: »Tako jela«) V tem oziru ne bomo omahovali in v tej smeri bomo šli naprej. Čim manj pa se o takih težkih vprašanjih govori in čim več se dela, tem boljše je stvar. (Navdušen aplavz.)

Končno samo še nekaj besed o komunizmu. Meni se zdi nepotrebno in popolnoma odveč, da bi pred tem visokim forumom razlagal in opozarjal na to v stransko nevarnost. Vsakdo mi bo priznal, da se je proti tej nevarnosti treba boriti. Napak pa bi bilo, če bi pomislil, da se tak nasprotnik lahko premeta samo s policijo, z zaporom, z obsodbami. Policijska sablja, sodni zapori, to so samo trenutni in kratkoročni ukrepi. (Ploskanje.) Idejo je treba postaviti proti ideji!

Te besede je g. minister dr. Korošec izgovoril z močnim poudarkom in vsa skupščina mu je živahno vzklikala in ploskala. Dr. Korošec je nadaljeval:

V službo te velike borbe za ideje se morata postaviti Cerkev in šola, se morajo postaviti politične stranke, kulturna in socialna društva ter gospodarske organizacije ter celokupno njihovo članstvo. (Odobravanje.) Mora se dvigati val za valom, da zajame ves narod. Vsaka nemarnost in vsaka popustljivost bi brez dvoma prinesla našemu narodu le veliko škodo. Vsi, ki ljubijo svobodo in demokracijo, so povabljeni, da se borijo proti veliki nevarnosti komunizma. (Odobravanje in vzklikanje: »Tako jela«) Notranje ministrstvo bo tudi nadalje, kakor tudi doslej, brez strahu, brez omahovanja vodilo borbo za vse ideale naše jugoslovanske domovine. (Živahno odobravanje.)

Italija-Nemčija roko v roki

Rim, 6. marca c. »Tempso« dopisnik poroča v Pariz, da je obveščen, da Mussolini ne bo odklonil v načelu posredovanja Zveze narodov v sporu med Italijo in Abesinijo. Mussolini bo pristal na to, da naj Zveza narodov uvede mirovna pogajanja. Pač pa bo Mussolini zahteval, da se pred začetkom mirovnih pogajanj uvedejo diplomatski potom posebna pogajanja za ukinitve sankcij in da za razorožitev Abesinije.

Sicer pa ni treba misliti, da bo Italija tokrat udarila na najbolj radikalno pot Bati se je namreč mnogo bolj nemškega koraka, ki ga bo nemška vlada izvedla jutri ali pa pojutrišnjem. Hitler bo namreč sporočil nemško stališče glede Lokarna in razorožene cone v Porenju. Ta nemški korak bo storjen ravno na dan 9. marca, to je na predvečer, ko mora Italija odgovoriti. Ta skladnost med nemškim in italijanskim postopanjem je bila dogovorjena

tekem zadnjih potovanj nemškega veleposlanika von Hassela v Rimu.

Mussolini sam je danes prvič nastopil pot, ki je odločno v skladu z vsjo politiko nemške vlade. Danes je sprejel francoskega veleposlanika v Rimu de Chambruna in ga zaprosil za podrobnosti o ratifikaciji pogodbe med Rusijo in Francijo in o posledicah te pogodbe na Lokarno.

Berlin, 6. marca. c. Državni kancelar Hitler je sklical nemški Reichstag za jutri, v soboto, ob 12. na svečano sejo. Na tej seji bo Hitler v imenu državne vlade podal kratko izjavo o stališču Nemčije do Lokarna, do oboroževalne dobe v Porenju in do kolonialnih vprašanj.

Dunajska vremenska napoved: Spremenljivo, pretežno oblačno, ponekod padavine, na gorah snež, temperatura bo nekoliko narasla, v nedeljo najbrž lepše vreme.

Svetovna razstava katoliškega tiska

Dne 12. maja bo rojstni dan papeža Pija XI. Tega dne bodo v Vatikanu odprli svetovno razstavo katoliškega tiska, na katero se je prijavilo že mnogo obiskovalcev in romarskih vlakov z vsega sveta. Pripravljala dela vodi glavni urednik »Osservatore Romano«, grof Dalla Torre, v družbi profesorja Nogara in ing. Castellija, tehniško umetniška dela pa vodi arch. Ponti. Priprave so si ogledali rimski dopisniki inozemskega tiska. Slikovito dvorišče pinij v vatikanski palači, ki obsega 6000 kv. metrov, je razdeljeno v tri razstavne dvorane, katere dobivajo svetlobo od zgoraj. Nadalnjih tisoč metrov velika »galerija fontan« je spremenjena v sprejemno dvorano s cvetlično alejo in s podolgovato razstavno dvorano.

Povsod vidiš ogromne železne konstrukcije in pa velike lesene stene, katerih les je tako impregniran, da je varen ognja. Krasná poslopja in zidovje iz 16. in 17. stoletja se tako počasi spreminja v stilizirano gladke stene sedanjih modernih zgradb. Marsikdo, ki to gleda, je na tihem vesel, da se bo ta moderna navleka sčasom zopet umaknila častiljivemu sijaju preteklosti. Danes

pa je treba priznati, da je ta razstavni problem tako rešen, da bi bolje ne mogel biti.

Razstave se bo udeležilo 70 držav vseh delov sveta. Ne manjka celo Japonske in otokov Fidži. Niti Mehike ne bomo pogrešali na tej razstavi. Pač pa ne bo sovjetske Rusije in Nemčije. Rusija sploh ni bila povabljen, ker bi pač nič ne mogla razstaviti. Pač pa je bila povabljen Nemčija, ki pa je svojo udeležbo odklonila. Najbrže se je nemškim narodnim socialistom zdelo, da nimajo na taki razstavi nobene prilike agitirati za narodni socializem.

Razstava bo pa vendarle drugačna, kakor so druge, ker ne bo kazala tistega vsiljivega reklamnega duha, kakor smo vajeni na drugih razstavah. Odbor je želel, da bi se smel posluževati svetlobne reklame, vendar so merodajni krogi to odklonili. Zato pa bo razstava sama toliko bolj velkopotezna in zanimiva. Za oddelke posameznih narodov so prevzeli ureditve arhitekti posameznih narodov. Tako bo ta mednarodna razstava katoliškega tiska obenem tekma umetnikov in arhitektov vseh udeležencev narodov.

Takole so italijanski študentje v Rimu obhajali svoje zmagoslavje. Z vihrajočimi zastavami so dirjali pred palačo Venezia, kjer so Mussoliniju pricljali ovacije, ko so italijanske čete zasedle goro Amba Aladi.

Olomuški nadškof dr. Leopold Prečan - 70 letnik

V nedeljo, dne 8. marca bo olomuški nadškof dr. Leopold Prečan izpolnil 70 let svojega življenja. Dvanaest let že vodi obsežno in težavno

olomuško nadškofijo, spoštovan in ljubien od svojih vernikov. Zato bodo v Olomcu njegovi življenjski jubilej proslavili posebno slovesno in sijajno. V nedeljo dopoldne bodo cerkvene slovesnosti v stolni cerkvi in v nadškofnem dvorcu; zvečer pa slavnostna akademija v mestni dvorani. Slavnostni govor bo imel dr. M. Hruban, podpredsednik senata češkoslovaške republike.

Visoki slavjenec pa se ne odlikuje samo po zaslugah za domačo nadškofijo in za češki narod, ampak tudi za vesoljno Cerkev in za ves kulturni svet. V olomuški nadškofiji je namreč slavni Velehrad, ognjišče češčenja sv. Cirila in Metoda ter središče mednarodnega dela za cerkveno edinstvo. Mednarodni velehradski kongresi imajo svetovni sloves. Dr. Leopold Prečan si je kot predsednik teh kongresov po pravici pridobil spoštovanje in simpatije odličnih učenjakov vseh narodov, ki prihajajo na Velehrad, zlasti na kongresu leta 1924, ki je bil največji kongres te vrste, pa tudi na kongresih leta 1927 in 1932.

Posebno si je pridobil simpatije Slovencev, ko je leta 1925 prišel v Ljubljano in predsedoval ljubljanskemu kongresu za vzhodno bogoslovje. Kot pospeševalec češčenja sv. Cirila in Metoda je hkrati tudi pospeševalec umetniške cerkve sv. Cirila in Metoda, ki hkrati služi tudi potrebam dušnega pastirstva v predmestju. Pod njegovim pokroviteljstvom je znani češki slikar Jan Köhler že veliko cerkva in kapel okrasil z umetniškimi slikami iz življenja slovanskih apostolov.

Visokemu slavljencu čestitamo z vročo željo, da bi še mnogo let tako uspešno delal za Cerkev, za svoj narod in za slovanstvo.

Križi in težave naših rudarjev

Danes dopoldne se je vršila pri ravateljstvu TPD konferenca, na katero sta bila povabljeni kot zastopnika rudarskega delavstva načelnik II. rudarske skupine Fran Pliberšek in član banskega sveta Filip Križnik. Zastopnika sta zvedela, da je TPD pri dosedanjih naročilih pripravljena obdržati število delavstva na dosedanjih višini, če pa bodo državne železnice še nadalje zmanjševale naročila, da bo primorana delavstvo reducirati. Da bi se to preprečilo, odpujeta oba zastopnika v Belgrad, kjer bosta intervirala pri obeh slovenskih ministrih dr. Korošcu in dr. Kreku.

Kot znano, se je zaradi splošne krize občutno zmanjšala poraba premoga v privatni industriji, kakor delno tudi za hišni konsum, istočasno pa se je pričelo pred leti s sistematičnim zniževanjem naročil po upravi državnih železnic, in to v najbolj kritični dobi gospodarstva v Sloveniji. L. 1929 so državne železnice dobavile iz premošgovnikov v Sloveniji 1.020.030 ton premoga pri svoji skupni potrošnji 1.918.192 ton. Od tega leta (1929) dalje je uprava državnih železnic skupno porabo premoga s štedenjem itd. do vsejši l. 1934 zmanjšala za 604.063 ton na leto. Radi te celotne štednje je zmanjšala dobavo iz naših premošgovnikov za 536.613 ton, tako da je znašala dobava v l. 1934 samo še 483.417 ton, a lani se je ponovno zmanjšala za nadaljšanih 40 tisoč ton in je torej znašala samo še 440.000 ton. Druge banovine pa medtem radi te štednje niso izgubile na dobavi skoraj nič ali pa so se jim dobave še celo zvišale. Tako se je pripetilo, da se dobavlja v področju naše banovine v prometne svrhe premog iz do 900 km oddaljenih rudnikov na jugu naše države pri čemer stane sam prevoz toliko, kolikor znaša nabavna cena premoga. Rtnjski premog: nabavna cena 194,30 Din, prevoz v Ljubljano 180 Din. Medtem pa ta premog sam sploh ni uporabljen, temveč edino v mešanici z našim premogom. Cene našemu premogu, ki jih plačujejo državne železnice, so za ton premoga od 140 do 160 Din, prevozní stroški pa 20 do 70 Din. Pri najvišji dobavi in prevozní ceni našega premoga je napram rtnjskemu premogu pri toni razlike 144,30 Din. V letu 1934 se je iz srbijanskih rudnikov uvozilo za ljubljansko železnico 40.000 ton premoga. Tedaj smo pri najvišji dobavi in prevozní ceni plačali za dobavljeni

premog 5.772.000 Din več, kot bi za ta premog plačali, če bi bil dobavljen iz domačih rudnikov.

Za posledica gospodarske krize in sistematičnega zmanjševanja naročil po upravi drž. železnice je predvsem katastrofalna redukcija poklicnih (profesionalnih) rudarjev, ki so morali na ceste še zdravi, močni, a brez upanja na kako drugo delo. Še v l. 1929 je bilo v naših premošgovnikih zaposlenih 10.076 rudarjev. Danes živi od tega kruha samo še okoli 5500 rudarjev z mnogobrojnimi družinskimi člani. A še to malo število ne smemo smatrati za pravo, ker je vsak posamezen rudar te napol zaposlen in se ga ne more vzeti za celo število. Da bi se mogel svojem težkemu poklicu ustrezajoče preživljati, bi moral vsak rudar napraviti mesečno 25 šihov, napravi pa jih povprečno le 14 ali drugače povedano — pri sedanjih naročilih bi rudarska podjetja izhajala z okoli 4000 polnozaposlenih rudarjev. To se pravi, da je že 1500 prekoštevilih rudarjev.

In kje so rudarji, ki so izgubili svoj zaslužek? Živijo od svojih še zaposlenih tovarišev, ker so z njimi ali v sorodstvenih zvezah ali pa obtežujejo na katerikoli način občinske proračune in pa naš banovinski proračun. Kar vtegne postati usodno, je pa to, da doraščajo v naših plodovitih rudniških revirih mladina, ki žalostni kader brezposelnih stalno veča, veča kader, ki hoče dela in kruha, ker hoče olajšati izžuljena ramena svojih staršev, bratov, stricev itd. Doraščajoči mladeniči, ki so dosegli že starost rudarja-kopača, pohajkujejo, ne prostovoljno, po revirjih. Ali se bomo smeli čuditi morebitnim slabim posledicam, ki se bodo pojavile med našo mladino?

Veliko stisko, v kateri živi naše rudarsko delavstvo, ilustrirajo zelo dobro tudi te-le številke: Skupni zaslužek delavcev v naših premošgovnikih je znašal l. 1929 Din 157.935.611, v l. 1934 pa le še 63.145.983 Din. Če pri tem vpoštevamo, da živi skoro vse reducirano delavstvo v odvisnosti (zaradi sorodstvenih vezí, dajatev revirnih občin) od še aktivnih rudarjev, se mora ugotoviti, da ono število ljudi, ki je še v l. 1929 živelo od okoli 158 milijonov Din, mora danes živeti z 63 milijoni, torej z eno tretjino onega zaslužka, ki že v normalnih razmerah ni omogočil težkemu delu primerne življenja.

DANES PREMIERA!

Film o prvi in poslednji veliki ljubezni nesmrtnega

BOŽANSKA ŽENA

Film nepopisne lepote in najgloblji, plemeniti čustev! Kot dopolnilo najnovejši foxov zvočni tehnik

Predstave ob 16, 19.15 in 21.15 uri — (Matinee odpadejo)

skladatelja Bellinija v glavni vlogi polje priljubljena

MARTA EGGERTH

KINO UNION Telefon 22-21

Gasilci slovenjgraškega okraja

Te dni se je vršila v Slovenjgradcu skupščina gasilske župe za okraj Slovenjgradec. Zastopanih je bilo 21 gasilskih čet po 62 delegatih. Župni staršina g. Kopač Leopold je v uvodu pozdravil vse delegate, predvsem pa predstavnik okrajnega načelstva, društva Rdečega križa in mestne občine, nato pa je podal izčrпно poročilo o delovanju župe in včlanjenih čet v pretekli poslovni dobi. Župa šteje 22 čet s 652 izvršujočimi, 276 podpornimi, 94 ustanovnimi in 32 častnimi člani; skupaj 1054. Čete posedujejo 11 motornih, 9 četverkolinskih ročnih in 6 dvokolinskih ročnih brizgaln z 186 m sesalnih in 6431 konopljenih cevi. Lestev imajo 16 navadnih, 18 kljukastih, 6 raztezalnih, 2 sestavljavi in 1 mehanično. Gasilskih domov je 20, praporov pa 3. Skupno premoženje včlanjenih čet znaša 1.185.000 Din, dolgovi pa 120.000 Din. Vaj so imele čete 98, 37 suhih z orodjem in 61 mokrih. Požarov, pri katerih so gasilci sodelovali, je bilo 13. Pri teh požarih je sodelovalo 288 gasilcev skozi 68 ur. Pri tem so se precej resno ponesrečili 1 gasilec in 2 stanovca. Škoda, ki so jo povzročili požari, znaša 406.000 Din; gasilci pa so rešili in obvarovali prebivalstvo ogromne škode Din 3.365.000. — Župa je priredila dva poučna tečaja; prvi za mislinjsko okrožje se je vršil dne 5. jan. 1936 v Slovenjgradcu, drugi za šaleško okrožje pa 16. febr. 1936 v Velenju. Obah tečajev se je udeležilo 164 članov.

Na skupščini so bili sprejeti naslednji sklepi: 1. Gasilska zajednica naj po zvezi in narodnih poslancih ponovno intervenira za ukinitve takšne prireditve gasilskih čet, Gasilske čete morajo vršiti iste naloge kot društva Rdečega križa, ki so za svoje prireditve oproščene vseh taks. 2. Urgira naj se rešitev že vloženih predlogov za odlikovanje gasilcev. Ker ti predlogi še do sedaj niso rešeni, morajo čete čakati z novimi predlogi za odlikovanje mnogih zaslužnih gasilcev. Tudi so že mnogi od predlagancev pomrli; zato je nujno potrebno, da se vprašanje odlikovanja za ostale pospeši. 3. Posreduje naj se na pristojnem mestu, da se čim prej

nakažejo gasilskim četam redne podpore iz gasilskega sklada. 4. Gasilska »Samopomoč« naj izda čim prej okrožnico na vse čete, s katero naj jih ponovno povabi k pristopu k »Samopomoči«.

Huda nesreča pri gašenju ognja

Ptuj, 5. marca. V torek 3. t. m. v pozni noči se je zavrnilo nebo nad vasjo Pacinje pri Ptuj, kjer je izbruhnil požar pri posestniku Francu Petroviču. Ogenj se je hipoma razširil na vsa gospodarska poslopja, ki so zgorela do tal z vsemi poljskimi pridelki in gospodarskim orodjem vred. Gasilec se je posrečilo požar omejiti, da se ni razširil na sosednja poslopja. Pri reševanju živine pa se je nevarno opek el sam lastnik Franc Petrovič. Ko je iz gorečega hleva reševal zadnjo živino, se je goreče tramovje sesulo nanj in ga pokopalo. Le nekaterim pogumnim gasilec se je zahvaliti, da ni prišel ob življenje. Potegnili so ga še pravočasno izpod gorečega tramovja. Dobil pa je nevarne opekline na glavi, prsih in rokah ter so ga morali nemudoma prepeljati v ptujsko bolnišnico. — Škoda je velika in znaša okrog 40.000 din. Petrovič je priden gospodar in je imel svoje gospodarsko poslopje prvotno urejeno. Vzrok požara ni znan.

Zagorje

Ukraden koleselj. Rudniški pek, gospod Rozina Franc, je imel v kozolet spravljene koleselje. Ker se je pa bal, da bi mu ga kdo ne odpeljal, ga je razdal v posamezne dele in spravil v hlev. Na veliko začudenje pa je opazil, da mu je neznan tak odnesel iz hleva sprednji del in vsa štiri kolesa, tako da trpi okoli Din 800 škode. Vsa zadevo je prijavil orožnikom.

Pevski koncert. V društveni dvorani v Kisovcu bo jutri, v nedeljo ob 6 zvečer pevski koncert Loškega glasu.

Občinska seja. Jutri, v nedeljo ob 9 dopoldne bo redna seja občinskega odbora v občinski posvetovalnici.

Naročite svojo srečko pri kolekturi državne razredne loterije

DR. H. SVOBODA, LJUBLJANA, Tavčarjeva 1

Žrebanje I. razreda 7. in 8. aprila 1936

45 000 dobitkov v znesku Din 64.320.000

Cena srečk: Cela 200 Din, polovična 100 Din, četrtinka 50 Din

Slovenski šahovski mojstri proti 53 slovenskim šahistom

Ljubljana, 6. marca.

V četrtek zvečer se je vršila prva prireditev Slovenske šahovske zveze, ki je bila ustanovljena decembra meseca preteklega leta. Prireditelj je privabila veliko število igralcev in gledalcev, kar je razumljivo, če se vpoštevata, da je zanimanje za kraljevsko igro, odkar deluje šahovska zveza, izredno naraslo in še narašča ter da je Slovenska šahovska zveza vse prijatelje šaha topot presenčila s prireditvijo, kakršne še nismo imeli prilike videti. Naša šahovska elita, dr. Vidmar, Prie in Milan Vidmar ml., so skupno nastopili proti 53 šahistom in skoro ravno toliko kibicev, ki so skrivaj ali odkrito posegali v igro s svojimi nasveti. S to prireditvijo je Slovenska šahovska zveza popolnoma v duhu programa, ki si ga je postavila, izvršila zopet dober kos dela za razširjenje plemenite šahovske igre pri nas.

Ob pol 9. ko je bila kletna dvorana v hotelu Metropol že polna šahistov, je predsednik Slovenske šahovske zveze g. Kozina otvoril prireditelj z lepim pozdravnim nagovorom. Šahisti so navdušeno pozdravili naše mojstre in predsednika zveze, nato pa je vodja prireditve prof. dr. Bajec v pratekih besedah razložil šahistom, kako se bo simultanka vršila. Začel je prof. dr. Vidmar, sledil mu je Prie, ko je prof. Vidmar že pri 18 šahistih otvoril partijo in nato po enakem presledku najmlajši mojster, Milan Vidmar. Prof. Vidmar je odigral hitro prve poteze, samo ko je prišel do našega nadarjenega šahista Jožeta Šiške, se je ustavil, nasmehnil, in pričel s svojim najmočnejšim orožjem. Prie je igral zelo previdno in močno in tudi Vidmar ml. je marsikoga z močnimi potezami apravil v zadrego. Atmosfera v kletni dvorani je bila nasičena s pravilnimi in nepravilnimi kombinacijami zagriženih borec na šahovski deski, polna doseženih in nedoseženih uspehov, veselja in razočaranja. Vsakdo je imel priliko videti verno sliko pehanja ljudi v vsakdanjem življenju, samo da je bila izražena v mnogo bolj milih oblikah.

Med šahisti je bil najboljše zastopan aglini šahovski klub Šentpeter, od katerega je igralo

18 članov, dobro so bili pa zastopani tudi SK Triglav, Omladina, Lovšin in drugi, le od še vedno najmočnejšega šahovskega kluba v Ljubljani LSK-a je bilo videti samo njegovega najbolj agilnega člana Dreinfalka, ki je pomagal svojemu bratu. Ostali igralci so bili deloma neorganizirani, deloma pa člani izvenljubljanskih klubov. Zanimivo in zelo pestro sliko so nudili tudi množični kibici. Interesanten je bil poskus znanega ljubljanskega šahista Cirila Vidmarja, ki je začel takoj ob začetku proti mojstrom kontrastimultanko s tem, da je pomagal slabšim igralcem. Toda ko je nekdo od njegovih varovancev kljub temu zašel v izgubljeno pozicijo, ker je mogel svoje domisleke smatral za boljše, je Ciril Vidmar opustil nevarno borbo s svojimi sorodniki in odšel spat. Mojstri so v začetku igrali hitro, toda ko so pri svojih nasprotnikih našli na prehod odpor, se je tudi njim ustavilo in pričela se je počasna in utrudljiva borba. Tudi dr. Vidmar, ki je že parkrat dohitel sina, si je prižgal cigareto in počakal, je napredoval od nasprotnika do nasprotnika vedno počasneje. Prva žrtev mojstrov je padla ob pol 12. Nato šele so pričele dozorevati pozicije tudi v ostalih partijah in prvi žrtvi so pričele slediti v malih presledkih naslednje. Ker odpora šahistov ni bilo moglo zlomiti, ne da bi vsi mojstri igrali izredno pazljivo, je šlo še vedno zelo počasi. Hitro, pa kljub temu močno, je igral samo še Prie, ki se je izkazal, da je prvovrsten igralec simultanke. Simultanka je slednje po šest in pol urnem trajanju končala ob 3 jutraj s sledečim rezultatom: mojstri so v 40 partijah zmagali, v 5 izgubili in 8 jih je pa bilo remis. Tako lep rezultat v Ljubljani še ni bil dosežen in zmagovalci Arušek, Pretner, Dreinfalk, Klakočar ter Dolenc so upravičeno ponosni na svoj uspeh.

Simultanka je bila prirejena v korist zveze, kateri so naši mojstri zelo nesebično žrtvovali skoraj eno noč naporega dela in s tem omogočili prvo letošnjo prireditev Slovenske šahovske zveze, ki je nad vse pričakovanje lepo uspeła.

Naši železničarji za Maribor

Za premostitev potniškega oddelka kontrole dohodkov

Maribor, 6. marca.

Z ozirom na nameravano delno premostitev nekaterih oddelkov kontrole dohodkov drž. železnic iz Belgrada v druga mesta, je naslovil klub JRZ železničarjev v Mariboru na železniškega ministra sledečo spomenico:

»Iz službenih razlogov je nujno priporočljivo, da se potniški oddelki kontrole dohodkov drž. železnic premesti iz Belgrada edino v Maribor, kjer je svojočasno že celokupna kontrola dohodkov uspešno delovala in kjer bi prišli svojočasno uporabljeni prostori bivše kontrole v želez. koloniji zopet v poštev. Tako bi se vsaj delno popravila vrzel, ki je nastala s svojočasno izvedeno centralizacijo celokupne kontrole v Belgradu.

Uradništvo tega oddelka je povečini slovenske narodnosti. Večina ima svoje še vedno v Mariboru. Stanovanjsko vprašanje bi v Mariboru zaradi premostitve tega uradništva ne prihajalo v poštev, tembolj ker je mestna občina obljubila svojo podporo. Za Maribor bi bila premostitev tolikega števila uradništva velika pridobitev v gospodarskem pogledu, pa tudi v narodnostnem ozi-

ru, saj bi naše mesto zopet pridobilo delavne svojočasne člane mnogoterih prosvetnih in narodnih organizacij. Za državno upravo bi pa bila premostitev v Maribor tudi ugodna, saj spada Belgrad v l. Maribor pa v II. draginjski razred in bi bila razlika v plačah prav znatna v korist državne uprave.

Dejstvo, da je omenjeni oddelki v svoji sestavi popolnoma samostojni, je porok, da ne bi premostitev iz Belgrada v Maribor v nobenem oziru kvarno vplivala na celotno delovanje celokupne kontrole dohodkov, kar pa itak že dokazuje nameravana premostitev v dosedaj neznan kraj. — Najlepši primer, ki govori za premostitev, pa nam nudijo sosednje države, ki imajo sicer svoje uprave centralizirane, nimajo pa svojih kontrol dohodkov v prestolnicah, ampak v mestih, ki so središča izvoznega in uvoznega prometa. Ker je Maribor po svojem geografskem položaju na točki, kjer se stikajo važne mednarodne prometne žile, zlasti za turistični in potniški promet, bi bilo edino umestno, da se potniški oddelki kontrole premesti iz Belgrada v Maribor.

Razdružitev rajhenburške občine

Senovo, 5. marca.

Tako bi se dalo reči temu, kar se je ta teden dogajalo v črni senovski dolini. Da bi se popravile krivice, ki so bile povzročene tukajšnjemu ljudstvu s komasacijo 9 občin v eno veliko občino Rajhenburg, katere sedež je na Senovem, so bili podzveti zakoniti koraki, ki pridejo v poštev pri formalnostih za razdružitev. Ko so te dni zbizali naši ljudje podpise za razdružitev, so naenkrat začele padati od gotove strani težke grožnje, češ, da nad glavo nabiralec visi Damoklejev meč ter da se z nabiranjem podpisov izpostavlja velikanski odgovornosti. Ker pa grožnje niso povzročile zaželjenega učinka, je peščica nasprotnikov začela nabirati protipodpise. Pri tem je sodeloval skoraj ves občinski aparat. Da bi bil njih uspeh bolj gotov, so najeli še nekatere rudarske paznike, katerim se delavci ne upajo ustaviti, zlasti še, ker se na skrivnost naenčin širijo grožnje, da bo tukajšnji

rudnik ustavljen, če bo prišlo do razdružitve. Ljudje so zaradi teh podpisov sedaj popolnoma zbegani, zlasti še, ker so nasprotniki izjavljali, da nabirajo podpise v isti namen in da je vseeno, komu se podpiše. Niti te protikake sega daleč ven iz Senovega ter nam je pozitivno znano, da se je v to stvar vtaknil neki zelo vidni marksistični voditelj. Stvar je zanimiva v toliko, da so se znašli na isti fronti z marksisti JNS-arji. Stvar je pa za trezno misleče ljudi dovolj jasna. Če imajo mero-dajni faktorji voljo popraviti krivice, ki so se ljudstvom zgodile pod JNS diktaturo, ter nas rešiti neznoznega bremena, ki teži naš kraj, bodo to izvršili kljub demagogiji in lažem, ki jih gotove osebe širijo po našem kraju. Za te demagoge se je tudi začela zanimati oblast in ni dvoma, da bodo prejeli zaslužen nagrado. O tem bomo pa svojočasno poročali.

Krivica, ki se lahko popravi

Po uradniškem zakonu iz l. 1931 je bilo s kraljevim ukazom imenovanih v III./1. deset starejših finančnih uradnikov dravske finančne direkcije za glavne arhivarje. Po službeni pragmatiki iz l. 1931 so bili omenjeni glavni arhivarji degradirani na zvanje arhivarjev v 8. položaju skupino, medtem ko bi jim pripadalo 7. položaj. Zakon o uradnih pravi določeno: »Nihče ne more biti brez svojega pristanka postavljen v nižji položaj od onega, ki ga je imel.«

Arhivarji pri finančni direkciji v Ljubljani spadajo pod obči oddelki ministrstva financ in so prišli v letih 1932—34 v 7. položaj. Arhivarji pri davčnih upravah, katerim je naloženo ogromno delo, pa so ostali krivično v nasprotju z uradniškim zakonom v 8. položaju. Krivda radi krivice, zadane arhivarjem, zadane referenta pri finančnem ministru in ne ministra, kateremu pač ne more biti znano, kako so bili zastavljeni vestni uradniki, ki ne bodo mogli napredovati po storjeni krivici do smrti. Ta opomin finančnemu ministru naj služi, da se večletna krivica popravi in da se da arhivarjem položaj, ki jim gre po imenovanju s kraljevim ukazom.

Sadovi vladanja JNS

Slov krajina, 5. marca.

V naši Krajini je bila pred vsake vas tudi občina, pač pa je bilo v vsakem kraju več notarjatov, ki so opravljali vsa važnejša opravila občin, med drugim je notar tudi pobiral vse davke. Ko je izšel zakon o združitvi manjših občin, je vladala vsemočuga JNS. Pri nas — posebno v sokoškem kraju — so nastala skrpucala. Tu se niso vpoštevale želje naroda, niso zalegli protesti volilcev,

stranka je delala po svoji prazni glavi. Več občin je, ki nimajo sedežev v največjem kraju, ni se vpoštevata tudi davčna moč, ne sedež bivšega notarijata, temveč osebne ali strankarske koristi. Večina občin v sokoškem kraju je poslala sedaj na banovino prošnje, oz. priložbe in vsi željno čakajo odloka notranjega ministra, da bi se tako tudi ta madež zbrisal. Naše občine imajo prevelike doklade in nekatere po nepotrebnem. Neka občina ima nad 100 tisoč din gotovine in sedaj je zopet navrgla 85% doklade. Ljudstvo pa komaj zna-guje davek.

Čudimo se, da v naših šolah v gornjem Prekmurju ni križev v šoli. Ali je križ v šoli zapovedan ali ne? Zakaj se tu oblast ne zgane?

Novi prosvetni društvi se ustanovita v kratkem v Gornji Lendavi in v Pečarovihi in 25. marca bo v teh župnijah tudi sprejem v Marijin vrtec.

Kranjska gora

K občinskim volitvam. Poročila o občinskih volitvah v listih moramo popraviti v toliko, da ni bila postavljena oficielna lista JRZ, ampak nepolitna gospodarska lista z nasilem g. Budinekom na čelu, ki je dobila 267 glasov in 17 odbornikov. Poleg te liste je bila vložena še lista z nasilem g. Josipom Lavtizarjem ml., ki je dobila 85 glasov in 1 odbornika.

Brežice

Trgovski pomočniki iz vsega okraja Brežice so vabljani na ustanovno zborovanje njihovega pomočniškega zbora, ki bo v nedeljo, 8. t. m. ob 16 v prostorih gostilne Grobšek v Brežicah. Zborovanje se udeležijo tudi delegat Zveze pomočniških zborov iz Ljubljane. Trgovski pomočniki naj se tega važnega zborovanja udeležijo v kar največjem številu.

Ljubljanski esperantisti so marljivi

Ljubljana, 6. marca.

Malokateri občni zbor naših esperantistov je bil tako dobro obiskanih kakor slični, saj je bil klubov prostor celo premajhen. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik Kluba esperantistov g. Jože Kozlevčar, ki je ivajal med drugimi: Esperanto se danes vedno bolj širi zlasti med širokimi ljudskimi sloji. Zanima se zanj trgovec, obrtnik, delavec in celo kmet. Mnogo prijateljev pa imata esperantski jezik in gibanje med resnično izobraženimi in samostojno mislečimi ljudmi. Uporabljajo ga znanost, kultura in celo politični krogi. Esperantisti po vsem svetu delajo z izredno energijo in entuzijazmom za širjenje svojega gibanja. Zavedajo se namreč, da je to delo bolj plodovito od marsikaterega drugega dela. Ne delajo za sebe, temveč za splošnost in za bodočnost. Esperanto ne moremo presojati po kvantiteti, temveč po kvaliteti članstva. Vse, kar velja za splošno gibanje, velja tudi za Ljubljano. Da je ljubljanski klub tako znan, se mora zahvaliti svojemu članstvu, ki mu vedno in pošteno priskoči na pomoč, kadar ga klub potrebuje. Letos je ves klub na delu za jugoslovanski esperantski kongres, ki bo o binkošti v Ljubljani. H koncu se je predsednik zahvalil odboru in članstvu za sodelovanje ter našemu časopisu in časnikarjem za naklonjenost.

Izobrnega tajniškega poročila, ki ga je podal g. Janez Korencan, posnemamo, da šteje klub 135 članov. Klub je lani pripravil štiri tečaje za esperantski jezik. Poseben tečaj je bil za prometne stražnike ki ga je vodil g. Kozlevčar. Tudi v

St. Vidu n. Lj. je klub otvoril svoj tečaj. Klub vodi že svojih 15 let gibanje v Sloveniji in sklicuje vsako leto pokrajinske konference slovenskih esperantistov. Tudi minulo leto je klub živahno sodeloval z raznimi organizacijami in Foto-klubom. Klubovi delegati so bili zastopani na mednarodnem esperantskem kongresu v Rimu in na narodnem kongresu v Oslu ter na raznih konferencah in prireditvah. Po radiju je klub zainteresiral inozemstvo za naš tujski promet. Na vselejmu je bila prirejena zelo uspešna esperantska razstava. Tajniško poročilo je bilo odobreno z aplavzom. Večja obravnava je bila pri poročilih blaginje in knjižnice. Prvo poročilo je podala gđ. Kabaieva, drugo pa gđ. Ložarjeva. Vsa poročila so bila soglasno sprejeta ter je bila odboru na predlog g. Kralja podana razrešnica z zahvalo.

Pri volitvah je bil soglasno ponovno izvoljen za predsednika gospod Jože Kozlevčar, v ostali odbor pa: za podpredsednika g. Alojzij Vovk, za tajnika g. Janez Korencan, za blaginjičarke gđ. Anica Kabaieva, za knjižničarja g. Deziderij Miznerit, za gospodarja g. Janko Rakovec. Za odbornike so bili izvoljeni: gg. Milan Sotošek, Gustav Halof, Peter Zlatnar in Stane Jakomin, za revizorja pa Ivan Kralj in Marija Petrič. Pri slučajnostih je bilo soglasno sklenjeno, da klub pristopi v mednarodno esperantsko organizacijo. Predsednik je še pozval članstvo na naročbo lista »La suda stelo« in na redno obiskovanje članskih sestankov. Pri pomnil je, da bo odbor potreboval za kongres 40 članov za stalno sodelovanje, nakar je zaključil občni zbor.

Mednarodni pedagoško-glasbeni kongres v Pragi.

Začetkom aprila meseca t. l. (4.-9.) bo prirejen v Pragi važen in zanimiv mednarodni glasbeno-pedagoški kongres, ki bo s pomočjo predavanj, diskusij in praktičnih glasbenih ter pevskih prireditev pokazati, kaj se je dosedaj na polju glasbeno-pedagoškem storilo. Ta kongres prireja Zdrženje za glasbeno izobrazbo, kateremu stoji na čelu minister zunanjih zadev g. dr. K. Krofta, in katero skrbi za razvoj glasbene kulture in glasbenega čustva pri mladini in odraslih. To Zdrženje skrbi za to, da se glasbena izobrazba, kot pomemben predmet, uvede v osnove narodnih, meščanskih in rednih šol ter da to glasbeno izobrazbo vodijo strokovni glasbeni pedagogi, ki bi v šolah zavzemali enaka mesta, kot drugi namene. Razen tega bo Zdrženje vršilo tudi nalogo, kar se tiče glasbene potrebe v javnem življenju (popularni koncerti, gramofon, radio).

Na kongresu bodo predavali o vseh novih vprašanjih češki profesorji Najedlý in Helfert, prof. Edw. Dent iz Cambridgea, gener. inspektor Roger-Ducasse iz Pariza, prof. G. Brazul iz Bukareste, gospa Saekaja iz Moskve, prof. J. Benton iz Kopenhagena in drugi.

Češki skladatelj E. Křenek bo vodil diskusijo na temo: »Kaj pričakuje glasbena izobrazba od skladatelja?«, prof. J. Chantavoine in C. Sachs iz Pariza bosta govorila o radiu, gramofonu in glasbeni izobrazbi. Znani strokovnjak in organizator v glasbeni izobrazbi L. Kasenberg bo podal pregled o stanju laiške glasbene izobrazbe v posrednih državah.

Iz navedenega je razvidno, da je Zdrženje začelo svojo akcijo v ožjem sodelovanju z najbolj širimi strokovnjaki in institucijami celega sveta.

Celje

Strelska slovesnost v Celju. Dne 3. maja bo v Celju slovesna blagoslovitev zastave celjskega strelskega kroga, pri kateri bodo sodelovali strelci 60 strelskih družin. Strelci vabijo na svoje slavje vse strelce, člane raznih podobnih, zlasti lovskih društev, razne korporacije, šole in druge ustanove. Strelci v svojem proglasu poudarjajo, da je za razvoj strelskih družin, ki naj bi jih imela sleherni naša vas, nujno potrebna gradnja strelišč, strelci sami pa jih s svojimi sredstvi ne morejo graditi, zato jim mora priskočiti na pomoč javnost. Strelci si to zamisljajo, da bi posamezniki poklanjali društvom primerne darove ter zabijali zlate oz. srebrne žebelje v društvene zastave, kar se bo zgodilo tudi pri slavlju v Celju. To naj bi se zgodilo vsako leto ob priliki okrožne skupščine, ki bo letos v Celju takoj po slovesnosti.

Skrb za zapuščeno in zamarnjeno mladino v Celju. Poleg številnih drugih karitativnih društev ima posebno nalogo Drž. krajevna zaščita dece in mladine, katera ima posebno v Celju polne roke dela. V četrtke zvečer je bil v Narodnem domu občni zbor te, posebno za današnje čase prepotrebne organizacije. Občni zbor je vodila predsednica ga. Kalanova, izbrpno tajništvo poročilo je podal učitelj g. Janko Kramer, ki opravlja to funkcijo že 26 let. Zaščita je tudi v tem letu vestno vršila svojo nalogo. Žalibog, da so se podpore zmanjšale, radi česar se je moral skriti tudi delokrog. Da je mogla Drž. zaščita vršiti svojo nalogo, se je treba zahvaliti predvsem kr. banskim upravi, mestni in bivši okoliški občini, domačim denarnim zavodom in trgovcem. Namesto dosedanjih božičnic je odbor upeljal letni prvi Miklavžev obdarovanje za učence vseh celjskih narodnih šol. Obdarovanih je bilo nad 300 otrok s perilom, obleko in obutvijo. Zaščita je priredila tudi cvetlični dan. Zaščiti je obljubil vso svojo podporo tudi župan g. Mihelič. Svoje poročilo je končal tajnik z naslednjo nalogo, ki jo ima zaščita: Naloga moderne dečje zaščite mora biti odklanjanje vseh škodljivih vzrokov dečje bede, ustvarjanje polnovnih pogojev za obstanek družine, ker bo le tako mogoče dvigniti in vzgojiti nova pokolenja. — Blaginjsko poročilo je podala gđ. Zupančičeva. Pri volitvah je bil izvoljen dosedajni odbor, v odbor se še prilegeta ga. Pestevškova, soproga šolskega nadzornika, in gđ. Kalanova.

Ravnajo se po cestno-policijskih predpisih! Občinstvo opozarjamo, naj se točno drži cestno-policijskih predpisov, veljavnih za mesto Celje, da se s tem izogne nepotrebnim kaznim. Poudarjamo, da so za vozovni promet prepovedane sledeče ulice v Celju: Zagata, ozki del ulice Za kresijo, Ozka ulica. Na okopih, Ključavničarska ulica in Vrtna ulica. V eni smeri je dovoljena vožnja po Gubčevi ulici in sicer v smeri s Trga kralja Aleksandra proti Cankarjevi cesti in po Gledališki ulici v smeri z Dečkovo trga proti Vodnikovi ulici.

Sv. maša za rajne ude Vincencijeve konference bo jutri, v nedeljo ob 8 zjutraj v Marijini cerkvi.

Ptuj

Iz sodne službe. Katica Pavličeva, zvančnica pri ptujskem okrajnem sodišču, je premeščena k okrožnemu sodišču v Mariboru. Tako pri uradni tvtvu, kakor pri strankah, je bila radi svojega korektnega nastopa splošno priljubljena.

Masarykov večer. Jugoslovansko-češkoslovaška liga priredi v soboto 7. marca ob 20 v prosvetni dvorani v Mladiki Masarykov večer. Vstopnine ni.

„Sušev prah in kup zlata“

Iste vrednosti obac — pravi naš narod. V teh dneh se zemlja iznova pomlaja in posaja s svojimi prvimi koraki, ko v pozdrav akorajšnjemu prirodu pomladi — svoje prve cvetke. Čudovita je moč, ki jo kmet pripisuje prvim rožicam. Kdor, pravijo, pogoltno prve tri vetrnice v letu, ga do konca tega leta ne bo napadla mrzlica. Iz trobentice si znaajo na deželi skuhati čaj zoper prehlad. Pravijo tudi, da pod leska ne smeš trgati, ker je posvečena cvetlica. — Sušev je zares čudovit mesec. Na dan sv. Gregorija (12.) se pri nas tički ženijo, a ponekod, v severnejših krajih, so v pravadnih časih pili tega dne medice, da si pridobijo lepoto in moč. Dejali so tudi, da se je na ta dan rodila zemlja. Če tega dne vozijo gnoj na polje, je dobro, da položijo deske križem čez gnoj na vozu, zakaj, tako bo polje vse leto blagoslovljeno. Sušev meseca je postala zemlja rodovitna in največ sile je v prvem blagoslovu zemlje te dni. Zato pravijo: »Sv. Jedert (17.) lepa, dobro letino obelac in »Sušev veliko megle, dobro leto nam daje.« Pravijo tudi, »če suša grmi, da bo rodovitno leto vse dni.« Toda: »Sv. Jožef lep in jasen, dobre letine prerok prijazen.« Velikega pomena je 10. sušev, dan 40 mučenikov. Kakršno vreme je tedaj, takšno bo še štirideset dni. In če na dan sv. Gregorija vleče veter, bo vetrovno do sv. Jurija (24. aprila). »Če da Rupert (27.) lepe dni, se seno lahko sušijo in »Sv. Gabriela (24.) če zmrzuje, polje slana nič več ne škoduje.« — Sušev meseca, 21. dne, se prikaže pomlad in otroci, pravijo, ki so rojeni tega dne, so hrabri, dobrega srca in imajo veliko sreče s poroko in trgovino, toda njih sreča nima obstanke. Ze čez nekaj dni po prvem prirodu pomladi, se prikažejo lastovke. In čeprav radi ene lastovke še ni pomladje, vendar — zime le ne bo več. Utegne sicer še snežiti, saj nekateri zdvajajo, češ, »kar že suša zeleni, se rado posuši, a če suša sneg kazli, pa aprila sneg gnoji!«

Škocjan pri Mokronogu

Te dni nas je končnovetjavno zapustil g. Janko Maležič, ki je dosedaj 15 mesecev ločen od družine in pregan preživel v Zetlah na Štajerskem. Čeprav bi se sedaj lahko povrnil na upraviteljsko mesto nazaj v Škocjan, kjer bi bil z največjim veseljem sprejet, lahko rečemo, da od ogromne večine tukajšnjega prebivalstva, vendar tega ni hotel, ker so mu njegovi krivični preganjalci preveč zagrenili bivanje med nami. Odsel je torej po skoraj 10-letnem vzornem službovanju in z njim njegova soproga, isto tako priznana odlična učiteljica ga. Pavla — in družina, na novo službeno mesto v Mekinje pri Kamniku.

Ze ob njegovi nasilni premestitvi v Zetale pred 15 meseci smo na tem mestu rekli besedo o njegovih odličnih zmožnostih, neustrašenosti in zaljubljenosti za naš kraj. Danes ali morda čez nekaj let šele bomo vse to znali še veliko bolj ceniti in upoštevati. Najbolj je vsem ugajala in največ je naši mladini koristila poleg odličnega dela v šoli, neustrašena katoliška vera, zavest tako gospoda Janka kot gospe Pavle. Takih pedagogov si želimo mi, take privoščimo vsakemu kraju. Vsega mnogostranskega dela in prizadevanja, vseh njegovih zaslug in dobrih lastnosti niti ne moremo na majhen prostor napisati in zadostno oceniti. Vse povedo dejstva, kako velik ugled sta oba uživala med nami, s kakim veseljem bi ju še imeli med seboj in s kako resnično žalostjo smo se od njiju poslovili!

Se s tega mesta jima kličemo: Bog plačaj za vse! Želimo jima tudi na novem mestu mnogo uspehov in več zadovoljstva ter sreče!

Rogaška Slatina

Odkrita beseda ob prekomasaciji občin. Naši ljudje, ki so že doživeli toliko razočaranja, ne morejo prav verjeti časopisnim in radijskim poročilom o združitvi naših občin. Ne bomo tukaj opisovali našega prizadevanja o minulih treh letih, da bi iztrgali zdraviliško občino iz rok JNS eksponentov, ki so se pri zadnjih občinskih volitvah pulli za občinskih mesta samo zato, da bi lahko potem tudi v občini gospodarili po svoji volji. Tudi se nam ne zdi potrebno, polemizirati z »Jutrom«, ki se je v št. 39 z dne 16. februarja t. l. lotilo nevažne naloge, zagovarjati delovanje JNS eksponentov v naših občinskih odborih. Ti so nam zmerom dokazovali, da zdraviliška občina ne sme biti združena z okoliško občino, ker je ta siromašna in bi baje taka združitve bila na škodo zdravilišča. Ogromna večina prebivalstva pa ni bila tega mnenja in je poudarjala potrebo združitve z gospodarsko stališča. Pod okriljem tedanje vsemožne JNS je besno nastopala peščica njenih eksponentov. Pa je kljub temu bil prišel odlok o združitvi. Tedaj so šli trije najplivnejši JNS-ari pod vodstvom nekega bivšega narodnega poslanca v Ljubljano protestirati proti združitvi naših občin. Moralni pritisk te deputacije je bil baje tako silen, da je morala celo banska uprava popustiti in svoji odlok umakniti!

Naša borba za združitve obeh občin traja že skoraj tri leta in je prišlo do združitve šele zdaj, ko ni več takoj one družbe, ki si je bila našla tako prijetno gnezdo v Rogški Slatini. Nekateri so se potuhnil, ko je potegnil svobodni veter, drugi so pa šli.

njegove posebnosti, bo treba razvozljati mnogo ugank, ki še vedno čakajo rešitve.

★

V marčnih večernih urah se razteza preko južnega neba in še čez, kot mogočen oblak, niz ozvezdij, skozi katere vodi pot Sonca, Lune in premične. To so ozvezdja ekliptike ali živalskega kroga. Začno se na severozahodu, kjer izginjajo zadnje zvezde Rib. Za njimi sledi Ove in še vse navzgor proti Rimski cesti Bik z Gostosevci in z rdečim Aldebaranom. V Dvojčkih se povzpne lok ekliptike najvišje nad obnebni. Nato se skozi Raka in Velikega leva spušta nizdol ter v ozvezdju Device, ki pravkar vzhaja, izgine pod obnebni.

Pod Bikom in Dvojčkoma se razprostirajo zimska ozvezdja, ki so nam bila radi slabega vremena skoraj vedno zastrta z oblaki. Mimo navedenih ozvezdij spadata sem Orion in Vel. pes. v katerem je Sirij, najsvetlejša stalnica na nebu. Od Raka pa do obnebnika in še dalje pod njim se vleče dolgi trup vodne kače.

Skozi zahodni del severnega neba se pretaka Rimska cesta, okoli katere so zbrani: Andromeda, Kasiopeja, Perzej s spremljivim Algonom in prav visoko Voznik s Kozo. Na vzhodnem delu neba se pa že prikazujejo zvezde, ki nam bodo svetile v poletnih večerih. Te zvezde pripadajo Devici, Volarju in severni Kroni. — Veliki voz zavzema vedno večjo višino.

Od vseh premične vidimo samo Jupitra in še tega v jutranjih urah. Vse ostale premične so skrite v sončni svetlobi. Dne 16. marca sreča Luna Jupitra.

30. marca ob 20 prestopi Sonce nebesni polutnik. Tedaj je pomladansko enakonočje ali ekvinokcij ter začetek astronomske pomladi. Od tedaj naprej je dan daljši od noči.

Prva mesarska pomočnica v Zagorju

Zagorje ob Savi, 4. marca.

Pretekli teden je delala pri predsedniku mesarskega združenja gospodu Stefanu Koširju pomočniški izpit gđ. Marija Drogenikova, hčerka uglednega posestnika in mesarja g. Ludovika Drogenika iz Bevskega. Na sliki jo vidimo, ko je ravno presekala govedo; zraven nje je izpitna komisija, sestojajo iz tajnika ter mesarja g. Vinka Roharja in Toneta Medveda. Pomočniški izpit je napravila z odličnim uspehom.

Cerknico

Premestitev v orožniški službi. Te dni je odšel iz Cerknice komandir orožniške postaje g. Lah Avgust na novo službeno mesto. Na njegovo mesto je prišel narednik g. Grandovec Josip, ki je prej več let služboval v južnih krajih. Novega komandirja v naši sredi pozdravljamo in upamo, da se bo med nami dobro počutil.

Solski upravitelj g. Leopold Hladnik, katerega je JNS režim preganjal radi njegovega katoliškega prepričanja — radi česa drugega ga ni mogel preganjati, saj je bil v svojem poslovanju nadvse vesten in je dobil tudi od svojih predpostavljanih skozi več let odlično kvalifikacijo — je prestavljen v St. Vid nad Ljubljano. Pred odhodom mu je priredilo Prosvetno društvo in pevsko društvo, katerih član je bil ves čas službovanja v Cerknici, poslovilni večer. Na njegovem novem boljšem službenem mestu mu želimo veliko uspeha v šoli in izven šole.

Ljutomer

Razkrižje: Duhovne vaje za moše in fante naše duhovnije bodo od 11. do 14. marca. Vodil jih bo g. St. Temlin iz Ljubljane. Fantje in mošje! Pokazite, da ste zavedni katoličani! Duhovna obnova je najlepša priprava za sv. velikonosne praznike.

Prof. Silvo Brekvar:

Sonce

Sonce je največje in najvažnejše telo zvezdne družine, kateri pripada tudi naša Zemlja. Radi silne gnote, ki je nakopičena v njem, ima Sonce tako privlačno silo, da trdno priplepa Zemljo, ostale premičnice, repatice in brez števila drugih drobni teles na njihove tise ter jih žene k neprestanemu plesu okoli sebe. Njegova moč se pa ne razteza samo na gibanje podložnih zvezd. Radi trajnega oddajanja svetlobe in toplote je tudi vzdrževalec življenja na Zemlji. Brez teh dobrot, ki jih Sonce tako radodarno razmetava od pravadnih časov po svetovnem prostoru, bi bila Zemlja pusta in prazna. Živim bitjem bi ne bilo obstanka na njej.

Sonce ima obliko popolne kroglice. Njeno veliko razsežnost si komaj moremo pravilno predstavljati. V premeru meri nad 1.390.000 km ali 109-krat več kakor Zemlja. Kaj se to pravi, vidimo najbolje v naslednjem primeru. Prenesimo v mislih Zemljo v sončno središče in postavimo Luno v resnično razdaljo od nje. Ta razdalja pa meri samo 385.000 km, zato bi morali Luno pogrezniti globoko v notranjost sončnega telesa, skoraj v sredino med središčem Sonca in njegovega površja! Če si predočimo razsežnost svetovnih teles v znanem merilu ter priidimo Soncu premer enega samega metra, bi merila Zemlja v premeru dober centimeter, Luna pa bi bila drobna kakor glava bučke. Mislimo si letalo, ki ima izredno veliko hitrost, recimo 400 km na uro. Za pot okoli Zemlje bi rabilo neprestano brneč dobre štiri dni; za enako pot okoli sonca bi pa potrebovalo kar 1 leto in 3 mesece!

Po vsem tem je jasno, da je v sončnem telesu nagrnjena izredna množina snovi. Izračunali so,

da bi mogli napraviti iz nje 300.000 krogel, tako težkih kakor je Zemlja.

Vkljub velikanski razsežnosti Sonca je njegova navidezna velikost precej enaka navidezni velikosti neprimerno manjše Lune. Iz tega sledi, da mora biti Sonce veliko, veliko bolj oddaljeno od Zemlje kakor Luna. Res, od Sonca nas loči 150 milijonov km. Za to dolgo pot rabi svetloba celih 8 minut, čeprav premeri vsako sekundo 300.000 km. Ta nepojmljivo velika razdalja pa ni za sončne žarke nikakoli ovira. Z lahkoto premostijo ta neizmeren prepad ter nam prinašajo svetlobo in toploto. Če nas Sonce iz tako razdalje še vedno ogreva, kako vroče mora biti šele na njem! Tudi to vprašanje je rešeno povsem zadovoljivo. Dognano je, da meri toplota na sončnem površju kakih 6000°C. Z umetnimi sredstvi jo komaj moremo doseči. Pri tej toploti ne vzdrži nobena spojina, temveč razpade na prvine ali elemente. Nadaljnja posledica te neznanske vročine je, da so na Soncu vse snovi staljene, še več, vse so spremenjene v razbeljene pline.

Sonce je torej velikanska žareča krogla, na kateri ni moči najti nič trdnega ali tekočega. Ta mogočna zvezda je nekaj neizmeren plavž, pa veliko bolj vroč od tistih, v katerih vre staljeno železo. Silna toplota in sproščeno snovi povzročata na Soncu tako nenavadne razmere, da jih je težko popisati. Na njem vse kipi, vre in buči, zbesnele sile povzročajo strašanske viharje, s katerimi se najhujša neurja na Zemlji niti primerjati ne dajo. Zdej pa zdaj izbruhnejo iz neznanih globlin sončnega telesa razbeljene kovinske in druge sopro, ki se nad površjem prelivajo sem ter tja, se dvigajo in zopet padajo. Katerikrat dosežejo neverjetne višine in če so tedaj na robu Sonca, jih vidimo kot izbokline sončne oble ali kot njene izrastke, segajoč daleč v svetovni prostor. Te izbo-

kline, oziroma izrastke imenujemo protuberance. Po obliki so bolj ali manj podobne našim oblakom. Največjo dosega znano višino je dosegla protuberanca, ki so jo videli na sončnem opazovališču v Kodalkanu (Angl. Indija). Njen vrh se je v par urah povzpelo 912.000 km nad površino Sonca.

Ti sončni oblaki imajo take razsežnosti, da bi se Zemlja za lahkoto skrila v njih. Pa tudi hitrosti, s katerimi se gibljejo, so zelo velike ter znašajo na stotine kilometrov v sekundi. Iz teh navedb spoznamo, kakšni strašanski viharji divjajo na Soncu.

Najbolj znane pa tudi najbolj zanimive tvorbe na Soncu so njegove pege. To so temna mesta na sončnem površju, bolj ali manj okroglih oblik ter po velikosti dostikrat večja od Zemlje. Njihova življenjska doba traja nekaj dni ali tednov, izjemoma tudi par mesecev. Pege so nekoliko ohlajena mesta na Soncu ter središčni orjaški vrtnčasti viharjev, ki nastopajo tudi na takih mestih, kjer ni nobene pege. Povprečno vsaki 11 let se pojavijo pege v posebno velikem številu.

Vse pege, brez izjeme, se gibljejo od vzhodnega sončnega roba proti zahodnemu. Za to pot potrebujejo približno 14 dni. Ker se tudi protuberance in druge tvorbe na Soncu premikajo v označeni smeri, je jasno, da se ta gibanja posledica sončnega vrtenja. Tudi Sonce se vrtili tedaj podobno kakor Zemlja, samo da rabi celih 25 dni, preden se obrne enkrat okoli svoje osi. Sončno vrtenje pa je zanimivo radi tega, ker se predeli okoli polutnika gibljejo hitreje kakor predeli okoli tečajev. To dejstvo nam dovolj nazorno dokazuje, da Sonce ne more biti zgrajeno iz trdnih snovi.

Kaj povzroča protuberance, pege in druge prikazni na Soncu, še ni pojasnjeno. Naše znanje o Soncu in njegovih lastnostih gre bolj v širino kot v globino. Preden si bomo ustvarili pravo podobo o njem, preden bomo z enotnega stališča zrl na

Gospodarstvo

Naš izvoz jabolk

Maribor, 6. marca.

Od neizžerpanega ostanka lanskega kontingenta jabolk nam je Nemčija dovolila uvoziti v januarju in februarju letošnjega leta še 300 vagonov alla rinfuza po normalni carini 4.50 marke brez premije. Ker je pri nas še precej jabolk v skladiščih, so izvozniki upali, da bodo lahko izvozili ves preostanek v Nemčijo, ko je prekršil načrte nenaden padec cen na nemškem trgu. Zaradi izredno mile zime v januarju in februarju so bili nemški sadni trgovci prisiljeni, da so vrgli na trg vse svoje vekladišene zaloge jabolk, zaradi česar je cena zelo nazadovala. Tako so Nemci potem nudili za naša najboljša jabolka 8.50—4 din, doblili bi bil izvoz rentabilen šele pri ceni 4.50—5 din. Zaradi tega ni moglo priti do nobenih zaključkov, medtem pa je rok za izvoz že potekel. Prizad se sedaj pogaja, da bi dovolil izvoz omejen količine jabolk v mesecu marcu. Izgledi so, da bodo pogajanja v najkrajšem času ugodno zaključena ter nam bo Nemčija odobrila iste pogoje, kakor jih je dovolila za termin v januarju in februarju.

Velika nevolja vlada med štajerskimi izvozniki zaradi zavlačevanja izplačila premij. Glasom sporazuma je Nemčija našim izvoznikom povr-

nila za pred 24. septembrom alla rinfuza izvožena jabolka razliko v carini od 4.50—2 marki. To razliko je dobil Prizad, ki jo je potem priznal izvoznikarjem v obliki premij v višini 3000 din za 10 tonski vagon. Pri tem je imel Prizad znaten dobiček, saj je znašala razlika pri 10 tonskem vagonu v resnici 4200 din. Na te premije čakajo naši izvozniki že od jeseni sem. Leži pa v njih lep denar do 500.000 din, ki bi jih naši izvozniki nujno potrebovali. — Slične težave imajo izvozniki z Narodno banko. Ko je 14. 15. januarjem uveden zasebni kliring z Nemčijo, so pričakovali, da bodo hitreje prišli do svojih terjatev. To se je tudi zgodilo, le izgube so pri tem toliko, da marsikateri raje čaka, kdaj pride v uradni kliringu na vrsto. Nakaznice Narodne banke notirajo na borzi samo 14 din, namesto da bi dosegla uradni kliring kurz 17.50. Leta krivica se godi izvoznikarjem pri odkupu avanznih pisem, ki jih plačuje NB tudi po 14 din. Na ta način izgubijo izvozniki 20—22%, kar je toliko, kakor je znašal čist dohodek pri celim izvozu. Najsi so izvozniki pred začetkom sadne kampanje delali še tako previdne kalkulacije, gotovo nobeden ni računal s tako politiko Narodne banke in zato je umovna nevolja v njihovih vrstah.

Zborovanje celjskega trgovstva

Celje, 6. marca.

Včeraj zvečer je bila v mali dvorani redna letna skupščina Zdrženja trgovcev za mesto Celje. Stevilna udeležba je pokazala, da se celjski trgovci živo zanimajo za svojo stanovsko organizacijo in njeno delo. Namesto predsednika g. Sternackija je vodil zborovanje podpredsednik g. Fazarinc, ki je po otvoritvi posebno pozdravil vse navzoče članke, predvsem pa zastopnika ZTOI v Ljubljani predsednika g. Jelačina in tajnika g. dr. Plešsa, delegate Pomočniškega zbora gg. Pibrova, Götza in Savojca ter poročevalce listov. Po ugotovitvi sklepčnosti in imenovanju 2 overovalcev zapisnika se je predsedujoči spomnil med letom umrlih članov, nato pa podal izbrano predsedniško poročilo, ki nam kaže delo celjskega gremija v zadnji poslovni dobi ter stanje celjske trgovine, ki preživlja kritično dobo. Najvažnejši podatki iz predsedniškega poročila so bili:

Finančno stanje Zdrženja je zelo zadovoljivo. Poleg nezadolžene hiše, ki se kljub znižanju najemnin zadovoljivo brestuje, presega gotovinska rezerva znesek nad 230.000 din in to kljub temu, da je članarina skoraj najnižja v vsej Sloveniji. Poleg obravnavanja stanovskih zadev se je odbor bavil na svojih sejah tudi z raznimi aktualnimi gospodarskimi vprašanji, in ima v tem oziru baš v letu 1935 pokazati na lepe uspehe. Končana je bila dolgoletna borba za združitve obeh občin in danes ima Veliko Celje vse predpogoje za nemoten in načrten razvoj, tako v gospodarskem, kakor tujkosprometnem ožiru. Posebno važno je pa pri tem, da je s tem likvidiran spor glede odpiralnega in zapiralnega časa, kakor tudi nedeljskega počitka v trgovinah. Tudi za pospešitev regulacije Savinje je imela uprava mnogo truda. Dela v prvi etapi so končana. Vendar nismo imeli od tega onih uspehov, ki smo jih pričakovali. Pri delu je bilo zaposleno največ tujcev delavstvo, ki je bilo izredno slabo plačano, tako da javnost ni imela od tega nobenih koristi, čeprav je 20% občinska doklada za regulacijo veliko breme. Za bodočo regulacijska dela bo treba napeti vse sile, da se bo zaposlilo samo domače delavstvo ter da se zagotovi delavstvu tudi primerne plače. Predsedniško poročilo se peča nato za davčno preobremenitvijo, zaradi katere posebno trpi mala trgovina in obrt. V bodoče bo treba poiskati vire drugje, in sicer pri velekapitalu te rni se obdavčijo podružnice raznih velepodjetij. Poročilo se izreka proti redukciji plač državnim in samoupravnim uslužbencem, zaradi česar pada kupna moč. Nujna potreba je, da se Celje uvrsti v I. draginjski razred. Poročilo se bavi tudi z neupravičenim zvišanjem plač narodnim poslancem, o se neurejeni kmetijski zaščiti, ki je našim slovenskim razmeram več škodovala kakor pa koristila. Zaradi še vedno trajajoče gospodarske krize in vseh okoliščin, ki so s tem v zvezi propada vedno bolj naša trgovina in je število trgovskih obratov zelo nazadovalo. Posebno poglavje za naše razmere je pa brezposelnost. Kako je padla davčna moč v Celju in okolici, najbolj nazorno dokazujejo številke: Število davkoplačevalcev je znašalo 1935 2902, opominov je bilo razpisanih 5367, število rubežev je znašalo 1897, število razpisanih dražb pa 1480. V predsedniškem poročilu je tudi govora o davčnih odborih, o intervencijah glede kreditov za hmeljsko kupčijo, interveniralo se je glede soli.

storilo vse potrebne korake proti krošnjarenju, interveniralo zaradi raznih nedostatkov na železniški postaji. Sestavila se je tudi občinska spomenica za čim prejšnjo zgraditev justične palače v Celju. Zdrženje je načelno tudi proti raznim nabavljalnim združenjem in konzumiom. Da je celjsko trgovstvo storilo svojo dolžnost tudi v socialnem in patriotičnem oziru, ni treba posebej poudarjati. Zdrženje tudi protestira proti monopolizaciji in uvedbi enotnih učbenikov.

Po izbrnem predsedniškem poročilu je po zdravljenju zborovalce v imenu ZTOI predsednik gosp. Jelačina, ki je opisal vse težave, s katerimi se ima boriti naša trgovina ter apeliral na članstvo, naj se krepko oklene svoje stanovske organizacije.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Blažon, je razvidno, da je bilo v preteklem letu na novo izdanih 24 trgovsko-obrtnih pooblastil, izbrisanih pa je bilo 35. Vpoštejavo združitve obeh celjskih občin znaša število članov 857, Družabnikov in solastnikov je 37, prokuristov 6, poslovodij 48, uradnikov 76, uradnic 68, trg. pomočnikov in potnikov 190, trg. pomočnic 108, blaginjičark 15, vajencev 66, vajenk 34, trgovsko neizveščanega osebja 91, vseh nameščencev 697, prejšnje leto 645. Prirastek gre na račun komasacije občin. Valed združitve je Zdrženje pridobilo 94 članov s 111 trgovskimi obrati. Tajniško poročilo navaja tudi izbrano poročilo o vajencih ter o uspehih v trg-nadaljevalni soli, ki pa niso nič kaj razveseljivi. Pisarna izvršuje tudi vse delo za Trgovsko bolniško blaginjo, pri kateri je v Celju zavarovanih 703 nameščencev. Tajništvo je vrnilo vse tekoče tajniške posle in izvršilo mnogo intervencij v korist trgovcev. Denarnega prometa je bilo: prejemkov 343.495,24 din, izdatkov 110.538,85 din. Hiša sama je imela prejemkov 60.600 din, izdatkov pa 32.919,75 din. Bilanca izkazuje 790.504,57 din čistega premoženja, od tega je vredna blaga 540 tisoč 802,70 din, ostalo so denarne naložbe.

Poračun za leto 1936 izkazuje 38.900 din prejemkov in 73.418 din izdatkov. Primanjkljaj se bo kril s prebitkom hiše in članarino, ki znaša za leto 1936 1050 din. Trg. nad. soli se podeli tudi za solsko leto 1935-36 podpora 4500 din. Naslednji predlog protestira proti privilegijem, ki jih uživajo razne nabavljalne zadrage in konzumi. — Prepove naj se ustanavljanje podružnic veleblagovnic, če obstoječe naj se pa obdavčijo na sedežu obrata kakor ostale trgovine po davnih odborih.

Po raznih slučajnostih je g. Fazarinc, ki je vodil zborovanje, zaključil redno letno skupščino, ki je pokazala veliko delo, ki ga je izvršilo Zdrženje v preteklem letu za svoje članstvo in za povzdigo celjske trgovine in gospodarstva sploh.

Gledališki dinar

Svoječasno (sredi leta 1934) je bila uveljavljena uredba, po kateri se je moralo plačevati od vsake kinostopnice v državi 0,50, oziroma 1 din v

korist narodnih gledališč. Ta taksa se je pobirala v krajih, kjer so obstojala narodna gledališča.

Sedaj pa je ta uredba v nekaterih točkah novelirana. Po novi uredbi, ki je izšla v Službenih novinah dne 5. marca, se pobira ta taksa še naprej. Novo je pa nadalje določilo, da se te takse plačujejo tudi takrat v onih občinah, v katerih narodna gledališča gostujejo tudi manj kot dva meseca (kar je bilo določeno v prejšnji in sedanjii uredbi), če se to gostovanje vrši ali po pogodbi ali po razpisnem abonmaju, in sicer za časa trajanja tega gostovanja, odnosno za časa, ko je razpisano abonma.

Dohodki tega sklada služijo predvsem za izplačilo materialnih obveznosti iz prejšnjih let. Materialne obveznosti, ki so nastale do 1. aprila leta 1935 se likvidirajo takole: Uprave državnih gledališč v Belgradu, Ljubljani in Osijeku se pooblašajo, da morejo pri Drž. hip. banki na podlagi dohodkov Fonda gledališkega dinarja zaključiti posojilo v tek, račun v znesku obveznosti, nastalih do 1. aprila 1935. Obrestna mera za to posojilo znaša 7,5% pro in contra. Vsak znesek posojila se ima plačati z zadržanjem 70% dohodkov fonda gledališkega dinarja in porabo te vsote za amortizacijo tega posojila. Vsakega 1 in 16. v mesecu se oddvoji od zbranih dohodkov fonda gledališkega dinarja 70% in oddobi tem tek račun. Preseček 30% fonda gledališkega dinarja se da na razpolago upravam teh gledališč za avrhe, določene v tej uredbi.

Poseben način pa je določen za porabo tega fonda v korist zagrebškega gledališča, kar je bila tudi glavna svrha te uredbi in bo zagrebško gledališče dobilo posojilo pri Drž. hip. banki za izplačilo prejšnjih dolgov.

POPUSTI ZA PREVOZ STEKLA

Belgrad, 5. marca. AA. Postavka 163 dodatka k tarifi za prevoz blaga z dne 15. avgusta 1934, ki določa popust za prevoz stekla v ploščah, se izpopolni s temile postajami in vozinskimi postavkami: Ljubljana, gl. kol., blago v kosih 65,90, 5000 kg, 47,60 in 10,000 kg 39,60; Ljutomer, blago v kosih 67,30, 5000 kg 48,50 in 10,000 kilogramov 40,40; Maribor, blago v kosih 68,80, 5000 kg 49,40 in 10,000 kg 41,10; Maribor, koroski kolodvor, blago v kosih 68,80, 5000 kg 49,40 in 10,000 kg 41,10; Poljčane, blago v kosih 62,80, 5000 kg 45,80 in 10,000 kg 36,20 in Ptuj, blago v kosih 67,30, 5000 kg 48,50 in 10,000 kg 40,40 dinarjev.

Nedeljske povratne karte. Z ozirom na razne komentarje k novi uredbi nedeljskih povratnih kart objavljamo sledeče avtentično tolmačenje teh določil, kakor je izšlo v »Komerčajni službi št. 2, z dne 13. februarja str. 18: Pri povratni karti: Potovanje se lahko začne najbolj zgodaj v nedeljo, a mora se zaključiti najkasneje v ponedeljek ob 12. Pri povratni karti mora potnik začeti potovanje tudi s kakšne postaje, ki je bližja prvotni odhodni postaji. Če se potnik vrača na odhodno postajo po drugi prog, ki je krajša kot pot pri prihodu, uživa brezplačno vožnjo na podlagi nedeljske povratne karte. Če je pa druga pot daljša, plača potnik razliko med normalnimi voznimi cenami za progo, katero porabi pri povratku tudi za progo, na katero se mu glasi povratna karta, in sicer pri odpravljanju v vozu z doplačilom 1 din. Pri povratku mora biti oddaljenost večja kot 250 km. Ako potovanje in povratni pot nista končano v ponedeljek ob 12., plača potnik za progo do postaje, kjer se je nahajal ob 12., normalno vozno ceno. Če se je potnik nahajal ob 12. med dvema postajama, se računa normalna vozna cena od prve prihodnje postaje. Če se potovanje in povratni pot nista začelo v ponedeljek ob 12. preneha vsaka veljavnost povratne karte. V primeru zamude vlaka se ima čas povratka računati po voznem redu.

Kmetijski dolгови v Vojvodini. Zveza vojvodinskih bank in zavarovalnic je sestavila statistiko kmetijskih dolgov pri vojvodinskih bankah po stanju z dne 31. decembra 1935. Skupno so pri 135 vojvodinskih bankah dolgovali dolžniki 926,67 milj., od tega so znašali kmetijski dolгови 416,7 milj. din. Kmetijski dolгови se razdeljevali sledeče: urejenih 208,1, neurejenih 116,5, vložnih 78,9 in protestiranih (meničnih) 18,2 milj. din. Po višini dolgov je bilo 1387 dolžnikov z dolgom na 50.000 din in skupnem znesku 150,75 milj. (vseh dolžnikov 53.787). Hranilne vloge so znašale pri bankah 723,54 milj., razdeljene na 67.877 vlog. Od teh vlog ima 47.000 vlagatelj manj kot 5000 din vlog.

Borza

Dne 6. marca.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Curiha, Londona, Newyorka, Pariza in Prage, dočim so narasli Amsterdam, Berlin in Bruselj.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling ostal na ljubljanski borzi neizpremenjen na 9,35—9,45, dočim je na zagrebški borzi popustil na 9,29—9,39.

v Belgradu pa na 9,25—9,38. Grški boni so notirali v Zagrebu 32,15—32,85, v Belgradu 32 blago. Angleški funt je ostal na naših borzah neizpremenjen na 249,20—250,80. Španska pezeta je notirala v Zagrebu 6,29—6,39, v Belgradu 6,45—6,55.

Nemški čeki so ostali v Ljubljani neizpremenjeni na 14—14,20, dočim so v Zagrebu popustili na 13,90—14,10, za medio marca so v Zagrebu notirali 13,90—14,10, v Belgradu so notirali 13,87—14,07.

Ljubljana. Tečaji s primom:

Amsterdam 100 h. gold.	2966,37—2980,96
Berlin 100 mark	1750,63—1764,51
Bruselj 100 belg.	735,61—740,67
Curih 100 frankov	1424,22—1431,29
London 1 funt	214,83—216,89
Newyork 100 dolarjev	4279,69—4316,00
Pariz 100 frankov	287,75—289,18
Praga 100 kron	180,47—181,58

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal kompenzacij 784,546 din.

Curih. Belgrad 7, Pariz 20,205, London 15,12, Newyork 303, Bruselj 51,70, Milan 24,25, Madrid 41,875, Amsterdam 208,30, Berlin 123,05, Dunaj 53,85, Stockholm 77,95, Oslo 75,95, Kopenhagen 67,50, Praga 12,68, Varšava 57,725, Atene 2,90, Carigrad 2,45, Bukarešta 2,50, Helsingfors 6,67, Buenos-Aires 0,88625.

Vrednostni papirji

Ljubljana, 7% invest. pos. 77—79, agrarji 44—46, vojna škoda promptna 355—357 begl. obv. 60—62, 8% Bler. pos. 79 den., 7% Bler. pos. 70—72, 7% pos. DHB 81 den.

Zagreb. Drž. papirji. agrarji 46 bl., vojna škoda promptna 356—357 (357,50), begl. obv. 64,50—65, 8% Bler. pos. 82 den., 7% Bler. pos. 72 bl., — Delnice. Priv. agrarna banka 239—241, Trboveljska 120 den.

Belgrad. Drž. papirji. 7% invest. pos. 79,50—80,50 (80,79), agrarji 46 bl., vojna škoda promptna 356—356,50 (356,50), begl. obv. 64,75—65 (64,75); 62,40—62,75, 8% Bler. pos. 81,75 bl., 7% Bler. pos. 71—72, 7% pos. DHB 81,25—82, 7% slab. pos. 79,50 bl., — Delnice. Narodna banka 6900—6950 (6900), Priv. agrarna banka 238,50—239,50 (239).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica bč in srem. 158—160, bč. okol. Sombor 157—159, bč. ladj. Tisa 162—164, bč. ladj. Begej 161—163, slav. 161—163, ban. 157 do 162. Oves: bč. srem. in slav. 138—140. Rž in ječmen: neizpr. Koruza: bč. in srem. 104—105, ban. 103—104. Moka: neizpr. Fižol: bč. in srem. beli 2% 185—190. Otrobi: bč. 95—97, ban. 94—96, srem. 93—95. Tendence mirna. Promet uredniji.

Sombor. bč. okol. Sombor 158—160, gornja bč. 159—161, srem., gor. ban in bč. ladj. kanal 160 do 162, južna ban. 158—160, bč. ladj. Begej 161 do 163, bč. in ban. potiska šlep 163—165. Oves, rž in ječmen: neizpr. Koruza: bč. 104—106, srem. 105—107, bč. in srem. za marec 108—110. — Vse ostalo neizpr. Tendence mirna. Promet 39 vag.

Živina

Ptujski živinski sejmi. Konjski in goveji sejem v torek, 3. t. m. je bil prav dobro založen in tudi kupčija je bila dobra. Prignali so 87 volov, 255 krav, 19 bikov, 32 juncev, 41 telic, 4 teleta in 203 konj. Precejšnja pozornost na sejmšču je vzbudil razglas Kmetске zveze, ki poziva lastnike živine, da naj ne prodajajo svoje živine ceneje kakor po sledečih cenah, in sicer: Voli debeli prvostvni 4 do 5 Din, voli II vrste 3—4 Din, telice debele 4—5 Din, krave dobro rejene 3 do 3,50 Din, krave klobasrice 2—2,50 Din, telice lažje in slabše 3—4 Din, biki debeli 3,50—4,50 Din, biki slabši 2,50—3,50 Din, seena teleta 5,50 do 7 Din, seena teleta slabša 4—6 Din, pršutarji 5,50—7 Din, težke svinje za špeh 6,50—8 Din. — Kupčija je bila sicer zelo živahna in precejšnje razburjenje pri kupcih, vendar se kljub temu cene niso dvignile in so prišli pri vsem tem mesarji zopet na svoj račun. Število prignane živine znaša 731 komadov, od teh se je prodalo 268. En vagon konj je bilo prodano v Avstrijo. Cene za 1 kg žive teže so bile naslednje: Voli 1,50—3,25 Din, krave 1,25—3,50 Din, biki 2,65—2,80 Din, junci 2—2,75 Din, telice 3—3,50 Din. Konjski so prodajali po kakovosti, in sicer od 300 do 4000 Din, žrebeta pa od 500 do 1500 Din komad.

Prasijski sejem v Ptuj v sredo, 4. t. m. je bil istokotno dobro založen in tudi kupčija je bila dobra. Pripeljali so 211 velikih svinj in 81 prasceev, skupaj 292 rilcev. Od teh so prodali 101 komad. — Razglas Kmetске zveze tudi pri prasijskih cenah ni mnogo zalegal. Povzroči je precej razburjenja med prodajalci in med kupci, vendar pa so poslednji vztrajali pri svojih cenah in na ta način prišli tudi pri svinjah na svoj račun. Cene so poskočile od zadnjega sejma le pri prascih, v ostalem pa so bile cene sledeče: Pršutarji 5—5,50 Din, masne svinje 6 Din, piemene 4,50—4,75 Din za 1 kg žive teže, mrtve teže pa 7—9 Din, prasički, stari 6 do 12 tednov so se prodajali po kakovosti od 80—150 Din komad.

Kulturni obzornik

H. Sienkiewicz: Križari

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1935.

Kot 59. zvezek Ljudske knjižnice je izšel nedavno drugi del »Križarjev« v prevodu dr. Rudolfa Moleta. Tako imamo sedaj vnovič poslovenjeno to klasično delo poljske književnosti in hkrati enega najlepših zgodovinskih romanov eploh, kar jih premore slovanska književnost.

Henrik Sienkiewicz je napisal »Križarje« konca minulega stoletja (1898), v zreli moški dobi. Pisatelj popularne trilogije »Z ognjem in mečem«, »Potop« in »Gospod Wolodyjewski«, v kateri je popisoval boje Poljakov s kozaki, s Švedi in s Turki v sedemnajstem stoletju, se je sedaj obrnil še dalje v preteklost svoje domovine, v pozni srednji vek. To je bila doba napetih, dolgih in strašnih bojev med Nemci in Poljaki, ki so ravno v »Križarjih« dobili najzanimivejšo in najdramatičnejšo umetniško podobo.

Prav tako zasnovan kakor izvedba pričujočega romana razodeva rojenega pripovednika. Pripovedno delo mora biti v prvi vrsti zanimivo in napeto, čemur služita zlasti izbor enovi in zgradba dejanja. Razen tega pa mora umetnik z oblikovnimi sredstvi vzbuditi v nas živo iluzijo kot estetsko podobo resničnosti. Oboje je dosegel Sienkiewicz naravnost močestno. Zajel je zgodovinsko dobo, ki mu je služila za vsebinsko izhodišče romana, ravno v obdobju največjih napetosti, v času, ko se na eni strani slava križarskega reda bliža zatonu in padcu z enako naglico, kakor se kopiči grmada njegovih krivic nasproti slovanskega poljskega življa, a se le ta na drugi strani pripravlja na odločilni protudarec: na vojno, ki je v znameniti bitki pri Tannenbergu in Grunwaldu prinesla poraz križarskemu redu. Ta dramatični

zgodovinsko-časovni okvir pa mu je hrati omogočil združitve vseh velikih zunanjih dogodkov s prav tako napeto osrednjo zgodbo romana, ki nam nudi lep primer viteško-romantične povesti.

Ta zgodba se je na koncu prvega dela končala na višku napetosti in pričakovanja: silni graščak Jurand iz Spihova, strah in trepet križarjev, pade v past stražnikom, h katerim se je napotil, da bi rešil ugrabljenega hčera. Drugi se obsejnejši del romana je še bolj živahen in napet. Zdj izvezo, kaj se je zgodilo z Danuško, z Jagienko, z Zbiškom, z Jurandom in drugimi, prav tako pa tudi, kako je zaslužno plačilo zadelo križarje za vse njihove krivice in zločine. Zbiško po neštetihi prilogah končno najde svojo ženo, a tako izmučeno in oslabiljeno od bede in trpljenja, da mu na poti domov umre. Prizor, ko neso mrtvo Danušo pokopavat spada med najlepše slike v romanu. A ko se Zbiško zaceli rana te bridke izgube, vzame za ženo brhko Jagienko z Zgozelic, s čimer se izpolni tudi najsejnejša želja njegovega strica Matka in Bogdareja: rod Točarjev ne bo izumrl. A etari Jurand, neustrašeni maščevalec nemških krivic, se vrne slep, nem in pohabljen, da bo poslej oznanjeval le še liubezen in odpustanje.

Pisateljeva domišljija je neizčrpna, ko obuja v življenje najrazličnejše osebe in ustvarja nepričakovane dogodke. To živost in napetost romana pa še povečuje dejstvo, da je znal pisatelj z redkim darom živiti duha takratnega časa. A ni se omejil samo na to, da nam v širokem ensemk zamahu prikaže zunanjo podobo dobe, politične napetosti in boje, marveč je z enakim poudarkom in spretnostjo podal celotno sliko takratnega družabnega, socialnega, verskega in sploh kulturnega življenja. Iz vsega dela, iz vsake najmanjše podrobnosti diha svet davne minulosti z vsemi svojimi potezami in časovnimi posebnostmi. Roman se zaključuje z veličastnim opisom grunwaldske bitke, ki predstavlja vrhunec v razvoju široko zasnovanih dogodkov.

France Vodnik.

„Slovenski pasijon“ v Ljubljani

Med kulturnimi in pomembnejšimi dogodki v Ljubljani nikakor ne smemo pozabiti uprizoritve »Slovenkega pasijona«, ki ga je nanovo oživljeni Ljudski oder pokazal v Delavskega zbornici. To je bila za Ljubljano svojevrstna prireditve, kakršne morebiti še sto let ni doživela. Prava ljudska igra. Pasijon, ki je bil dolgo pozabljen, je spet oživel. To je le eno dejstvo, drugo pa je: Močna afirmacija novemu katoliškemu iglarskemu pokretu, živ izraz krepke ideje, ki nam je postala sicer že znana in smo jo dobrohotno sprejeli, a življenja ji se nismo znali dati. Ta uprizoritev nam je potrdila tudi slutnja, da bo ljudska igra počasi našla pot med ljubljansko občinstvo, čeprav tu ne gre za »teater« v tistem pomenu, kakor so ga vajeni ljubljanci.

Ker torej tu ne gre za teater v navadnem smislu — kaj ti »duhovna igra« je svoje vrste teater — zato tudi ne gre take uprizoritve ocenjevati pod ictimi vidiki kakor drame, operete, itd. Namen duhovne igre — v našem primeru pasijona — je bil: Ne samo igralci, marveč tudi gledalstvo — to posebej poudarjam — naj bi spremljalo Kristusa na njegovi poti na križ za naše odrešenje in pri tem doživljalo in se uglašalo v idejo in v resnico našega odrešenja. Pri tem je vse kot celota aktivno. Ni aktivna samo oseba, ki slučajno predstavlja Kristusa, aktivna je prav tako preprosta ženica v zadnjem koncu dvorane, ki Kristusa spremlja s pesmjo in molitvijo. Nikoli ni igra sama sebi namen, vsa igra, tehnika, gesta, beseda, luč itd., vse to so samo sredstva igre, ki naj zajame igralca in gledalca kot celoto. In pod temi vidiki moramo ocenjevati tudi igro, čeprav tudi samo kot igro.

Če se torej vprašamo po vsem tem, kako je bilo v tem oziru z nedeljsko uprizoritvijo Pasijona, je prav za prav težko ustvariti neko objektivno sodbo. Kakor so bili v dvorani vseh vrst ljudje, tako so bile po igri vse vrste sodbe. Stvar

namreč učinkuje zelo individualno. V splošnem smo z igro lahko zadovoljni, pokazala je, kakšna bi morala biti, čeprav na visku še ni bila. Silno je učinkoval preprost zavesni oder, luč je morebiti od časa do časa preveč romantično podeljena. Ves režijski aparat je bil skrbno pripravljen, dobro je bil preračunan, vendar je pa nekoliko prepočas funkcionalni. Predolgih pavz pri prihodnji uprizoritvi ne sme biti. Igralci so svoje vloge zadovoljivo rešili. Kristus je včasih nekoliko preveč omahnil v mimični patos, a vendar se je zelo približal Gregorinovu. Mestoma je šel celo preko njega. In gledavstvo? Njegova igra — tako jo pač moremo imenovati — je bila dovolj disciplinirana. Petje je bilo zadovoljivo. Tako je tudi gledavstvo s svoje strani v aktivni vlogi k igri mnogo doprineslo.

Novi Ljudski oder je pač s tem dokazal mnogo razumevanja za moderno igro. Če pa prireditve še ni uspela tako, kakor bi bilo želeli, si pa moremo razlagati tako, da je to pač šele začetek in da pri nas za ta način igre še ni čisto pravega razumevanja. A če bo šel Ljudski oder v tej smeri naprej — in to je edino prava pot — bo s časom odpadel tudi ta nedostatek.

Prireditve se bo ponovila te nedelje. ak.

Izšla je »Zgodovina in sistem rimskega prava«, ki jo piše univ. profesorja dr. Viktor Korošec in dr. Gregor Krek. Zdjaj je izšel prvi enopič prvega zvezka: »Splošni nauki, viri, osebnost in stvarno pravo« (str. 265), ki ga je episal dr. V. Korošec. Knjigo, namenjeno predvsem slušateljem prava, je izdala Mohorjeva družba kot 9. knjigo Znanstvene knjižnice. Danes je samo naznanjamo, podrobnejše poročilo prinesemo ob priliki.

Marčeva številka ženskega lista »Vigredi« je vsa posvečena materinskemu dnevu, ki ga katoličani praznujejo 25. t. m. Gradivo bo dobrodošlo marsikateremu društvu za intimno proslavo tega dne.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 7. marca: Kvalre, Tomaž Akvinski, cerkveni učenik.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Franc Hribernik, železniški upokojenec in hišni posestnik. Pogreb bo danes ob 3 popoldne. Naj v miru počival! Zalujocim naše iskreno sožalje!

Osebnostne vesti

— Promovirana je bila na graškem vseučilišču baronesa Maria Wamboldt-Umstadt, hčerka barona Wambolda, graščaka na Hmeljniku pri Novem mestu, za doktorja političnih ved. Po promociji je odšla na Dunaj na kurze za socialno skrbstvo. Njej ter vsej ugledni rodbini prisrčno čestitamo!

— Odvetniški izpif je opravila pred izpraševalno komisijo apelacijskega sodišča v Ljubljani gospa dr. Marija Frlan por. Jernejčič, odvetniška pripravnica v pisarni g. dr. Frlana. Čestitamo!

— Za gradbeno inženjerja sta bila diplomirana na ljubljanski univerzi gg. Čadež Vladimir in Prezelj Marijan. Čestitamo!

Ali hočete štediti?

Potem imate sedaj priliko, da kupite pri nas:

Moške nogavice	od Din 2.75 dalje
Zenske nogavice	od Din 5.50 dalje
Otroške nogavice	od Din 3.75 dalje
Moške čevlje	od Din 69.00 dalje
Zenske čevlje	od Din 59.00 dalje
Otroške čevlje	od Din 12.00 dalje
in moške obleke od Din 240.00 dalje	

Ant. Krisper

Ljubljana

Mestni trg 26 Sirkarjeva ul. 1-3

— Duhovne vaje za fante. Ljubljansko okrožje Zveze fantovskih odsekov vabi vse mesne in okolišne fante, da se udeležijo v dnevi 12, 13 in 14. t. m. (četrtek, petek, sobota) v cerkvi sv. Cirila in Metoda (sv. Krištof) od 8—9 ure zvečer duhovnih vaj, katerih vodstvo je prevzel prevzvišeni knezoškof g. Rožman. Sklep bo v nedeljo, 15. marca ob 8 uri zjutraj. Za kolosa je pripravljen prostor na dvorišču župnišča.

— Zborovanje »Društva posestnikov novih hiš v Ljubljani« bo v nedeljo, 8. marca 1936 ob 10 popoldne v veliki dvorani »Tabor« v Ljubljani. Na dnevnem redu je gospodarski položaj posestnikov novih hiš. Vsak posestnik nove hiše naj se udeleži tega zborovanja.

— Intervencija radi praznovanja v rudnikih. Ker je doseglo praznovanje v rudnikih to spomlad tako visoko stopnjo, da je prehrana rudarjev ogrožena in je nevarnost, da se to slabo stanje še poslabša, sta odpotovala v Belgrad člana banovinskega sveta g. Filip Križnik in načelnik II. skupine rudarske zadruge g. Franc Pliberšek, da predložita na merodajnih mestih neznošen položaj v naših rudnikih.

V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otokom letar, je pravi blagoslov naravna

Franz-Josefova

grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. Franz-Josefova voda milo deluje in zanesljivo odvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Zahvala. Za številne čestitke ob priliki 50 letnice najine poroke se prisrčno zahvaljuje vsem gratulantom, ki so naju pocastili. — Andrej in Ana Podboj, Ribnica.

— Samopomoč kmetov za zvišanje cene živini v konjskem okraju. Iz Konjic nam poročajo: Resnici na ljubo sporočamo, da se je akcija za zvišanje cene živini v Konjicah izvršila po zastopnikih naših gospodarskih organizacij (za Gospodarsko zadrugo Šelih Ivan, za Živnorojsko zadrugo Napotnik Matija in Kuk Anton) in ne po Kmetijski podružnici v Konjicah, kakor smo poročali v »Slovenec« z dne 4. marca. Kmetijska podružnica je s svojimi letaki objavljala nek večji šod, ki naj bi se pa šele vršil, in tako bi zadnji semenji imel najbrž iste cene, kakor dozdaj, ako ne bi nastopila posebna komisija zgoraj imenovanih, ki je na zvišanje cen opozorila že poprej prebivalstvo, isti dan pa delovala na sejmšču. Tudi cene, navedene v cit. »Slovenec«, ne odgovarjajo, ker se je plačevalo za debele vole do 5 Din telice do 4.50, teleta po 6 Din, o cenah pod 4 Din pa se sploh ni resno govorilo. — Kaže, da je dopisnik »Slovenca« imel dopis pripravljen že poprej in je cene povzel že po izdanih tržnih poročilih v listih.

— Razvije zastave Poštnege pevskega društva pod visokim kumstvom Nj. Vis. princa Andreja. Pevsko društvo poštnege uslužbenec v Ljubljani je sprejelo po banski upravi dravske banovine obvestilo, da je prevzel Nj. Vis. princ Andrej kumstvo pri razviju društvene zastave. Za udeležence tega svečanosti bo preskrbljeno za četrtinsko vožnjo.

Odločeno je, da bo zastava blagoslovljena in razvita v dne 28. in 29. junija t. l. s sodelovanjem pevskih zborov Hubadove župe. Natančnejši spored bo objavljen pravočasno. Ker je društvo še mlado, v začetku razvoja, in ni podprto z zadostnimi finanč. sredstvi za kritje vseh stroškov, ki so s tem v zvezi, se tem potom priporoča cenjenemu občinstvu, društvom in korporacijam za denarne prispevke. Za zahvalnost bodo darovalci ovekovčeni v obliki žebeljev (zlatih, srebrnih) v analih podpisanege društva.

— V Padovo in Benetke z avtom od 21. do 25. marca — boste šli z nami tudi vi če preberete naša navodila (poslujemo zastoj) in se na to veljavno priglasite do 14. marca. Obmejne listine preskrbimo vsakomur. — V Rim in Neapelj (12 dnevno potovanje po Italiji) pa gremo od 7. do 18. aprila. — »Po božjem svetue, Ljubljana, Šentpetrska vojašnica.

— Domači vrt. Delo po domačih vrtovih se bo kmalu pričelo. Vsak bi rad imel najlepši vrt, hkrati pa naj bi bil najbolj strokovnjaško obdelan, urejen in okrašen. Zdjaj je čas natančno premisliti, kaj in kako bo treba na pomlad z domačim vrtni. A kdo neki naj svetuje in vodi pri urejevanju, pri obdelovanju in pri vseh drugih tako važnih stvareh, ki se tičejo vrta? — Enega zanesljivega in preizkušenega vodnika in svetovalca Vam moremo priporočiti: M. Humeka. Njegova praktična pojas-

nila, ponazorjena s 102 podobama in z 2 barvnima slikama v knjigi »Domači vrt«, ki je izšla v drugi predelani izdaji, vas ne puste nikdar na cedilu: vse, kar potrebujete, najdete v njih, skratka: idealna knjiga, ki jo mora imeti vedno pri roki vsak posestnik domačega vrta, velikega ali majhnega, kakaj vsakemu pride prav. Cena brošurane izdave 42 Din, v polno platno vezanemu 54 dinarjev (brez poštnine). Naročite nemudoma pri založnici: Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Perutninarstvo v Sloveniji. Znano je, da je več nego 80% vseh kokoši našega malega in srednjega kmeta. Letni donos teh kokoši je povprečno 75 do 80 jajec, dočim bi pravilno urejena kokošjereja prav lahko dosegla 120 do 140 jajec letno pri eni kokoši. Žal, da tega pri nas še ni, ker izkušnje praktičnih perutninarjev in sadovni znanstvenih raziskavanih zadnjih desetletij še niso našli pota do kmečkega dvorišča. Večina gospodarjev in gospodinj ne ume tega kar je čitala ali slišala, s pridom uporabiti pri svoji domačiji, ker jim za to manjka praktičnih navodil. To je uvod članka izpod peresa priznanega strokovnj. prof. Pengova Franca, kjer donosno prikazuje, kako naj bi tudi pri nas državna oblast povsem podpirala perutninarstvo, posebno na kmetih. Članek vsebuje tako za perutninarje kakor tudi za poklicane oblasti dragocena navodila in je izšel v marčevi številki lista: »Rejca malih živali«, ki je glasilo Zveze društev rejcev malih živali v Ljubljani, Karanova ul. 10, ki druži danes na polju pospeševanja umne reje malih živali med narodom 35 rejških organizacij. V tej številki so tudi navodila za zatiranje kokošjega tifusa, navodila za krmljenje perutnine in vzgojo piščet, dalje je beseda o kunjih, ovcah in kozah, pa tudi naši kanarčki so odlično zastopani poleg poučnih člankov o dresuri psov in akvaristovstvu. Za zveste naročnike lista so tudi razpisane lepe nagrade, kot fotoaparat, kompletne smuči, blago itd.

— Vlom v župnišče na lgu. Prav dober poznavalec domačih razmer v ljubljanskem župnišču je v noči od 4. na 5. t. m. vlomil v župniško pisarno in odnesel za 1176 Din gotovine. Izanski orožniki so bili večeraj zjutraj takoj obveščeni o vladu in začeli z najnatančnejšo preiskavo. Vlomilec se je najbrž skrčil že prejšnji večer v župnišče, nato pa je ponoči poiskal ključ od pisarne in jo odprl. V jedilni shrambi se ni dotaknil jedil. posrebal je le skodelico mleka. Na miru je pustil mesene klobase in suho meso. Orožniki so aretirali nekega 33 letnega hlapca, ki je poprej služil pri g. župniku J. Klemenčiču dobrih 10 let, a je bil zaradi nepoštenosti 1. marca odpušen. Vlomna osumljeni hlapec odločno taji, da bi bil on izvršil vlom, češ, da je bil celo noč doma in je spal z družino. Osumljenca so orožniki odpeljali v preiskovalne zapore ljubljanskega okrožnega sodišča.

— Pri zaprtju motnjah v prebavi vze mite zjutraj na prazen želodec kozarec na ravne »Franz-Josef grenčice«.

— Most samorilceve. Most čez Savo pri Medvadah, ki je last papirnice, je v resnici most samorilceve. Lani septembra je skočil s tega mostu v Savo lince Peternel iz Selc, katerega truplo so pozneje potegnili iz vode nekje v bližini Brezice. Večera zjutraj pa je s tega mostu skočila v vodo 81-letna Helena Subic iz Zgornjih Dmčič. Subičeva je svoje dejanje storila očitno v duševni zmedenosti. Bila je velika samotarka. Imela je zgovorjeno malo hišico, živela pa je od podpov sorodnikov in občine. Družbe ni ljubila ter je bila po navadi zaklenjena. Svojim sosedom je večkrat omenila, da jo pregovarja hudobni duh, naj se obesi ali skoči v vodo. Večera ob četrtna 5 zjutraj je žel. kretnik opazil, kako se je z mostu pognala neka ženska. Bila je Subičeva. Obvestil je o tem orožništvo, ki je pozneje iskalo truplo. Sava je precej kalna, zato je bilo iskanje oteženo. Voda je odnesla truplo naibriže dalje ter ga bo naplavila kje nižje.

— Vid Vaših oči si obvarujete le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. D. Žaicu, izprašan optik, Stari trg 9 — Ljubljana

Ljubljana

— Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vazemne zavarovalnice ob pol sedmih.

— Največja proslava med ameriškimi Slovinci je bila odtovo odkritje Baragovega spomenika v kulturnem vrtu v Clevelandu. Dobro organiziran nastop, veliko število narodnih noš so celo pri drugih narodih vzbujali občo pozornost. Slavnost dneva je brezdvomno povišala navzočnost našega nadškofa dr. Gregorija Rožmana ob priliki te slovesnosti. Misijska pot našega Ordinarija je dosegla največje uspehe, ko je obiskoval župnijo za župnijo, mesto za mestom, kjer bivajo naši izseljenci v Ameriki. Ze bežen pogled po zemljevidu nam kaže ogromno pot od New Yorka dr. St. Francisca. Nedeljsko predavanje, ki bo posvečeno našim rojakom v Združenih državah bo vsled tega nadvse zanimivo, zlasti ker bo predavanje opremljeno z lepimi skopičnimi slikami. Ljubljanska prosvetna društva naj opozorijo svoje do St. Francisca. Nedeljsko predavanje ki bo po 11. uri 8. marca v veliki dvorani hotela Union. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi. Miklošičeva c. 7.

— Gledališka predstava v Rokodelskem domu. Jutri ob pol osmih zvečer bo v Rokodelskem domu igra »Kdor se poslednji smie . . .«, ki se je pri prvi uprizoritvi občinstvu prav posebno priljubila. Mnogi privraki niso mogli priti k predstavi, drugi si žele lepo delo še enkrat videti. Vsem bo ustrezno jutri zvečer. Prosimo, da si oskrbe vstopnice kolikor mogoče vsi v predprodaji jutri popoldne od 10—12 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica, št. 12.

— Družba sv. Elizabete ima jutri, t. j. 8. marca t. l. ob pol 5. popoldne v dvorani Marijanišča občni zbor. Ob 4. uri so v marijaniški kapeli litanije. Vabljeni so poleg članic vsi dobrotniki društva in prijatelji karitativnega pokreta.

— Železniškim upokojencem. Umrl je gospod Franc Hribernik, železniški upokojenec. Pogreb bo v soboto, dne 7. t. m., ob 15 popoldan iz hiše žalosti, Šmartinska cesta št. 1. Železniški upokojenci se vljudno vabijo, da se pogreba udeležijo. — Društvo železniških upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.

— 3. koroški družabni večer drevi pri »Šestice«. Urednik dr. Lojze Kuhar bo vodil nevezan pogovor o srednjeevropskih vprašanjih. Začetek ob polvečer. Koroški in prijatelji Koroške iskreno vabljeni! Klub koroških Slovencev.

— Važen kos slovenske zgodovine bo razgrnil pred poslušalci ravnatelj Narodnega muzeja g. dr. Josip Mač, ki bo 10. t. m. ob polosmih zvečer predaval v ljubljanskem klubu (Kazina). Predavatelj, ki uživa sloves odličnega zgodovinarja, nam bo naslikal revolucijo leta 1848, ki je razburkala celo Evropo ter začasno pomelala dotedanji reakci-

jonarno-policijski vladni sistem v evropskih državah, o splošni reakciji, ki je sledila tej revoluciji ter o obnovitvi ustavnega življenja v letu 1860. Gospod predavatelj je za svojo temo uporabil vire, ki so plod novjših raziskovanj ter velesnimive dobe ter niso bili do danes še nikjer objavljeni.

— Razstava bolgarske grafike bo odprta le še v nedeljo, 8. marca in bo ta dan tudi vodstvo ob pol dvanajstih.

— Lep pogreb Strajzlove mame. Zadnja pol pokojne gospe Josipine Kozakove, Strajzlove mame, je bila večeraj ob pol 5 pop. Mnóžica pogrebcev je pokazala, kako veliko priljubljenost je pokojnica uživala v najširših krogih in med odličnim občinstvom. V spomin pokojnici je bilo poklonienih mnogo vencev. Cerkevna opravila je izvršil šentpetrski župnik g. Petrič ob asistenci. Pevski zbor je pred hišo in na pokopališču ubrano zapel žalostinke. V žalnem sprevodu pa so se razvrstile za sofondniki množestevne dame, dalje člani gostilničarske zadruge, ljubljanski mesarji, gospe Strajzlove gostilne, mnogi kulturni delavci, ki so bili bodisi gospe te gostilne, bodisi so prijatelji pokojničin sinov, sosedje, znanci itd. Plemeniti pokojnici ohranimo blag spomin!

KINO SLOGA

Danes ob 16., 19-15 in 21-15 uri polje sloviti tenorist, koncertni in radijski pevec

Joseph Schmidt v prekrasnem, pa tudi izredno veselem in zabavnem filmu

OTTO WALLBURG FELIX BRESKART Moja najlepši dan

Dopolnilo nov Ufa zvočni tednik!

Mattneja: Ob 14-15 po enotni ceni Din 4-50

Tom Mix: Človek brez strahu

Film senzacij in izredno napete vsebine!

— Pravilno tolmačenje okrožnic na magistratu. Kadarkoli izide kakšna okrožnica s strani predstojnikov posameznih oblasti, vedno se dogaja, da hočejo biti nižje postavljeni bolj papeški, kakor je papež sam. Zlasti velja to, kadar gre za način obveščanja časopisov, da razni načelniki uradov pretiravajo take odredbe. Pred dvema dnevnoma je mestni župan g. dr. Adlešič izdal okrožnico, v kateri zabranjuje mestnim uradnikom brez njegove dovoljenja sodelovanje pri časopisju, v kolikor se tiče občinske politike. Ta okrožnica je že stara ter jo je svoj čas izdal že dr. Puc. Toda tako, kakor so jo pričeli mestni uradi izvajati sedaj, je presegalo že vse meje. Celotno poročevalcem našega lista, ki je znan po svoji lojalnosti, so zabranili najbolj preproste informacije. Zato je večeraj naš poročevalce obiskal g. župana in ga prosil za omiljenje te okrožnice. G. župan je z začudenjem izjavil, da so podrejeni mu uradi pričeli njegovo okrožnico izvajati na ta način. Izjavil je, da so častnikarjem na razpolago v vseh magistratnih uradih vse informacije, ki niso diskretne ali interne narave, pač pa je seveda proti temu, da bi razni mestni uradniki sami pisali članke v časopisje in sicer dostikrat proti interesom mestne občine ali občinske uprave. S tem je menda konec tega malega viharja v kozarcu vode. Želimo, da bi se na podoben način poravnali tudi drugi spori, ki jih imajo poročevalci ljubljanskih listov z raznimi kompetencami.

— 15-letnica »Zvezde« v Mostah. V našem listu smo že omenili, da proslavi pevsko društvo »Zvezda« iz Most — Ljubljana 15-letnico svojega obstoja dne 8. marca 1936. Ponovno opozarjamo vse prijatelje lepega petja in lepe slovenske narodne pesmi, da se te proslave udeležijo. Spored proslave je naslednji: v soboto 7. t. m. ob 8 popoldne pokrovitelju g. dr. Juro Adlešiču, županu ljubljanskemu in častnim članom: v nedeljo 8. t. m. ob 10 sv. maša v cerkvi Sv. Družine v Mostah, kjer bo pel mešani zbor »Zvezde«, ob 11 popoldne slavnostni občni zbor v Ljudskem domu v Mostah; zvečer ob 8 slavnostni koncert, kjer nastopi mešani zbor, ženski in moški zbor pevskega društva »Zvezde«. Vstopnice se dobe v predprodaji od danes naprej v večernih urah v Ljudskem domu v Mostah ter v nedeljo ves dan.

— Škofjeloški pasijon iz leta 1721, kot ga je napisal tedanji škofjeloški kapucin o. Romuald. je bil v nedeljo lep primer, kako naj služi naša božna igra posameznim dobam cerkvenega leta. Največ je dal ta Pasijon preprostim gledalcem, ki so brž razumeli, da gre za nekaj drugega kot za običajno igro, kar je jasno že iz zasnove igre, ki jo vseskozi prepleta ljudsko petje postnih pesmi. Tisti, ki so pričakovali običajne gledališke predstave, niso prišli na svoj račun. Ne dvomimo, da bo v nedeljo ob 16 enaka množica gledalcev napolnila dvorano Delavske zbornice. Predstavo prireja akademski igralska družina ljubljanskega Ljudskega odra. Predprodaja vstopnic je v unijski trafiki, v trafiki Šoukal in v papirnici V. Remec.

— Na odru Trnovske prosvete se bo jutri v nedeljo ob 6 popoldne vprizorila Jalenova drama »Doma« K predstavi, ki je s svojimi lepimi in značilnimi prizori iz življenja naših kmečkih ljudi že pri prvi uprizoritvi navdušila, vljudno vabimo. Opozarjamo pa posebej in povdarjamo, da smo to pot ustrežili željam, ki so že večkrat prišle iz občinstva, da se bo predstava vršila namesto ob 8, že ob šestih zvečer, t. j. takoj po končanem opravilu v cerkvi.

— Kino Kodeljeve. Danes dvojni spored: Ciganova ljubezen — S križem in mečem — Salezijanska prosveta. Moški in ženski odsek sta si izvolila za duhovnega voditelja g. St. Temlina, ekonoma v Ml. domu

— Sal. Mladinski dom. Večerašnji večer je bil posvečen predavanju »O vzgoji«. Velika dvorana Mladinskega doma je bila hvalenih starih polna. Predavatelju g. Temlinu iskrena hvala in obenem prošnja za ponovno predavanje o vzgoji. — Hvaležni starši.

— Ribji trg. Na trg je bilo večeraj pripeljanih do 300 kg sardelic, ki so bile po 10 Din. Sardele, ki jih je bilo 5 zabojev, so bile po 16 Din kg. Lov na Jadranu je zaradi mesecine slab. Drugih morskih rib je bilo malo. Domače ščke so bile po 22 Din, belice po 10 in žive postvri po 40 Din. Zabili kraki so se pocenili in so večeraj bili po 0.25 do 0.50 Din komad. Kupčije so bile na ribjem trgu srednje.

— Vandali na Cojzovi cesti. Zadnji čas, prav prve spomladne dneve so začeli besneti vandalski ponočnjaki, ki napravljajo mestni vrtnarji veliko škodo po nasadih in drevedih. V sredo ponoči so taki vandali divjali in tulili po Cojzovi cesti. Poruvali so ob obeh straneh nasajene mlade smreke.

— Preiskava proti dr. Debeljaku. Proti zdravniku dr. Debeljaku se sedaj nadaljuje sodnokazenska preiskava. Kritično nedeljsko noč so se v njegovem avtomobilu vozili 4 sopotniki, 2 dami in 2 gospoda. Neka dama in gospod sta takoj po nesreči skočila iz avtomobila in pobeegnili. Dr. Debeljak bo takoj, ko bo preiskava v bistvenih osnovah končana, izpuščen na svobodo, ker je bil v glavnem aretiran, da ne bi vplival na priče, odnosno, da ne bi bil izpostavljen kakemu javnemu napadu, ker je bilo občinstvo močno ogorčeno.

Slovinci v Zagrebu

Zagreb, 6. marca.

Razen dveh prosvetnih večerov in enega družabnega, je Slomskovo društvo v februarju pripravilo tudi burko »Zanikrna trojica« (Lumpacij vagabund). V nedeljo, 9. febr. je predaval akademik g. Matija Rova o Moskvi kot tretjem Rimu (slavjanofilske mišljenje o poslanstvu Rusov in Moskve). Teden dni pozneje (16. febr.) pa je govoril o zavarovanju zastopnik Vazemne zavarovalnice g. Munda Josip, ki je poljudno razložil zgodovino zavarovanja in zavarovalno tehniko pri nas. Pri obeh predavanjih je bilo mnogo poslušalcev, ki so pazljivo sledili govornikom in zadovoljni odšli vsak na svoje delo.

Na pustno nedeljo pa nam je Dramatični odsek zopet preskrbel lepo razvedrilo z vprizoritvijo »Zanikrne trojice«. Vse vloge so bile v rokah naših preizkušenih igralcev in zlasti prvi trije so se dobro odrezali. Ze navadnih težav pa seveda tudi to pot ni manjkalo (pomankljiva garderoba, neroden oder, maske itd.). Mnogo užitek nam je nudil tudi naš »Slovenski okteti«, ki ni samo izpolnil odmorov med igro, marveč je zelo povzdignil celotno prireditev. Posebno je užgala »Zdravica« našega člana in člana okteta g. polkovnika J. Vodopivca, ki si svoj pokoj krajša z zlaganimi pesmi in napevov. Dobro sta bila odpeta tudi oba šaljiva kupleta med zadnjim odmorom (solospjev ob spremljavi klavirja). Ljudje so se že tako navadili na petje, da ga ne sme manjkati pri nobeni predstavi!

Kakor slišimo se za postni čas (15. marca) pripravljajo še nova verska igra »Sveti Vid«. Upamo, da bo tudi ta dobro odigrana in da bodo zvesti obiskovalci Slomskih prireditev zopet napolnili Jeronimsko dvorano.

Maribor

— Železničarji za svojo last. Večera je bila pri g. banu v Ljubljani deputacija železničarjev iz Maribora, ki mu je pojasnila položaj glede obeh stanovanjskih hiš »Občekoristne stanovanjske zadruge na Dunaju«, ki ju sedaj zadruga prodaja, dasi bi po pravici morale ostati v lasti mariborskih članov omenjene zadruge.

— Drevi in jutri gostuje Ciril Bratuž. Prihuj ljeni bivši tenor mariborske opere Ciril Bratuž, ki je sedaj član belgrajske opere, gostuje drevi kot Vincenc v Fallovi opereti »Veseli kmetič«, jutri zvečer bo pa nastopil kot princ Radjami v Kalmanovi »Bajaderici«.

— Velika koncertna prireditev se pripravlja v Mariboru. Pevska zbor »Maribor« in »Glasbena Matica« študirata Verdijev »Requiem«, ki se bo izvajal v torek v velikem tednu dne 7. aprila. Delo bo dirigiral ravnatelj Glasbene Matice Marij Kozina. Nastopilo bo v veliki unijski dvorani 140 pevcev, kot solisti pa 5 odličnih pevskih umetnikov ljubljanske opere. Verdijev »Requiem« je največje koncertno delo, ki se je izvajalo dosedaj v Mariboru ter se bo to pot tudi prvič izvajalo v Sloveniji.

— Trboveljski slavski nastopijo drevi v veliki Unijski dvorani pod vodstvom svojega priznanega dirigenta g. Suligoja. Jutri popoldne priredijo slavski matinejo za mariborsko šolsko mladino, popoldne pa bodo imeli koncert v Rušah.

— Iz cestnega odbora. Kot pomožna tehnična moč je bil dodeljen okrajnemu cestnemu odboru v Mariboru s odlokom kr. banske uprave ing. Tone Stupan.

— Film »Golgotac« se vprizori jutri v nedeljo popoldne v kinu Union ob pol 11 popoldne.

— Jutri gremo na prireditev mladine mestne in stolne župnije, ki bo ob pol 5 v dvorani na Aleksandrovi št. 6. Vprizori se lepa sodobna igra »Luz« z gorac. Predprodaja vstopnic v Cirilovi knjigarni, Aleksandrova 6.

— Ribe na trgu. Večera so se prodajali moli po 22—24. borboni po 26, listi po 28, kabljo po 20, filet po 26, karpi po 12 in sardoni po 10 Din za kilogram.

— Cerele français. V nedeljo ob 20 v prostori Vesne družabni večer prijateljev francoskega jezika. Na sporedu so godbene in pevske točke ter francoska veseliga.

— Ljudsko gibanje v februarju. Rodilo se je 83 otrok (42 dečkov in 41 deklic), umrlo je 77 oseb (44 moških in 33 žensk), poročilo pa se je 59 parov.

— Samo 400 sedežev je na razpolago v posebnem vlaku, ki bo vozil v soboto 14. t. m. ponoči k skakalnim tekmar iz Maribora v Planico. S prijavi je zaradi tega treba pohiteti pri »Putniku« v Mariboru in Celju.

— V Laporju je zopet gorelo. Tokrat v vasi Razgor pri kmetu Spicu. Ko so opoldne pekli kruh, so se užgale saje in plameni so uničili domačijo. Nesreča je tembolj žalostna, ker se nahaja gospodar ravno v bolnišnici.

— Izvoljenki prestrelil uhelj. Pred malim senatom se je zagovarjal radi ogrožanja človeškega življenja 28 letni Franc Beko iz Trnovske vasi. Streljal je na svojo izvoljenko Frančiško Muršec ter ji prestrelil — uhelj. Obsojen je bil na 3 mesece zapore, pogojno na 2 leti.

— Zetev smrti. V Novi vasi v Vreclovi 2. je umrl v starosti 61 let zidarski polir Anton Majerčič. — V bolnišnici je umrla v nežni starosti 10 let učenka III. razreda ljudske šole Vekoslava Ilčvar, hčerka železniškega uradnika. Naj počiva v miru!

— Po smrti obsojen v zapor. Svoječasno smo poročali o obsodbi izvoščka Konrada Pukla, ki je bil kaznovan zaradi požiga na 7 mesecev zapore, pogojno na dve leti. Ker se je državni pravdnik zaradi prenizko odmerjene kazni pritožil, je apelacijsko sodišče v Ljubljani kazen zvišalo in sicer na sedem mesecev strogega zapore nepogojno. Obsojeni bi moral sedaj v zapor, če se ne bi bil že poprej — obesil. Pred nedavnim časom je namreč Puki izvršil radi bede samomor.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 7. marca ob 8: Veseli kmetič. Zadnjič. Zlatan. Gostuje Ciril Bratuž.
Nedelja, 8. marca ob 8: Princina in pastirček. Otroška predstava. Promiera. — Ob 9: Bajadera. Znižane cene. Gostuje Ciril Bratuž.

Škofia Loka

Nov grob. Ravno na svoj rojstni dan je za vedno zatisnila oči 62 letna Ivana Polenc iz Puštala. Bila je zgledna mati, članica Marijine družbe za žene in se je vseskozi odlikovala kot vneto sotrudnica pri Vincencijevi konferenci. Zaposla sinova Poldeta, tovarniškega delavca in vnetega člana Prosvete, ter Tončeta, profesorja za botaniko. Naj ji da usmiljeni Bog svoje plačilo za ves njen trud in napor, zalujocim ostalim pa naše iskreno sožalje!

Igro »Detektiv Megle« bodo ponovili v nedeljo ob 4 popoldne v Društvenem domu. Zvečer pa bo zanimiv pustolovski vellefilm Arizona.

Novo kovačnico je postavil zadaj za tovarniško žago g. Demšar Aleš.

Sport

Hermes : Primorje

Nedeljska tekma bo nov derby za Ljubljano. Sestaneta se dve kombinatni ter tehnični moštv. Razlika je le v tem, da ima moštvo Primorja za seboj že triletno sodelovanje v državni ligi. Toda to nadmočje bodo šiskarji nadoknadili z vztrajno voljo do čim bolj častnega rezultata. Ker se nam obeta zelo lep nogomet, že v naprej apeliramo na občinstvo, da se le tekme v čim večjem številu udeleži. V predtekmi se sestaneta obe rezervni moštvi in sicer na igrišču Hermesa ob 14. uri. Glavna tekma pa se prične ob 15.30. Vodstvo tekme je poverjeno po sporazumu g. Camerniku.

III. mednarodne skakalne tekme v Planici

Na veliki skakalnici v Planici se vrše v nedeljo, dne 15. marca tretje velike mednarodne skakalne tekme za kraljev pokal Planica. Za letošnje tekme je bilo izvršenih zlasti v pogledu organizacije več sprememb, tako, da bodo dobili vsi udeleženci dovolj mesta na vlakih; vsi vlaki pa bodo tako pravočasno prišli v Planico, da bo vsakdo lahko prisostvoval celotnim tekmam. Zamude so popolnoma izključene, ker bodo vse vlake takoj dirigirali v Italijo, da ne bo gneče na kolodvoru v Ratečah.

Doslej so prijavi svojo udeležbo Avstrijci, Švicarji in nekaj Norvežanov. Vsak trenotek pa se pričakuje prijava ostalih moštrov, zlasti norveških pravok in potem bo šlo v Planici zares. O pričetku treningov kakor o prihodu tekmovalcev bomo še poročali.

Crosscountry štafetni tek

Nedelja, 8. marca ob 9.30 dop. igrišče Primorja.

V nedeljo otvoril v Ljubljani letošnjo lahkoatletsko sezono ASK Primorje na svojem igrišču z zelo zanimivim tekmovanjem v cross-countryju, ki bo prva prireditev take vrste v Ljubljani. Vršla se bodo štafeta cross-country tekmovanja za vse razrede (seniorje, juniorje od 14.-16. in od 16.-18. leta, seniorsko tekmovanje se deli zopet na kategorije dolgoprogašev, srednjeprogašev, sprinterjev, oziroma skakačev in metelcev) na progi: 3x4000 m za dolgoprogaše, 3x3000 m za srednjeprogaše, 3x2000 m za juniorje razreda C (od 16.-18. leta), 3x1500 m za juniorje razreda B (od 14.-16. leta) in 3x1000 m za sprinterje, skakalce in metelce. Proga bo vodila od igrišča Primorja proti Tomačevju toda tako, da se bodo štafete predale vršile vedno na igrišču.

Nastopajoči atleti polagajo ob tej priliki račun o svojem zimskem udeleževanju pod vodstvom lahkoatletskega športnega učitelja za Dravsko banovino, g. Kleina. Že to tekmovanje bo nazorno pokazalo, kateri atlet se je najresnejše pripravil v zimski sezoni za letošnji velik program, ki ga imajo klubi, reprezentanca ljubljane in države izvesti. Na startu bodo zbrani najboljši atleti ljubljanskih klubov, doslej je prijavila tudi svojo odlično juniorsko ekipo SK Jugoslavija iz Celja, ki se je odlično odrezala na zadnjem teku zedinjenja v Ljubljani. Dolgoprogaši: Lirijani: Brucan, brata Štorman itd., Slogaš: Štorman Ivan in Primorjaš: Kreys, Srakar Ivan, Krpan itd., srednjeprogaši: Lirijani: Kofnik itd., Primorjaš: Czarda, Gabrček, Goršek, Ogrin, Dogačnik, Zorja Aleš itd. ter najboljši juniorji vseh ljubljanskih klubov kakor tudi SK Jugoslavije iz Celja si bodo že v prvem svojem letošnjem nastopu nudili na vsej progi najostrejšo konkurenco, ki bo brez dvoma morala zadovoljiti vsakega športnika, zlasti simpatizerje lahko atletskega pokra pri nas. Zaradi tega v nedeljo dopoldne vsi na cross-country štafeto tekmovanje Primorja na njegovem igrišču.

II. Korolanski table-tenis turnir

V nedeljo je priredil aglini A. K. Korolan v prostorih salezijskega samostana na Rakovniku svoj II. korolanski nagradni table-tenis turnir, ki se je po vsled neumesne prepovedi J. T. Z. vršil neoficijsko, kar pa doseženih rezultatov in velikega športnega uspeha, ki ga je dosegel, nikakor ne more zmanjšati.

Udeležba je bila na tem turnirju tako številčno kot po vrednosti nastopajočih, odlična. Na startu je bilo 49 tekmovalcev Hermesa, Lirije, Mladika iz Ljubljane, Mladosti iz Zagreba, ter prireditelja Korolana. Od kvalitativnih igračev pa so nastopili poleg številnih drugih, tudi vsi trije za svetovno prvenstvo določeni državni reprezentanti: Marinko, Weissbacher in Lazar. Ker so bile za vse zmagovalce določene krasne nagrade, so se razvijale prav ogrožene in napete borbe, ki so trajale od 8 dopoldne do preko polnoči.

Prvo je bilo dokončano tekmovanje mladine v katerem so nastopili večji del le člani Korolana. Zmagal je popolnoma zasluženo Uličar (Korolan), ki si je priboril prehodni pokal. 2. Smrekar (Hermes). Ti naši najmlajši so prav prijetno iznenadili vse prisotne s svojo vztrajno in premišljeno igro, ki daleč presega ono svojih starejših klubskih tovarišev Korolana. Prav posebno pa sta se v tem izkazala Uličar in Gabrovšek.

Zmagovalca v dublu gospodov sta med 14 pari postala Weiss in Lazar, ki sta v finalu gladko odpravila par Dinovski-Horvat, ki je zasedel drugo mesto. Sicer se pa v tej disciplini noben par ni prav posebno izkazal.

Prvo presenečenje na tem turnirju pa je bila gladka zmaga Orbeca (Hermes) nad Lazariem, ki brani v tej disciplini preh. pokal za juniorje. Finale v tej točki pa je bil pri nemogočih okoliščinah odigran med Orbecem in Dervnovskom (Lirija). Boj je prinesel Dervnovsku lahko, toda nezaslužno zmago in prehodni pokal. 2. Orbec, 3. Kosmina.

Naslednja disciplina je bila tekmovanje moštev po Dawis cup načinu za dr. Adlešičev pokal. Po odigranih predtekmovanjih so se sestali v pol finalu: Hermes I (Marinko-Horvat) in Hermes II (Kosmina-Dinovski) ter Lirija I (Weiss-Lazar) in Hermes III (Orbec-Zarnodal). V prvem boju je s tesnim rezultatom 3:2 zmagal Hermes I. V drugem boju pa je Lirija I komaj srečno odnesla zmago s 3:2. Orbec je s ponovno zmago nad Lazariem otvoril score 1:0 za Hermes III. Weiss pa je z zmago nad Zornado izenačil v dublu pa sta Hermežana zopet premočno z 2:1 zmagala in ponovno dosegla vodstvo z 2:1. Weiss je nato gladko odpravil Orbeca in zopet izenačil 2:2. V odločilnem boju pa je Lazar po težkem boju srečno zmagal nad Zornado. V finalu pa je Lirija I odpravila Hermes I s 3:1. 1. Lirija I (Weiss-Lazar), 2. Hermes I (Marinko-Horvat), 3. Hermes III (Orbec-Zornodal).

Najbolj srdite in napete borbe pa so se vnele v singlu gospodov za res krasen preh. pokal dr. V. Ravniha. Že v prvih kolih se je pokazala velika izenačenost tekmovalcev. Čim bližji pa je bil konec tekmovanja tem večja napetost je vladala. Vo pol finalu je Marinko izločil Dervnovska s 3:2, Kosmina Lazarija s 3:2, Weissbacher Orbeca w. o. lonski zmagovalca Dinovski, pa je nepričakovano gladko in prepričevalno s 3:0 odpravil Horvata. Tako so se plasirali v finale: Marinko, Kosmina, Dinovski (vsi Hermes) in Weiss (Lirija).

V finalu je Dinovski, ki je nastopil brez treninga, podlegel Kosmini in Weissu, dočim se je Marinko udal Med ostalimi tremi pa se je razvila srdita in mestoma zelo dramatična borba, v kateri je prišlo do prav razburljivih scen. Državni prav Marinko je podlegel Kosmini s 3:2; zmagal pa je nad Weissom s 3:0. Weiss pa je prav tako s 3:0 odpravil Kosmino. Tako so imeli vsi trije enako število zmag in se je morala borba nadaljevati ponovno. Pri ponovitvi je v boju med Marinkom in Kosmino slednji vodil z 1:0. V drugem delu pa je imel nekaj prednosti V tem pa je Marinko med igrarji z jako neumesno in nesportno opazko nasprotnika tako razburil, da ni mislil več na resno nadaljevanje borbe, ter je pričel nametoma delati napake in pošiljati žogo v aut in tako izgubil naslednja dva dela igre. V četrtem delu se je že nekoliko ohladil in vzpel nadaljevanje zopet resno. Uspešno mu je dobili dve igri zapored in tako v drugič slavil zmago nad Marinkom. V naslednji borbi je Marinko zopet s 3:0 porazil Weissa. V zadnji borbi pa si je Kosmina z izredno borbenostjo in lepem stilu priboril tudi zmago nad Weissbacherjem, ter tako osvojil prvo mesto ter prehodni pokal v enoletno varstvo. 2. Marinko, 3. Weissbacher, 4. Dinovski.

Kosmina se je na tem turnirju pokazal kot igrač velikega kova, ter je zmago popolnoma zaslužil. Manika mu le še potrebna rutina, kar pa bo s časom in večkratnimi nastopi tudi pridobil. Novi državni prav Marinko se ni pokazal v najboljši luči, ne v obvladani igri še manj pa v obvladani samega sebe. Svetloval bi mu, da pred odhodom v Prago na svet prvenstvo, pozuje nekoliko baldrizanovih koplic za pomirjenje živcev in zoper nervozo. Weissbacher je pač stari Weiss. Če gre gre, če ne pa. Najbolj pa je razočaral vsakega naš četrli reprezentant za Prago mladi Lazar, kar spričo bližnje svet prvenstva nikakor ni razveseljujo dejstvo. Upajmo, da se bo do takrat še popravil.

Medklubska tekma za bukov pokal na Rožci.

Vnedeljo, dne 8. marca se bo vršila na Rožci tekma za »bukov pokal«, katerega si more osvojiti moštvo treh tekmovalcev istega kluba. Start z ozirom na številne prijave izven jesenice bo ob 11. uri. Tekmuje se v treh razredih in sicer, tekmovalci ne smejo biti mlajši od 28 let in taki, ki že najmanj tri dela niso tekmovali.

Celjski sport

ISSK Maribor : SK Atletik. V nedeljo, dne 8. marca bo ob pol 16 na igrišču pri Skalni kleti prvenstvena nogometna tekma med imenovanimi kluboma.

SK Jugoslavija bo imela redni letni občni zbor v četrtek, dne 12. marca ob 8. uri zvečer v klubovi sobi v Domu, SK Celje pa istočasno v restavraciji Na-Na.

Filmsko predavanje o zimski olimpijadi. Smučarski klub Celje priredi v sredo, dne 11. t. m. v dvorani hotela Skoberne kulturno filmsko predavanje o IV. zimski olimpijadi v Garmisch-Partenkirchenu. Prav posrečeni lasni posnetki dajo pogled v vse prireditve, katere so se vršile. Začetek ob 20. uri. Vstopnina Din 8. Prijatelji športa in narave, pridite!

LZSP (stabilizator). Na 30 redni seji dne 5. marca 1936 je bil vereleiran za SK Tržič g. Golmajer Ivan. Predverleiran pa za SK Lirija g. Arh. Miha. Z ozirom na prvenstvo LZSP v Planici javljamo novico, da se vrši zbiranje za tek danes ob 15 v gostilni Osvold, ob 15 pa je start za tek danes ob 12 km. Razglasitev rezultatov je v nedeljo ob 16 v gostilni Osvold. To tekmovanje bo eno izmed največjih ker je že dosegel prijavljenih za tek na 18 km 40 tekmovalcev, za kombinacijo 12 tekmovalcev, za skoke 20 tekmovalcev, za mladinski tek na 4 km 18 tekmovalcev, za mladinski tek na 7 km pa 20 tekmovalcev.

Upamo, da bo vsa športna javnost posvetila tej prireditvi potrebno pazniti in da bodo vsi prijatelji brega športa prisostvovali tem zanimivim tekmam.

ASK Primorje (lahko atletski sekcija). V nedeljo, 9. t. m. ob 20.30 v restavraciji Slanič. Gospod. sveta, važna seja sekciješkega odbora. Zaradi tega vladajo vabilni na obvezno udeležbo g. Goslar, potrobnikov: Maras Mare, Karmannov Sanojin, Weib, mar pharm, Plesci, Skisak, Windisch, Slanič, Czar, Corar, Gabrček, Rajč M. Polje, Lutin, geom. Klepe, Rajč Dušan — Tabinč.

VREMENSKA POROČILA

z dne 6. marca 1936

Rateče po stanju danes: -10° C, barometer pada, pooblašča se je, mirno, na 40 em podlaga 30 em zrnatega snega. Smuka dobra.

Planica po stanju danes: -10° C, barometer pada, pooblašča se je, mirno, na 10 em podlaga 3 em zrnatega snega. Smuka dobra.

Bistrica-Bob Jezero po stanju danes: 2° C, dežuje, 18 em lužnega snega.

Med-Jezero po stanju danes: 3° C, dežuje.

Planina na Kraju po stanju 5. t. m.: 2° C, oblačno, mirno, 40 em snega. Zmrzati leden. Smuka prav dobra.

Kofce po stanju 5. t. m.: -1° C, podlaga 120 em, sreda 15 em, solnčno. Smuka prav dobra.

Mozirsko koča na Golteh po stanju 5. t. m.: -3° C, deloma jasno, mirno, 60 do 80 em suhega snega. Smuka prav dobra.

Pohorje po stanju 5. t. m.: -1° C, podlaga 120 em, sreda 15 em, solnčno. Smuka prav dobra.

Koča na Pesku: -1° C, pooblašča se je, mirno, 60 em prašča. Smuka prav dobra.

Senjorjevo dom: -2° C, zelo oblačno, mirno, 80 em prašča. Smuka idealna.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 7. marca, 12. Plošča za ploščo — napjev v napjev! — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13. Napoved časa, objava sporočila, obvestila. — 13.15 Plošča za ploščo — napjev v napjev! — 14. Vremenska poročila, horan tožaji. — 18. Na delomati (tira Radijski orkester). — 18.40 Vagojini pomen zaupanja (g. dr. Stanko Gougal). — 19. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporočila, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Narodni občaki, verovanja in obredi južnih Slovanov ob priliki prvega uranja in svetlo (trops. Francie iz Zagreba). — 19.30 Poroča znanstvenih vprašanj (gost. dr. Alojzij Kuhar). — 20.15 Peser večer: To čudnega ne ul, — to se lahko zgodil! Pesmi in zgodbe za odhiti in kratki čas. Sestavi: Erika. — 20. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporočila. — 22.15 Radijski jazz. — Konec ob 23.

Drugi programi:

Sobota, 7. marca, Beograd: 19.30 Radijski orkester. — 20.30 Narodne pesmi. — 21. Koncert sornoborske cerkvene pevsko društva (iz Sornobora). — 22. Tamburaški orkester. — Zagreb: 20. Dvočakovih šest slovan-skih plesov. — 20.30 Radijski orkester in petje. — 21.30 Kvarter mandolin. — 22.15 Plesna glasba. — Dunaj: 19.10 Bariton. — 19.30 Riedingerjev radijski poljuri. — Nekod in sedaj. — 21.40 Film. — 22.10 Godalni kvartet. — 22. Plesna glasba iz voljskega kralja. — 24. Avstrijski zvoki na slovak. — Budimpešta: 19.30 Jacobljeva opera. — Dekliški semej. — 22. Glasna glasba. — 23. Plesna glasba. — Trst-Milano: 17.15 Plesna glasba. — 20.35 Duhovni zbori. — 21.20 Lopezova komedija. V vladku. — 22. Plesna glasba. — Rim-Bari: 17.15 Citre. — 20.35 Saint-Simonova opera. — Samson in Dalila. — Praga: 19.15 Prolava 86 letnice prezidenta Masaryka (govori prezident dr. Beneš). — 20. Foersterjeva speva-igra. — Mehagonja iz Strakonice. — 21. Plošče. — 22.30 Orkestralna glasba. — Pariz: 18. Napolitanske popevke. — 18.15 Valčki. — 20. Vesela glasba iz Lvova. — 21. Za Poljake in tujini. — 22. Orkestralni in pevski koncert. — 23.45 Glasna glasba. — Berlin: 20.10 Peti na radni večer natega radijskega orkestra. — Köln: 20.10 Velik peser večer. — Bratislava-Köln: 20.10 Koncert po željah poslušalstva. — Hamburg-Lipsko-Frankfurt: 20.10 Milibckerjeva opera. — Dječak v rogatu. — Stuttgart: 20.10 Veselo viže iz znanih oneret. — Monako: 20.10 Kuhnertova igra. — Umotvski smola. — Bernomünster: 18.50 Kmečki plesi. — 19.30 Cerkevni zbor. — 19.30 Igra. — 21.10 Komarna glasba. — 21.45 Veselo pesmi. — 22. Plesne plošče.

Naznanila

Liubliano

1. Rokovalci elektrotehnične stroke bodo zborovali. V nedeljo, dne 8. t. m. ob pol 9 dopoldne bo občni zbor Zruženja elektrotehničnih obrti dravskega banovine, v katerem se vladajo vse elektrane in samostojni elektrotehnični in elektroinstalaterji. Občni zbor so bo vršil v beli dvorani hotela »Unio«.

1. Direct predava g. prof. S. Brnanec. »Stari komeni dobi v Jugoslaviji« pod avstrijskim Primorjem društva. Opazujemo na to izredno zanimivo predavanje, v katerem bo že splošno izkazani razlovalce našega paleolitika podla sintezo dosežalega dela, tako da bomo imeli čim popolnejšo sliko o prvih slovdvih fosilnih človeka na našem ozemlju. Izvajanja bodo pokazalevala skulptorne slike. Predavanje se vrši v predavalnici Mineraloškega inštituta in se prične ob 18. Društvo vabi vse, ki se zanimajo, na čim številnejšo udeležbo.

1. Kino Kodeljevo igra danes ob osemih dvojni sporodi. Glasbena Ljubljana: 7. Adelo Sandrock in 8. križen in meštem z Joscom Mojica. Cene običajne.

1. Sol, Mit, Dom, Nizja Marijina kongregacija ima drevo ob pol šestih redni sestanki v društveni dvorani.

1. Nočno službo imajo tekurne: mr. Šušnik, Marjan trg 4; mr. Kurat, Gospodstvena 4; in in mr. Bohinec, Rimska c. 21.

1. V nedeljo, dne 8. t. m. bo dopoldne ob 11 v Filharmonični dvorani II. mladinski koncert letošnje sezone pod naslovom »Zlata«. Pri koncertu sodelujejo skladatelj Emil Adamčič, ki ima uveljavljeno besedo, člana ljubljanske opere koloraturna sopranistka Zvonimira Župovcova in tenoristi Jože Gostič ter pianist Marjan Lipovšek. Na sporedu so arlje in dueti iz raznih oper. Vstopnina 3 Din. kar stane spored, ki se dobi v Matični knjižarni.

1. Sadjarica in vrtarska podružnica Maste v Ljubljani vabi k predavanju o skropljenju sadnega dreva danes v soboto 7. t. m. ob 19.30 zvečer, v Narodni šoli na Zaloški cesti. Vstop prost.

Celje

1. Koncert ljubljanskih starčkov bo v nedeljo, dne 15. marca ob 4 dopoldne v dvorani Ljudske posojilnice. Koncertni program je za Celje popolnoma nov. Nastopilo bo okrog 70 pevcev in pevki v novih oblačih.

1. Jelenovo dramo »Ratstvo« bo vstopila jutri v nedeljo dopoldne Gledališka družina KFD na odru Ljudske posojilnice. Predprijatelj vstopajoč danes v podružnici Slovenca.

Drugi brati

Sneberje—Zadobrova. Dramatični odsek »Pevskega društva vstopijo v nedeljo, dne 8. marca ob 8 dopoldne dramo »Lepa Vida«.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA:

Začetek ob 20.

Sobota, 7. marca: Pesem s ceste. Red C. Nedelja, 8. marca ob 15: Goljemenov, Iven. Cene od 10 Din navzdol. — Ob 20: Tuja deč. Iven. Cene od 30 Din navzdol.

Ponedeljek, 9. marca: Zaprtio.

OPERA:

Začetek ob 20.

Sobota, 7. marca: Katarina Ismajlova. Red B. Nedelja, 8. marca: Manon. Iven. Zaižane cene od 30 Din. Ob 20: Mamzelli Nitouche. Gostuje gdna. Erika. — Druvorje iz Zagreba. Iven. Zaižane cene od 30 Din.

Ponedeljek, 9. marca: Večer plesne umetnosti. Mic. Curakove iz Zagreba. Iven. Zaižane cene od 30 Din navzdol.

Torek, 10. marca: Pot okoli sveta. Premijera. Iven.

Razpis poletnega abonmaja v gledališču

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani računuje poletni abonma ki se bo odigral v času od 1. maja do 28. junija 1936. Poletni abonma velja za 8 dramatskih in 8 opernih predstav ter se uvrsti v že obstoječi abonma reda C. Priplase sprejemna glasila v gledališki Upravi v posojilni dramskega gledališča vsak dan od 9 do 12 in od 15 do 17 ure.

Repertuar bo obsegal naslednja dela: v dramati: Skvarkin: Tuje dete, Schurek: Pesem s ceste, Vesnić: Gosposki dom, Galsworthy: Družinski oče, Nusič, Pot okoli sveta, Warfel: Juarez in Maksimilijan, Lavrey: Prva lezaj, Basier: Sovražnik ljubljane. — V operi: Strauss: Saloma, Strauss: Kavalir z rožico, Donizetti: Lucia di Lammermoor, Verdi: Otello, Gounod: Faust ali kako drago delo opernega repertoarja; dalje opere: Weinberger: A propos, kaj dela Andula, Lehar: Vesela vdova in Rahn: Pesem ljubljane.

Paleta abonma se plačuje v šestih zaporednih mesečnih obrokih: 1. obrok pri vpisu, 2. obrok 1. aprila, 3. obrok 1. maja in 4. obrok 1. junija t. l. Obroki so: za ložo v parterju in v I. redu stov. 1-3 a 23 Din, za ložo v I. redu stov. 4-9 a 26 Din; za parterni sedež 1 vrste 64 Din, od II.-III. vrste 58 Din, IV.-VI. vrste 52 Din, VII.-IX. vrste 48 Din, X.-XI. vrste 40 Din, za balkonski sedež 1 vrste 30 Din, II. vrste 32 Din, III. vrste 27 Din; za galerijski sedež 1. vrste 24 Din, II.-III. vrste 20 Din, IV.-V. vrste 16 Din.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani opozarja na izredno nizko ceno in olajšano ugodnost poletnega abonmaja, ki omogoča pod vsakomur stano obisk našega gledališča. Zato vabi k nanagostavljenemu podpisu. — Uprava Narodnega gledališča.

Proti trdi stolici,

čirrom in katarju v črevih je dobro sredstvo naravnega

Franz-Josefova

grenka voda, če se jemlje večkrat na dan.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. 8-br. 15486, 26. V. 36.

L. Ganghofer: 32

Grad Hubertus

Roman

Kiti se je dvignila. »Tas, pa menda ne, da bi bilo kaj neprijetnega?«

»Ne.« Tasilo se je izognil sestrinemu pogledu. »Neki moj klient, ki stanuje doli v Jezerskem dvoru, me sprašuje v svoji pravdni zadevi za svet. Oprosti! Stopil je v hišo.

Tudi Gundl Kleesberg je vstala in menila, da bi jim sprehod po parku ne bil od škode. Kiti je pa imela druge načrte in jih je tudi izvedla. Nekaj minut kasneje so razpeli na pokošeni trati mrežo, in dočim je teta Gundl sedela s svojimi delom v senci pod breστοm, so švigale na sončni trati bele žoge sem in tja. Forbeck se je izkazal pri tem za tako domvljivo večvečja, da mu je Kiti smej se zaklicala: »No, čujte, gospod Forbeck, upam da vam gre slikanje boljše od rok ko tenis. Drugače kaže slabo z nesmrtnostjo.« Kdo pa naj ima tudi občni pri žogi in stoji, ko frli tam onstran mreže sončna postelavica, in se smeji in iskri v mladem življenju, zarečda od veselja nad igro in ljubke v slednji kretnji. Vendar poleg vse dražesti ljubodeva to okretno deklisko telo tudi zdravo moč. Ostro in varno ji oprezujejo oči za žogo. Izvežbana roke jo udarja, četudi na videz lagodno, vendar tako izdatno, da odsakuje žoga urneje nazaj, ko prihaja eem. Forbeckove izgube so rastle in rastle, dočim je vsak njegov zgrešeni udarec stopnjeval Kitino razigranost. Kakor iz nekega ugodja je v igri manj izločanega partnerja neumiljeno dražila in mu nagajala. Moral je skakati, da mu je pohajala sapa. Šele ko je prišel sluga s pismom za Kiti, sta prenehala igrati.

»Zame?« se je začudila in si popravila razmršene kodre z vročega čela. »Ali piše danes ves svet samo nam? Najprej Tasu in zdaj meni?«

»Pismo je prinesel stari Moser.«

»Od očeta?« Lopka je strčala v travo in Kiti je stekla proti slugi. Dočim je odpirala pismo, je stopil Fric k gospodični Kleesberg: Moser da je prišel z naročili od gospoda grofa in bi rad govoril z njo. Teta Gundl je pohitela v hišo — naročilo grofa Eggerja ji je pognalo vedno vrtoglav strah in poplah v kosti.

Kiti je list v okorni pisavi težke roke hitro prebrala — kar je grof Egger vedel po dolgi ločtvi svoji hčeri povedati, se je dalo opraviti v nekaj vreticah. Morala se je obrniti stran, da bi prikrija Forbecku svoje razočaranje. A že je opazil, da se je bolešno zganila, in je prišel počasi h klop.

Pismo je zmečkala in ga stlačila v žep. Potem se je ozrla proti Forbecku in takoj razumela skrbne vprašanje v njegovih očeh. »Ah, nič posebnega,« je skomizgnila z rameni. »Samo na očeta sem se tako veselila. A še vedno nimam časa zame.« Z vzdihom se je spustila na klop ter se s konci čevljev zagrebla v beli pesek.

Forbeck se je epet spomnil na vse, kar je bil čul in občutil v grofovi izbi z rogovjem in spet ga je tesnobno zamrazilo. Hotel je govoriti, a ni sprvil z ustne nobene besede. Med njunim molkom je v gorah mrmljavilo zabobnelo, ko slaboten grom daleč nekje — nejasen odmev, grof Egger je gromljal game.

Kiti je dvignila rosne oči in se zagledala tja gor v sinjino. »Strelja! Morda ga ima zdaj?« Skočila je kvišku in si pritisnila roke na senci, kakor bi hotela s silo udušiti svoj nemir. Celo zasmejal se je poskusila. »Pojdiva, gospod Forbeck, kaj bi si kvarila najino igro! Obrnila se je proti tenišču; ko je smuknila mimo Forbecka, se je njena vihrajoča

šerpa ujela s čipko za gumb njegovega rokava. Resnilo je. »O Bog!«

Forbeck je hotel jetnico oprostiti, toda roka mu je drhtela in namesto da bi petljo razrešil, jo je zmešal še bolj. Nekaj časa ga je Kiti smehljaje se gledala, potem je odinila njegovo roko. »Spretni ste pa tako, da je kar ganljivo! Dovolite, da opraviim jaz. Saj ne morete z eno samo prosto roko. A prosim, mirno!« Začela je s svojimi drobnimi, rožnatimi prstki prebirati niti, a ni se ji obneslo. Da bi bolje videla, je sklonila obraz, in Forbeck je začutil njeno toplo sapo na svoji roki. »A to je vendar — « Zdaj je postala nestrpna. »Ali naj pomeni, da se vas ne bom več oprostila?« Dvignila je glavo, da bi si popravila kodre, ki so se ji vsuli na oči, in tedaj je opazila otožno resno pogledom njegovega obraza in se areččila z njegovim pogledom. Zamejela se je ko začudena, ali obraz ji je zalila žgoča rdečica. Hlastno je zgrabila z eno roko čipke, z drugo Forbeckov rokav, in kar ni šlo zlepa, je šlo zgrda. »No torej!« Stekla je za mrežo in segla v travo po toplo. Udarila je nekajkrat in stresla z glavo. »Ni me več volja igrati!« Pojdiva gospod Forbeck, pokažem vam rajši park.« Ko je stopala ob njem po belem pesku, si je udomila šibo in česala z njo listje. »Pripravdujte mi kaj! Kar hočete! O profesorju Wernerju. Ali o sebi. Ali ate že naslikali kdaj kaj prav velikega?«

Forbeck se je nasmešnil: bolj po godu ko zdaj, bi se mu ne moglo naključiti. Ni trajalo dolgo, in bil je sredi toka in plul naravnost proti cilju, kjer naj bi se mu izpolnila želja, ki mu je gorele že ure na jeziku. Lice mu je rdeelo in besede so mu kar vrole z ustnic. Kar je sinoči prikipele pred Tasilom iz vzburjene umetnikove duše, navdihneno in živo sicer, vendar zmeheno in še negotovo, se je v prečuti noči in davi pri vnetem delu izločilo v jasnost in trdno voljo. Pred deklisno dušo je znikla slika, kakor jo je opisal Forbeck, v živi lepoti. Dokler je pripovedoval o

svojem delu, je bil poln ognja. Vse je gorelo z njim, oči, roke, ves razžarjeni človek, in Kiti je čutila, kako jo zajema ta rdeči in lepi plamen. Ko je Forbeck bil na tem, da bi moral priti na dan s prošnjo, mu je glas odpovedal.

Kiti je razumela. Zareč ga je pogledala in mu položila roko na laket. »In Tas, pravite, da ve za to? In dovoljuje?«

Oskrbite si

za Vaše leposlovne,
znanstvene
in druge knjige
primerne
preproste ali fine

Poslužite se

za vezavo revij:
Dom in Svet,
Mladika,
Ilustracija,
Zena in Dom

trpežne vezave

originalnih platnic

katere Vam nudi

Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/II.

Za jugoslovanski patent št. 5557 od 1. decembra 1927 na:

„Vlečna in udarna priprava za železniška vozila“

(Zug- und Stossvorrichtung für Eisenbahnfahrzeuge)

Cenj. ponudbe na: Ing. Milan Šuklje,
Ljubljana, Beethovnova ulica 2

Prvovrstno kosovno

kresnško apno

za gradbene in kemijske svrhe dobavlja v vsaki količini

ANT. BIROLLA, apnenice
Zagorje ob Savi

Čudovita „pena brez mila“

Nov način pranja finih tkanin. — Mnogo boljše kot milo. — Ne napravi gošče. — Barve ohrani popolnoma!

Izpere z enim samim izpiranjem!

Texil se popolnoma raztopi — milnega luga, ki obledi barve, ni več — ne napravi barvnih madežev na nogavicah ali perilu — osveži zaradi dežev na nogavicah ali perilu — Madeži izginejo brez mila potemnele barve! Madeži izginejo brez mila sledu, brez otiranja ali ožemanja! Ni treba tople vode! Suši porcelan, kristal, srebro, vse brez brisanja, da se vse svetli od čistoče!

V Texilovi

peni ni niti trahice
milnega luga ali
milnih tolač,

ki z rudninami v vodi in potom v perilu delajo usedline, ki se ne dajo izprati. Ni več luga, ki razjeda in bledi tkanine! Ni več milnih tolač, za katere je treba vroče vode! Ni več milnih usedlin, ki temne barve! Ni več drgnjenja, ožemanja-torej niti krčenja in raztezanja tkanin! Poskusite „Texil“ še danes na Vašem najfinjšem perilu! To je največji izum v pranju finega perila, odkar so ljudje iznašli milo!

TEXIL je trgovsko ime hmotnolajta, ki ga stavlja v promet tvrdka: Cosmochemia, Zagreb.

Čudite se delu, ki ga opravi ta pena brez mila.

Tinček in Tonček kot detektiva

2.

Tinček svira podoknice

Brez ovir in nezgod sta Tinček in Muki prišla do hiše Metkinih staršev. Utaborila sta se pod oknom Metkine kamnice in Tinček je začel svirati na orglice najlepše in najmilejše pesmi, ki jih je znal. Tako lepo in občuteno je sviral, da je bil celó kuža Muki ganjen v dno svojega pasijena srca. Verno je poslušal in se kar topil od blaženstva. Godba, kakor znano, budi v človeku grenke in sladke spomine. Vrlemu kuži je Tinčkovo sviranje gotovo budilo sladke spomine. Spomine na prelepa mlada leta, ko so ga še vsi samo božali in ljubkovali in mu stregli z najslastnejšimi prigrizki kot razvajenemu otroku. Malo, prav malo je manjkalo, da ubogi kuža pod težo spominov ni vzdihnil na ves glas: »Kje, oj, kje so tista leta?«

Pa eta nenadoma oba, Tinček in Muki — postala pozorna. Zasišla sta zvonek dekliski smeh in razposajen deški glas. Tinček se je ozrl in na svojo največjo jezo in razočaranje videl, da stoji Metka pred vrtno ograjo v živahnem razgovoru z njegovim največjim sovražnikom Janezkom. Iz besed, ki jih je ujel na uho, je izvedel, da sta bila skupaj v kinu. Ha! On pa stoji pod oknom prazne kamnice in svira podoknice! Če to ni več kot neumno, si pusti gladko odrezati glavo. Tepček pa tak! Kar orglice so mu padle iz rok, tako se je tresel od togote.

Ko eta se Janezek in Metka poslovila, jo je Janezek židane volje mahnil proti domu. Spotoma si je zvižgal poskočno pesem in se veselo smejal predse, kakor da je našel zvrhano možno cekinov. V tej mladostni prešernosti in brezskrbnosti Janezek ni opazil, da se plazi za njim temna senca, ki kuje proti njemu črne naklepe in bridko maščevanje. Ta senca, kakor vidite, ni bil nihče drugi kot naš ljubi prijatelj Tinček.

Pridelek dobre mrve v bližini! Okoličani! Interesenti!

Velik TRAVNIK nasproti Kopališča ob Ljubljani, njive, dalje vrt, pod, kozolec v bližini Trnovske cerkve, se bode oddal potem javne dražbe v zakup v nedeljo, dne 8. marca 1936. Interesenti se zberijo ob 14 uri (2 popoldne), koncem Opekarske ceste pri mostu ob gostilni „Pri koscu“.

Javna sodna dražba

dne 13. marca v Šoštanj. 2 hiši, trgovina in gostilna, stavbišče in polja. Najnižji ponudek 123.000 Din. Pojasnila daje Hranilnica dravske banovine v Celju.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonsko 5 mm visoka pešna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Absolvent

orglarske šole v Ljubljani, z odličnimi izpričevali in enoletno prakso, ter poleg tega sposoben voditi godbo na pihala, išče primerno službo. Cenjene ponudbe upravi »Slovenca« pod »Organist« št. 3070. (a)

Nemška vzgojiteljica

mlada, inteligentna — z znanjem francoščine — išče mesto. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zanesljiv« št. 3075. (b)

Službo dobe

Kamnoseke

za izdelavo drobnih kamnitih kock in robnikov — sprejemem za večmesečno delo. Delo stalno, stanovanje in hrana zagotovljena. Takojšen nastop. — Priglasiti se na: Kamnolog, Bosanska Jagodina, pošta Višegrad. (b)

Prodajalco

za Maribor, z manjšo kavcijo, iščem. Nastop takoj. Informacije pri: Fridl — Ljubljana, Izanska 51, v nedeljo 8. marca od 9 do 12 popoldne. (b)

Potnike (-ce)

iščemo v vseh mestih Dravske banovine v svrhu prodaje skupnega imenika telefonskih naročnikov za Jugoslavijo. Možnost velikega zaslužka. Javiti na: »Orip«, Beograd, palača Riunione. b

Prodajalco

spretno, pošteno, dobro računarico, sprejemem za prodajo mlinskih izdelkov. — Ponudbe poslati upravi »Slovenca« v Ljubljani pod »Prodajalco — Uljudnost« št. 3084. (b)

Kuharica

perfektna in popolnoma samostojna, se išče za vsa dela. Pojasnila se dobe pri hišniku, Beethovnova ulica 4. (b)

Posestva

Grad ali vilo

v lepem planinskem kraju Slovenije, vzajem v najem. Ponudbe na podružnico »Slovenca« v Mariboru pod »Ugodna lega« št. 3076. (p)

Vogalna parcela

ob Jenkovi in Korytkovi ulici (880 m²) naprodaj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Gotovina« št. 2972. (p)

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka Ljubljana. Krekov trg 10.

Denarne zadeve

bančne, hranilniške in posojilniške terjatve vseh denarnih zavodov, vrednost. papirje, Vojno škodo Vam kupi in proda izposluje razne kredite v gotovini na hranilne knjižice in hranilne knjižice na vknjižbo.

Izvede razne kompenzacije, plačila dolgov pri denarnih zavodih s hranilnimi knjižicami in z gotovino.

Zanesljive nasvete in informacije glede naložbe kapitala v gotovini in hranilnih knjižicah dobite edinole pri pooblaščen Trg. agent. za bančne in kreditne posle Alojzij Planinšek v Ljubljani, Beethovnova ul. 14/II. Telefon 35-10. Za odgovor znamko.

Cenena posojila

do 10.000 Din dajemo. Za odgovor priložite 3 Din znamko. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Jamstvo« št. 3011. (d)

Objave

Javna sodna dražba

V Prevaljah se bo prodalo na izvršilni sodni dražbi od 11. do 26. marca 1936 50 pritličnih in enonadstropnih stanovanjskih hiš z vrtovi, 408 ha gozdov, njiv, vrtov, travnikov in pašnikov, električna centrala na vodno silo in razni industrijski kompleksi in objekti. Cenilna vrednost nad 2 milijona 500.000 Din. Prodaja se bo vršila podrobno v 196 skupinah, gozdovi posebej.

Obrt

Dame pozor!

Znižane cene!

Trajna ondulacija 70 Din
Barvanje las 70 Din
Ondulacija 7 Din
Pranje glave 7 Din
Salon POLANC, Kopitarjeva ulica 1.

Vrtne ograje

špecijske, iz železobetona, v raznih oblikah, fasade ter vsa stavbna dela v spomladanski sezoni — lično in ceno izvršuje — Stavbno podjetje Rudolf Terčelj, pri novi župnijski cerkvi, Ljubljana VII. (t)

Prodamo

Telefon 2059

PREMOG

KARBOPAKETE

DRVA, KOKS nudi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

Trenčkote

vsja oblačila, perilo itd. — v ogromni izbiri — kupite poceni pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (l)

Vnajem

Dva pisarn. prostora

v pritličju, oba na ulico, v Dalmatinovi, oddam za april. Več v upravi »Slovenca« pod št. 2802. (n)

Suho skladišče

souporaba telefona in prevoznega sredstva za blago na razpolago. Poizve se: Ljubljana, Stari trg št. 32, v trgovini. (m)

Kupimo

Zlato

kupujem ter plačam najvišje dnevne cene. — Prevzamem popravila in predelave. F Čuden, Prešernova ulica 1. (k)

Prima bukovo oglje

kupuje za promptno dobavo Talionica Željeza — Topusko. (k)

Razno

Deset vrtnic plezalk

krepeke sadike, plesnobi odpornih sort, v najlepših barvah, same novejšje, vmes trajno cvetoče sorte, poštnine prosto — za 60 Din. Sadjarstvo Dolinšek, Kamnica pri Mariboru. (r)

Pohištvo

Vse pohištvo

prodam zaradi odpotovanja. Ogledati vsak dan od treh do petih v vili »Nasta« 4a, Tržaška cesta. 3

Sobe

Oddam sobo

opremljeno ali prazno, za 1. april. Rožna ulica 35/1.

CITAJTE IN ŠIRITE

»SLOVENCA«

Prevzem gostilne pri Blagaju

Usojava si vsem cenj. odjemalcem, prijateljem, znancem in dosedanjim gostom naznaniti, da prevzameva v nedeljo, dne 8. marca 1936 staroznano

gostilno pri Blagaju

na Sv. Jakoba trgu 8

Točila bova priznana prvovrstna vina iz vinogradov barona Lazarinija in vsak čas sveže pivo v sodčkih. — Cenj. goste bova vsak čas postregla tudi z gorkimi in mrzlimi jedili po nizkih cenah. Abonenti na kosilo ali celodnevno hrano se sprejemajo. — Vino čez ulico pri litru 1 Din ceneje.

Za obilen obisk se priporočata

PAVEL in LENČI KOŠENINA

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA • LJUBLJANA

NOVOSTI:

Martin Kukučín

Hiša v BREGU

roman.

LEPOSLOVNA KNJIŽNICA str. 425

br. 68— vez. 80—

Henryk Sienkiewicz

KRIŽARJI

II. del.

LJUDSKA KNJIŽNICA str. 471

br. 64— vez. 80—

Dr. Fr. Stele

UMETNOST ZAPADNE EVROPE

KOSMOS str. 462, slik 297

vez. 120—

V kratkem izide:

France Bevk

KRESNA NOČ • VIHAR

Izbrani spisi II. zv.

ZBIRKA DOMAČIH PISATELJEV

Danes ponoči je umrl naš dobi so-
prog, oče, brat, stric in tast, gospod

Franc Kribernik

železniški upokojenec in hišni posestnik

Pogreb bo v soboto, dne 6. marca 1936 ob treh popoldne iz hiše na Šmartinski cesti št. 1 na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo brala v petek, dne 13. marca ob sedmih zjutraj v župni cerkvi pri sv. Petru.

Ljubljana, dne 6. marca 1936.

Zalujoči sorodniki.